

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2018

SAFARI PARK DVŮR KRÁLOVÉ

ZOO Dvůr Králové a.s.

VÝROČNÍ ZPRÁVA

2018

ZOO Dvůr Králové a. s.

Štefánikova 1029 | 544 01 Dvůr Králové n. L.

info@zoodvurkralove.cz | www.zoodvurkralove.cz | tel.: +420 499 329 515

IČ: 27478246 | Zapsána v obchodním rejstříku u Krajského soudu v Hradci Králové
oddíl B vložka 2443

Statutární orgány

k 31. 12. 2018

Správní rada

Předseda: Ing. Petr Kubát

Členové: RSDr. Ing. Otakar Ruml, Jan Bém, Bc. Karel Klíma, RNDr. Josef Janeček, JUDr. Miroslav Antl, Bc. Miroslav Nosek, Ing. Aleš Cabicar, Ing. Veronika Tomková, Mgr. Editka Vaňková

Statutární ředitel

MVDr. Přemysl Rabas

Zřizovatel

Královéhradecký kraj | Pivovarské nám. 1245/2 | 500 03 Hradec Králové

posta@kr-kralovehradecky.cz | www.kr-kralovehradecky.cz | tel.: +420 495 817 111

Statutární orgán

PhDr. Jiří Štěpán, Ph.D.

© 2019 ZOO Dvůr Králové a. s.

Foto: (a) archiv, (js) Jiří Semerák, (nm) Natálie Mašínová, (kp) Kateřina Paříková, (zb) Zdeněk Bárta, (pš) Pavel Šereda, (dr) Dita Rindtová; (av) Ami Vitale; (aj) Andrea Jiroušová; (jst) Jan Stejskal; (izw) IZW Berlin; (jpt) Jana Ptačinská Jirátová; (kb) Kateřina Bílková; (kk) Kristýna Korecová; (mv) Martin Veselý; (th) Tomáš Hajnyš; (zč) Zdeňek Čermák; (vh) Vratislav Hnátek; (pšo) Petr Šolar; (mg) Markéta Grúňová; (kb) Kate Brooks; (ms) Michal Sůkup; (olq) Oliver Le Que, (pšo) Petr Šolar, (jz) Jaroslav Závora, (mp) Michal Podhrázký,

Foto zaměstnanci: Simona Jiříčková

Redakce: Jan Stejskal, Pavel Moucha, Pavel Šereda

Jazyková úprava: Andrea Jiroušová, Ilona Kratochvílová, Jan Stejskal

Grafická úprava: Pavel Šereda

ISBN 978-80-907503-0-2

Úvodní slovo

Milí příznivci královédvorského safari parku,

zájem a spokojenost návštěvníků ani úspěšné odchovy vzácných zvířat v naší péči nejsou samozřejmostí. Proto je třeba poděkovat všem ošetřovatelům, zahradníkům, řidičům, lidem ze Safari Park Resortu, údržbářům i administrativním pracovníkům, stejně jako kolegům z firmy Safari Gastro a mnoha dalším podporovatelům v čele se zřizovatelem parku - Královéhradeckým krajem.

Ti všichni mají neopomenutelnou zásluhu na rozvoji zařízení, které je ozdobou východních Čech a svým odborným významem daleko přesahuje hranice naší země.

V roce 2018 jsme si připomněli nedožití devadesáté narozeniny našeho nejvýznamnějšího ředitele Ing. Josefa Vágnera. Při té příležitosti byl do výběhu mezi africká zvířata, která miloval a obdivoval, přemístěn jeho popel společně s popelem jeho ženy Zdeny.

Věřím, že rozkvět královédvorského safari parku by je oba těšil stejně, jako těší všechny z nás, kteří máme tu čest se na něm podílet.

MVDr. Přemysl Rabas

Dvůr Králové nad Labem, 20.2.2018

Ředitelství zoo (zleva): Přemysl Rabas, Aneta Skálová, Zdeňka Nepilá a Jaroslav Hyjánek.

Členové Správní rady ZOO (zleva): Miroslav Antl, Petr Kubát, Přemysl Rabas, Zdeňka Nepilá, Otakar Ruml, Josef Janeček, Karel Klíma, Veronika Tomková, Jan Bém a Miroslav Nosek.

Vedení a zaměstnanci

Vedení a zaměstnanci k 31. prosinci 2018

Ředitelství zoo

MVDr. Přemysl Rabas

Ředitel zoo

Ing. Jaroslav Hyjánek

Zástupce ředitele

Další zaměstnanci ředitelství: 2

Komunikace a mezinárodní projekty

Mgr. Jan Stejskal

Vedoucí útvaru

Další zaměstnanci útvaru: 6

Návštěvnický servis

Jan Pařík, DiS

Vedoucí útvaru

Lucie Petráčková

Vedoucí návštěvnického provozu

Veronika Fraisová

Vedoucí prodejen

Markéta Kirschová

Vedoucí Safari Park Resortu

Další zaměstnanci útvaru: návštěvnický provoz 9, zooshop 4, hotel 6, sklad 2, kemp 11

Zoologie

Ing. Jaroslav Hyjánek

Vedoucí útvaru

RNDr. Pavel Moucha

odborný zoolog

Bc. Luděk Čulík

Vedoucí oddělení kopytníků 1

Bc. Jiří Hrubý

Vedoucí oddělení kopytníků 2 vč. slonů

RNDr. Gabriela Linhart, Ph.D.

Vedoucí oddělení šelem a primátů

Mgr. Michal Podhrázký

Vedoucí oddělení ptáků, ryb a bezobratlých

Zdeněk Bárta

Vedoucí výměny zvířat

Další zaměstnanci útvaru: vrchní ošetřovatelé 5, ošetřovatelé 53, administrativa 3

Ekonomie

Ing. Aleš Kancnýř

Vedoucí útvaru

Další zaměstnanci útvaru: 8

Technický provoz

Ing. Jiří Děd

Vedoucí útvaru

Ing. Monika Ptáčková

Vedoucí oddělení výživy zvířat

Miroslav Bednář

Vedoucí oddělení technické údržby

Martin Vala

Vedoucí objemových krmiv a energetik

Další zaměstnanci útvaru: výživa zvířat 15, údržba 8, zahradní údržba 10

Technický servis a veřejné zakázky

Ing. Jan Povolný

Vedoucí útvaru

Ing. Petr Jiříčka

Vedoucí oddělení technický servis

Další zaměstnanci útvaru: technický servis 4

Externí spolupracovníci

Ing. Arch. Markéta Šebestová

Zahradní architektka

MVDr. Jiří Váhala, Ph.D.; MVDr. Lukáš

Pavlačík, Ph.D., MVDr. Tomáš Krejčí

Veterinární lékaři

Počet všech zaměstnanců zoo k 31. prosinci 2018: 166

Významné události

Andrea Jiroušová

Safari Park Dvůr Králové otevřel v roce 2018 vlastní pivovar. Část výtěžku jde na podporu nosorožců. (sj)

25. 1. Přednáška - Ugandou (nejen) za horskými gorilami

Zoolog a ekolog Petr Rybář zavedl posluchače do Ugandy, kde v národním parku Bwindi žije část světové populace kriticky ohrožených goril horských.

22. 2. Přednáška - Archa světél a stínů aneb zrození filmové divočiny

Přednáška režiséra Jana Svatoše odhalila divákům zákulisí natáčení dokumentu o odkazu amerických filmařů Martina a Osy Johnsonových.

13. 3. Umění pod kůží aneb krása kostí. Safari Park Dvůr Králové představil novou expozici

V úterý 13. března byla v Safari Parku Dvůr Králové slavnostně otevřena nová expozice Umění pod kůží aneb krása kostí odhalující více než 330 kosterních exponátů zvířat celého světa. Jedná se o největší veřejně přístupnou sbírku tohoto druhu v České republice.

29. 3. Přednáška - Češi zachraňují největší antilopu na světě

Markéta Grúňová vyprávěla o vytrvalé snaze Čechů zachránit antilopu Derbyho.

7. 4. Safariběh ČSOB 2018

Safariběh ČSOB 2018 byl v roce 2018 uspořádán na podporu návratu dvorských

nosorožců do přírody a vynesl na speciálního konto Wildlife přes 130 000 Kč. Běhu se zúčastnilo 664 závodníků včetně herečky Ester Geislerové a moderátorky Moniky Leové. Jedná se o nejvyšší účast v celé čtyřiatřicetileté historii Safariběhu. Na návrat nosorožců zpět do volné přírody přispívali účastníci nejen svým startovným, ale i nákupem originálních suvenýrů.

26. 4. Přednáška - Sedm let v Kamerunu

O Kamerunu, kde se mluví víc než 250 jazyky, povídal přírodovědec a zakladatel neziskové organizace Kedjom Keku Martin Mikeš.

23. – 25. 3. Valná hromada UCSZOO

Na konci března se v safari parku konalo setkání vedoucích zástupců unijních zoologických zahrad. Na jednání do Dvora Králové dorazilo přes 80 účastníků. V rámci valné hromady proběhlo jednání ředitelů zahrad, ekonomické komise a komise vzdělávání a marketingu. Součástí slavnostního programu byl i křest edice zoo známek pod názvem Velké africké expedice II.

23. 5. Safari Park Dvůr Králové připravil na počest Josefa Vágnera druhou emisi vlastních známek

U příležitosti 90. výročí narození Josefa Vágnera, nejvýznamnějšího ředitele dvorské zahrady, připravil Safari Park Dvůr Králové druhé vydání vlastních

Nová expozice Umění pod kůží aneb krása kosti odhaluje více než 330 kosterních exponátů zvířat celého světa. (sj)

Safariběh ČSOB 2018 byl uspořádán na podporu návratu dvorských nosorožců do přírody a vynesl na speciálního konto Wildlife přes 130 000 Kč. (pšo)

Světové hvězdy na výstavě Wild For Life v Safari Parku Dvůr Králové vyzvaly k omezení obchodu s ohroženými druhy. (mg)

známek. Představení nové emise, jejímž tématem jsou slavné Vágnerovy expedice do Afriky, proběhlo ve středu 23. května společně s odhalením dvou Burianových obrazů ze soukromé sbírky.

7. 6. Přednáška - Zde jsou sloni

Arthur F. Sniegon, zakladatel organizace Save-elephants, putoval Afrikou 15 měsíců a ve Dvoře představil svůj dokument Zde jsou sloni.

5. 6. Světové hvězdy na výstavě v Safari Parku Dvůr Králové vyzvaly k omezení obchodu s ohroženými druhy

V rámci kampaně OSN s názvem Wild for Life upozorňují na problematiku nelegálního obchodu s ohroženými druhy takové světové hvězdy jako fotbalista Neymar nebo modelka Gisele Bündchen. Výstava byla loni představena na pražském letišti, u příležitosti Dne životního prostředí se přesunula do dvorského safari parku.

14. 6. V Safari Parku Dvůr Králové byla zprovozněna veřejná dobíjecí stanice ČEZ pro elektromobily

Na parkovišti dvorského safari parku byly ve čtvrtek 14. června slavnostně uvedeny do provozu dvě dobíjecí stanice pro elektrická auta. Dvorská zahrada tak spolu se svým hlavním partnerem ČEZ přispívá k využívání elektromobilů místo klasických aut. V rámci podpory tohoto typu dopravy umožňuje dvorský safari park navíc majitelům elektromobilů vyrazit na safari za zvýhodněnou cenu.

21. 6. Mezinárodní den žiraf

Čtení afrických pohádek a příběhu o Zurafě, koutek s přírodninami a odborným výkladem, slosování vyplněných pracovních listů.

28. 6. Přednáška - Afrikou na kole

Radomír Gerstner na kole procestoval 23 afrických zemí. Získal tak spoustu zážitků a zkušeností, o něž se s posluchači podělil během svého povídání.

Od 26. 6. do poloviny září Černobílé vzpomínky na Afriku – výstava dosud nezveřejněných fotek Martina a Osy Johnsonových

V safari parku bylo možné od června do září zhlédnout jedinečnou výstavu, která prostřednictvím fotografií manželů, filmařů a dokumentaristů Martina a Osy Johnsonových přiblížila návštěvníkům nejen dobu koloniální Afriky, ale i nadčasové myšlenky o ochraně divočiny nebo smyslu cestování.

28. 6. Dvuměsíční festival Africké léto zahájili akrobaté z Rwandy

Safari Park Dvůr Králové na prázdniny 2018 připravil dvuměsíční festival, kterého se zúčastnilo hned několik afrických kapel, tanečních souborů a zpěváků. Na úvod festivalu předvedli svou akrobatickou show mladíci ze Rwandy, v České republice známí díky společnému představení s Cirkem La Putyka. Africké léto trvalo do 2. září.

30. 6. Hostem Dne s Českým rozhlasem v Safari Parku Dvůr Králové byl zpěvák David Deyl

Během sobotního Dne s Rozhlasem v Safari Parku Dvůr Králové, kterým provázela moderátorská dvojice Blanka Malá a Zdeněk Novák, pojmenoval zpěvák David Deyl první narozené mládě roku 2018 - mládě zebry Böhmovy.

28. 7. Velká festivalová sobota

Druhá festivalová sobota nabídla kromě dvou malých vystoupení během dne velký večerní koncert skupiny IYASA ze Zimbabwe, která se do Dvora Králové pro velký úspěch u diváků pravidelně vrací. Součástí programu bylo také promítání dokumentu Jana Svatoše Archa světél a stínů o životě legendárních filmařů Martina a Osy Johnsonových.

11. 8. Promítání filmu The Last Animals s režisérkou Kate Brooks

Do Safari Parku Dvůr Králové zavítala v sobotu 11. srpna uznávaná režisérka a fotografka Kate Brooks, aby tu v rámci programu festivalu Africké léto uvedla promítání svého dokumentárního snímku The Last Animals (Poslední svého druhu). Dokument zachycuje vybití velkých afrických savců, jako jsou nosorožci a sloni, kvůli nelegálnímu obchodu s částmi jejich těl, a také snahy o jejich záchranu. Snímek vznikl i ve spolupráci s dvorským safari parkem a jeho součástí je příběh posledních severních bílých nosorožců. Třetí festivalová sobota byla doplněna velkým večerním koncertem zimbabwské skupiny IYASA.

13. 9. Děti z mateřské školy sklidily úrodu v Safari Parku Dvůr Králové

Sympatickou spolupráci navázal Safari Park Dvůr Králové s místní mateřskou školou v ulici Roháčova. V rámci environmentálního vzdělávání převzaly děti do své péče malou zahrádku přímo v areálu safari parku s několika záhony afrických plodin. Ve středu sklidily úrodu, kterou ošetřovatelé nakrmili šestici šimpanzů.

22. 9. Světový den nosorožců v Safari Parku Dvůr Králové

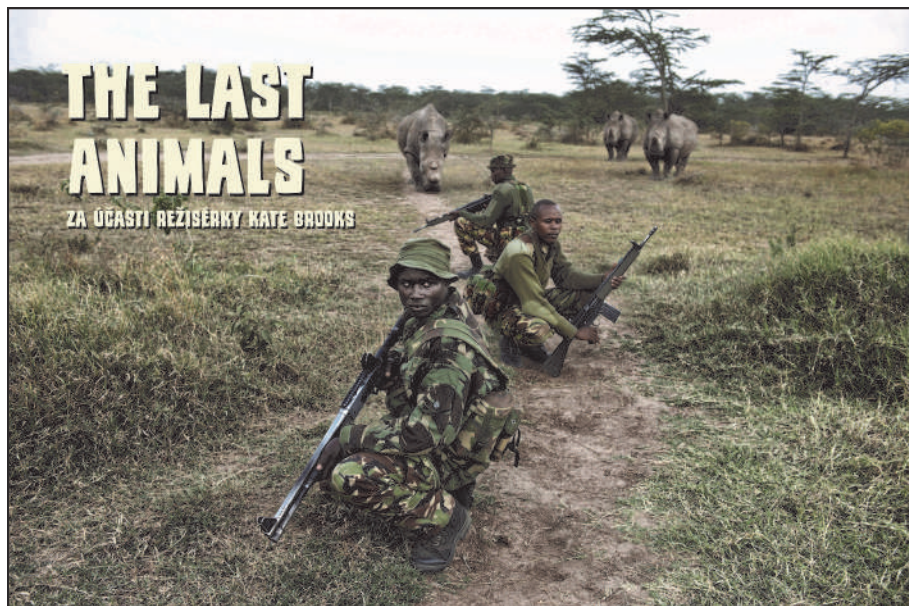
Safari Park Dvůr Králové se v sobotu 22. září připojil k oslavám Světového dne nosorožců a nabídl zajímavý program jako enrichment pro nosorožce, kvízy, soutěže nebo promítání dokumentů.

Čtení afrických pohádek a příběhu o Zurařě, koutek s přírodninami a odborným výkladem, slosování vyplněných pracovních listů bylo náplní Dne žiraf. (sj)

Dvoutměsíční festival Africké léto hostil jako každý rok oblíbenou skupinu Iyasu. (sj)

Do safari parku zavítala v létě uznávaná režisérka Kate Brooks, aby tu uvedla promítání svého dokumentárního snímku The Last Animals. (kb)

V rámci environmentálního vzdělávání sklídily děti z mateřské školy v safari parku úrodu pro zvířata. (sj)

22. 9. Safari Park Dvůr Králové otevřel vlastní pivovar. Část výtěžku jde na podporu nosorožců

V Safari Parku Dvůr Králové byl na Světový den nosorožců představen nový Safari pivovar, kde mají návštěvníci možnost ochutnat několik druhů piv vařených přímo v dvorské zahradě podle originálních receptur. Korunou z každého zakoupeného piva přispívají návštěvníci na chov nosorožců a jejich ochranu ve volné přírodě.

27. 9. Přednáška - Filmování v Africe s Michalem Vargou

Režisér Michal Varga projel už mnoho afrických zemí a o svých zážitcích vyprávěl při přednášce o filmování v Kongu, Rwandě, JAR nebo Senegal.

7. 10. Den otevřených dveří v Hotelu Safari Lodge, Safari Kempu a novém Safari pivovaru

Safari Park Dvůr Králové pozval v neděli 7. října návštěvníky na prohlídky nového Safari pivovaru, Safari Park Resortu (tj. hotelu a kempu) a dalších prostor (Safari Spa, konferenční sály, zázemí), které vznikly během přestavby budov při vstupu do zahrady. Den otevřených dveří byl spojen také s malou ochutnávkou vlastních safari piv, která jsou vařena přímo v zahradě.

27. 10. Safari Park Dvůr Králové ovládl dýně a strašidla. Týden duchů začal 27. října

V Safari Parku Dvůr Králové byla v sobotu 27. října zahájena devítidenní podzimní akce Týden duchů. Návštěvníky čekalo tradiční dlabání dýní, magickou atmosféru zahrady navodila strašidelná výzdoba, obživlý duch z Afriky nebo sraz strašidel, který proběhl v sobotu 3. listopadu.

28. 10. Den s Lesy ČR

V rámci Týdne duchů se kromě dlabání dýní mohli návštěvníci dozvědět také mnoho zajímavého o české přírodě. Zástupci Lesy ČR pro ně připravili aktivity na několika herních a vzdělávacích stanovištích.

6. 11. Výstava nejlepších snímků Czech Nature Photo 2018

Výstava oceněných fotografií nové soutěže Czech Nature Photo, která se teprve vloni stala mladší sestrou celostátně známé soutěže Czech Press Photo proběhla na podzim v safari parku. Soutěž byla rozdělena do osmi základních kategorií, jako jsou Bezobratlí, České zemědělství a venkov, Český les, Plazi, obojživelníci a podvodní život, Ptáci, Savci a Zvířata v lidské péči.

29. 11. Přednáška Jsme všichni Afričané? Vznik a vývoj člověka

O vzniku a vývoji člověka přednášel Vladimír Socha.

1. – 2. 12. Safari Park Dvůr Králové pozval návštěvníky první adventní víkend na Vánoční dílny

O víkendu 1. a 2. prosince uspořádal dvorský safari park Vánoční dílny přímo v areálu zahrady. Kromě nákupu dárek pod stromeček měli návštěvníci možnost více se zapojit do jejich samotné tvorby nebo se zúčastnit doprovodného programu. Pro dospělé návštěvníky navíc platilo zvýhodněné vstupné.

12. – 14. 12. Setkání odborníků k záchraně nosorožců bílých severních

V polovině prosince proběhlo v safari parku významné jednání českých a zahraničních odborníků, kteří se podílejí na záchraně nejohroženějších savců planety – nosorožců bílých severních. Úvodní slovo jednání patřilo řediteli safari parku Přemyslu Rabasovi, přednášku na téma historie chovu těchto nosorožců ve dvorské zahradě, současný stav posledních dvou samic v OI Pejetě a celkové shrnutí momentálního stavu projektu přednesl Jan Stejskal, vedoucí mezinárodních projektů Safari Parku Dvůr Králové. Dalšími tématy odborného jednání bylo např. představení novinek ve výzkumu kmenových buněk, zhodnocení plánů na odběr vajíček z obou samic v Keni, fundraisingové a mediální strategie atd.

14. 12. Dcera Josefa Vágnera představila v Safari Parku Dvůr Králové nové vydání knihy Sen safari

V roce 2018 by Josef Vágner, nejslavnější ředitel dvorského safari parku, proslulý svými africkými expedicemi, oslavil 90 let. Na počest jeho památky vydala Nadace Josefa a Zdeny Vágnerových reedici jeho knižní prvotiny Sen safari. V pátek 14. prosince byla kniha v safari parku slavnostně pokřtěna.

15. 12. Safari Park Dvůr Králové: Lemuří bratři mají nová jména od Nadace ČEZ
Dvojčata lemurů kata, která se narodila v červnu tohoto roku, dostala nová jména. Zástupci Nadace ČEZ, hlavního partnera dvorského safari parku, lemuří bratry pojmenovali Toník a Honzík.

15. 12. Vánoční zoo ve Dvoře Králové začala v sobotu 15. prosince

Desítky svítících dekorací ve tvaru zvířat, mohutný vánoční baobab, ozdobené stromečky a africká zvířata. To vše návštěvníky čekalo při návštěvě Vánoční zoo od 15. prosince do 6. ledna 2019.

V sobotu 27. října byla zahájena devítidenní podzimní akce Týden duchů. (sj)

V polovině prosince proběhlo v safari parku významné jednání českých a zahraničních odborníků, kteří se podílejí na záchraně neohroženějších savců planety – nosorožců bílých severních. (aj)

Marketing a PR

Andrea Jiroušová a Zdeněk Hefka

Živé několikahodinové vysílání Českého rozhlasu Hradec Králové se koná vždy přímo v areálu zahrady. (ms)

Oddělení komunikace a mezinárodních projektů se v roce 2018 soustředilo zejména na propagaci událostí, které byly pro safari park významné, ať už se jednalo o novinky pro návštěvníky, vývoj v ochrannářských projektech nebo nové přírůstky.

Zásadní událostí tohoto roku byla změna marketingového názvu zahrady ze ZOO Dvůr Králové na Safari Park Dvůr Králové, který bude využíván zejména v komunikaci s návštěvníky a veřejností. Jako ekonomický subjekt jsme však v obchodním rejstříku zapsáni stále jako ZOO Dvůr Králové a.s.

Novým jménem Safari Park Dvůr Králové chceme ocenit a vyzdvihnout jedinečný záměr našich předchůdců, kteří se podíleli na vzniku Afrického safari.

V průběhu roku 2018 jsme už pod novým názvem vydali téměř 60 tiskových zpráv, zveřejnili více než 370 postů na Facebooku a 75 postů na Instagramu. Díky této pravidelné práci v oblasti sociálních sítí máme na Facebooku 53 tisíc fanoušků, na Instagramu pak 6 630. Za celý rok jsme zpracovali ať už vlastními silami nebo s pomocí externistů 35 videí, které jsme následně zveřejňovali v rámci různých komunikačních kanálů. Tématy videí se staly zajímavosti v safari parku týkající se jak novinek u zvířat, tak akcí nebo nových staveb.

V souboru tiskovin, které jsme v tomto roce vydali, nechyběl standardně průvodce po safari parku Jambo, který přináší návštěvníkům základní informace o zahradě a o dění v ní. V roce 2018 vyšel v letní a zkrácené zimní verzi a jako obvykle byl poskytován návštěvníkům zdarma. V polovině roku jsme pak veřejnosti představili druhou edici vlastních známek. Ty vznikly na počest Josefa Vágnera, nejvýznamnějšího ředitele zahrady, a jeho afrických expedic. Vágner by v roce 2018 oslavil 90. narozeniny. Na začátku druhé poloviny roku jsme připravili k prodeji stolní kalendář s kreslenými obrázky zvířat znovu od Jitky Mašinové, který se rovněž nesl ve znamení Vágnerových výprav.

Podstatnou část propagační práce tvořilo informování veřejnosti o dění v zahradě a spolupráce s médii. Hlavním mediálním partnerem byl stejně jako v minulých letech Český rozhlas Hradec Králové. Kromě pravidelných týdních reportáží natáčených přímo v zahradě jsou pracovníci safari parku zváni jako hosté do pořadů ČRO HK několikrát do roka. Jednou za rok je pak uspořádán Den s Českým rozhlasem, tedy živý několikahodinový přenos přímo ze zahrady. Důležité okamžiky v naší zahradě byly pravidelně zahrnovány do televizních relací, z nichž se nejčastěji jednalo o vysílání České televize, TV Barrandov.

Jméno dvorské zahrady bylo v médiích v roce 2018 nejvíce skloňováno v souvislosti s vědeckými pokroky v projektu na záchranu nosorožců bílých

Spolupráce společnosti URBANLUX, časopisu Elle, modelky Veroniky Vařekové a obuvní značky TOMS vynesla dvorskému safari parku na ochranné projekty 51 450 Kč. (sj)

Spolupráce se Skupinou ČEZ a Nadací ČEZ je každoročně završena slavnostním pojmenováním mláďat se zástupci těchto společností. (aj)

severních, ale také úhynem posledního samce nosorožce bílého severního Sudána v Ol Pejetě v Keni. Osudy posledních zástupců těchto nosorožců stejně jako snaha o záchranu celého druhu prostřednictvím vývoje umělých metod reprodukce, který dvorský safari park už několik let vede, se tak staly ještě sledovanějšími místními i zahraničními medií než dosud. Ze zahraničních zpravodajských agentur s pobočkami v ČR se tomuto projektu nejvíce věnuje agentura Associated Press.

Během roku jsme pořádali nebo spolupřátali dvě tiskové konference. Tématem té první, která se konala v Berlíně, byl velký úspěch v projektu na záchranu nosorožců bílých severních – vytvoření prvního hybridního embrya nosorožce bílého. Tento zásadní úspěch umožnil přejít k další fázi projektu – pokusit se o odběr vajíček z posledních dvou žijících samic. Termín je plánován na rok 2019.

Na druhé tiskové konferenci, která se konala v dvorské zahradě, byl představen historicky největší přesun nosorožců z Evropy do Afriky, kterého se budou účastnit tři zvířata z dvorského chovu a dvě další z jiných evropských zahrad. Transport do Rwandy, jehož jsme hlavním organizátorem, proběhne v polovině roku 2019.

Nedílnou součástí práce oddělení je udržování a navazování reklamní spolupráce. Generálním partnerem je Československá obchodní banka, které je na základě její finanční podpory věnován největší reklamní prostor. Dalšími zásadními partnery, které podporují jak provoz zahrady, tak její ochranné aktivity, je Skupina ČEZ, Nadace ČEZ a Lesy ČR. Další, svým rozsahem drobnějších spoluprací, pak napočítáme desítky. Se všemi partnery je po celý rok udržována pravidelná komunikace ohledně smluvních závazků. Mezi největší nově navázané spolupráce roku 2018 patří ta s automobilkou Toyota. V rámci této spolupráce bylo naplánováno obnovení projektu e-safari, kdy se automobilka zavázala na rok 2019 zapůjčit dva vozy hybrid, které budou zdarma k dispozici návštěvníkům k projížďkám do safari. To doplní vzájemná mediální propagace.

Oddělení komunikace a mezinárodních projektů má dále na starosti plnou organizaci a propagaci akcí pro veřejnost. Jejich kompletní seznam najdete v článku Významné události. Mezi největší se řadí: Safariběh ČSOB, Dětský den, Africké léto a Týden duchů.

Polsko

Safari Park - to je velmi významná změna v názvu dvorské zoologické zahrady. Polští návštěvníci, když mluvili o ZOO Dvůr Králové, tak ji nazývali safari, takže je přijímána velmi pozitivně.

Během roku 2018 byla zahájena rekonstrukce pavilonů v safari parku a skleníků v Palmiarni Walbrzych. Výsledkem této příhraniční česko-polské spolupráce bude

zvýšený komfort návštěvníků a též výměna zvířat a rostlin. V lednu jsme upravovali marketingový plán s důrazem na příhraniční turistický ruch. V únoru jsme oslovili organizace v Dolním Slezsku s požadavky na propagaci safari parku na letní sezonu 2018.

V březnu vrcholila příprava vícejazyčného průvodce po safari parku s názvem Jambo.

V dubnu jsme se proběhli na Safariběhu po trase letního safari s mezinárodní účastí. Byly zahájeny rozhovory o spolupráci mezi Zoo Opole a safari parkem v rámci programu INTERREG.

Květen - festival květin a umění na Zamku Książ. Několikadenní slavnost s desetitisícovou návštěvou. Safari park nabízel ve spolupráci s marketingem Zamku Książ možnosti návštěvy a ubytování v safari parku. V květnu a červnu je v safari parku plno dětí, školní zájezdy přijíždějí jak z Česka, tak Polska.

Červenec a srpen – program Festivalu Africké léto je po oba letní měsíce, tím má více návštěvníků možnost podívat se na africké umělce, koupit si africké suvenýry a ochutnat jídlo z černého kontinentu.

V horkém letním počasí nabízí občerstvení nový pivovar přímo v areálu safari Parku. Polští návštěvníci si rádi výrobky pivovaru odvázejí domů jako suvenýry nebo dárky pro své blízké.

Září má pro návštěvníky své kouzlo probarvené listí na stromech, zvířata ve výbězích a říjen bez Týdne duchů si už nedovedeme představit. Safari park je vyzdobený vydlabanými a svíčkami rozzářenými dýněmi a v areálu rozmístěná různá strašidla. Pro polské návštěvníky už je to námět na každoroční návštěvu. Listopad je v safari parku klidný a vybízí k delší návštěvě, případně ubytování v Hotelu Safari Lodge a Safari Kempu.

Prosinec nabídl vánoční trhy v safari parku. Výrobci předvedli tradiční vánoční výrobky, jídla a nápoje. I netradiční, životnímu prostředí příznivé (po několik let se budou používat) vánoční stromky jsou lákadlem pro návštěvníky. Osvětlený vánoční africký baobab umocňuje vánoční atmosféru.

Při každé návštěvě safari parku objeví návštěvník něco nového, prostě Afrika všemi smysly.

Generální partner safari parku ČSOB s námi už druhým rokem spolupracovala i při pořádání velké sportovní akce Safariběh ČSOB. (pšo)

Pracovníci oddělení marketingu a PR (zleva): Oliver Le Que, Andrea Jiroušová, Jan Stejskal, Markéta Grůňová, Pavel Šereda, Tomáš Hajnýš a Ilona Kratochvílová.

Vzdělávání

Markéta Grúňová, Ilona Kratochvílová, Tomáš Hajnyš

Environmentálními programy dvorského safari parku projdou za rok tisíce dětí. (mg)

Environmentální vzdělávání patří mezi nejvýznamnější úlohy moderních zoologických zahrad. Naše zahrada je od roku 1997 začleněna do mezinárodní sítě zoovzdělávání pod hlavičkou IZE (International Zoo Educators Association) a klade si za cíl pomáhat návštěvníkům poznávat přírodu a zprostředkovávat jim nutnost její ochrany. Safari park nabízí 11 vzdělávacích programů pro školní a volnočasové skupiny, které jsou dostupné v českém a anglickém jazyce. Kromě toho vzdělávací oddělení pomáhá s přípravou a realizací „povídání o zvířatech“, které jsou v převážné většině vedeny přímo jejich ošetřovateli. Díky rostoucímu počtu hostů ubytovaných přímo v safari parku tvoří stále větší podíl naší práce právě tato skupina, pro kterou nabízíme komentované prohlídky a zákulisní programy. K naší práci patří také zajišťování výstav. Ty se v naší galerii Tengenenge protočily čtyři. Návštěvníci naslouchali více než 900 povídání o zvířatech.

V rámci cyklu pravidelných přednášek se posluchačům představilo s africkými tématy 9 přednášejících. Nezapomínáme ani na vzdělávání učitelů. Jeden seminář jsme uskutečnili přímo v safari parku a na jeden jsme vycestovali mimo naši domovskou instituci. Vnímáme také důležitost dlouhodobého působení na naše budoucí dospělé a zprostředkováváme ho v rámci našeho zookroužku.

Na brigádách v areálu zahrady se vystřídalo celkem 11 skupin se 354 žáky a 26 učiteli. Odpracovali pod vedením pracovníků oddělení zahradní údržby celkem 1 140 brigádnických hodin.

Celé letní prázdniny 42 studentů České lesnické akademie Trutnov předávalo informace o zvířatech návštěvníkům a pomáhalo se soutěžemi a africkými trhy v době konání Afrického léta. Vzdělávací kruh se nám uzavírá při uplatnění vysokoškolských studentů při prohlídkách a programech v zahradě. V roce 2018 to byly 3 studentky z České zemědělské univerzity v Praze a dva studenti z Univerzity Hradec Králové.

Ekovýchovné výukové programy

Výukové programy absolvovalo 526 skupin s cca 12 162 žáky a studenty. Vzdělávací program se zoolektorem si objednalo 226 školních skupin s 5 162 žáky a studenty. Programy bez zoolektora si objednalo cca 365 skupin.

Největší zájem byl o **vzdělávací programy se zoolektorem** S průvodcem po safariparku (117×), který provází žáky po nejcharismatictějších druhích zvířat chovaných v zahradě a interaktivní formou je seznámuje s jejich ekologií, chováním i stupněm ohrožení ve volné přírodě a Zvířata zblízka (40×), zaměřený

Safari po Safari 11.4.2018. (th)

na budování pozitivního postoje k živé přírodě. Žáci poznávají hlavní funkce zoologických zahrad, úskalí i krásy chovu zvířat v domácích podmínkách, na vlastní kůži si ověří fyziologické charakteristiky plazů. Další pořadí úspěšnosti programů lze vyčíst z tabulky.

Sadu pracovních listů pro samostatnou vzdělávací práci bez zoolektora si v pokladně zakoupilo celkem cca 300 učitelů pro cca 7 000 dětí a studentů a 65 firemních skupin.

Pásmo afrických přednášek:

- 25. 1. Rybář, P.: Ugandou (ne)jen za horskými gorilami
- 22. 2. Svatoš, J.: Archa světél a stínů aneb zrození africké divočiny
- 29. 3. Grůňová, M.: Češi zachraňují největší antilopu na světě
- 27. 4. Mikeš, M.: 7 let v Kamerunu
- 7.6. Sniegon, A.: Zde jsou sloni
- 28. 6. Gerstner, R.: Afrikou na kole
- 27. 9. Varga, M.: Filmování v Africe
- 25. 10. Lhota, S.: O záhadných zvířatech Madagaskaru
- 29.11. Socha, V.: Jsme všichni Afričané?

Průvodce po zoo a Zadními vrátky

Zážitkového programu Zadními vrátky se zúčastnilo 2 300 lidí ve 153 skupinách, na program Průvodce po zoo se vydalo 2 414 klientů v 126 skupinách.

Programu Krmení žiraf z vyhlídkové plošiny a Večerních prohlídek s průvodcem, určených pro hotelové hosty se zúčastnilo dalších 1 165 osob v 158 skupinách.

Do činností oddělení patří i průvodcovské služby při **Večerním, Mimořádném a Offroad safari**.

Letos se uskutečnilo 158 jízd Offroad safari a 21 jízd Mimořádného safari pro cca 1 000 návštěvníků a 253 jízd Večerního safari pro cca 9 000 návštěvníků.

Zážitkové programy, které jsou pro klienty velmi atraktivní, jsou i nemalým finančním příjmem pro zoologickou zahradu. Daří se je uskutečňovat díky spolupráci se zoology, ošetřovateli, pracovníky oddělení výživy, návštěvnického servisu a vzdělávání. Poděkování patří v neposlední řadě i externím pracovníkům – E. Bláhové, J. Králové, M. Novákové, A. Novotné, L. Potůčkové, J. Šimkovi, A. Šleisové a L. Marksové, P. Hořákové, Z. Holubové, A. Bernátkové, K. Gašparové, R. Beranovi, K. Tobolkové a V. Kotě.

Průvodce po zoo

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet skupin	28	38	42	44	88	96	99	65	126
Počet účastníků	518	701	685	711	1746	1159	1515	1299	2414

Zadními vrátky

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet skupin	83	115	129	177	167	236	219	147	153
Počet účastníků	893	1409	1665	2540	2803	2972	2823	1733	2300

Brigády

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet skupin	14	14	21	14	12	14	14	14	11
Počet účastníků	413	363	457	418	311	404	342	392	380
Počet hodin	1 572	1356	1688	1339	1018	1292	1094	1116	1 140

Prohlídky a zákulisí pro hosty resortu

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet skupin	0	0	0	0	0	0	0	80	158
Počet účastníků	0	0	0	0	0	0	0	850	1165

Programy se zoolektorem

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet skupin	158	164	176	209	215	233	220	219	226
Počet účastníků	4075	4048	3743	4248	4460	4778	4567	5284	5162

Přehled programů se zoolektorem v roce 2018

Program se zoolektorem	Skupin	Osob
Zvířata zblízka	40	968
Šelmy	24	525
S průvodcem po safariparku	117	2649
Etologie zvířat	4	95
Lidoopi	17	378
Život ve vodě	3	72
Okno dokořán	1	10
Plazi	5	113
Slon	1	25
Ptáci	1	25
Vývoj života	1	25
Hmyz	6	145
Programy v angličtině	6	132
Celkem	226	5162

Safari po Safari 11.4.2018. (th)

Brigádníci uklízejí před hlavní návštěvnickou sezonou. (th)

Večerní prohlídky s loučemi a přednášky v týdnu duchů

V letošní sezóně jsme poprvé návštěvníkům nabídli večerní prohlídky během Týdne duchů. Celkem jich bylo 5 a měly tak velkou účast, že si je v příštím roce nedovolíme neopakovat. Vedle toho jsme nabídli dvě přednášky o netopýrech, které zprostředkoval, i s praktickou ukázkou, Mgr. Josef Hotový

Safari po Safari

11. dubna jsme ve spolupráci s Domem dětí a mládeže organizovali tradiční vzdělávací putování „Safari po safari“. Zúčastnilo se ho celkem 300 dětí.

Seminář Od přírody k welfare

Již 20. ročník semináře pro učitele přírodopisu a biologie se uskutečnil pod naší taktovkou a za spolupráce se Školským zařízením pro DVPP Královéhradeckého kraje. Téma letošního semináře byli „Ptáci“. Čtyřhodinový přívál znalostí, podkladů a zkušeností zajistili Ilona Kratochvílová, Markéta Grůňová a David Kodet, všichni ze Safari parku Dvůr Králové.

Brigády v safari parku

V safari parku pracovalo v rámci aktivit ke Dni Země celkem 11 skupin se 354 žáky a 26 učiteli. Odpracovali pod vedením pracovníků oddělení zahradní údržby celkem 1 140 brigádnických hodin.

Za pomoc při přípravě na letní sezonu děkujeme žákům a učitelům ZŠ Batňovice, ZŠ kpt. Jaroše Trutnov, ZŠ bratří Čapků Úpice, ZŠ Náchodská Trutnov a ZŠ Velké Svatoňovice.

Také studenti a učitelé ze Střední školy informatiky a služeb Dvůr Králové nad Labem v termínu 26. 3. - 28. 3. pomáhali s přípravou safari parku na hlavní návštěvnickou sezónu. Všichni brigádníci v předsezónní přípravě svým dílem pomohli a podíleli se na zvelebování zahrady. Naše poděkování si zaslouží také i tým pracovníků oddělení zahradní údržby, který žákům práci zadával a s nimi ji prováděl.

Učební praxe v safari parku

Od roku 2009 probíhala v safari parku celoroční učební praxe žáků Střední školy informatiky a služeb ve Dvoře Králové n. L. pod dohledem zooučitele Tomáše Hajnyše. Studenti střední průmyslové školy v oboru cestovní ruch sbírali rétorické dovednosti a přírodovědné znalosti o ZOO Dvůr Králové již osmým rokem. Ve školním roce 2017/2018 učební praxi v zoo vykonávalo 31 středoškoláků. Jednou za 14 dnů se studenti zúčastňovali šestihodinových výukových bloků.

Zookroužek

Zahrada nabídla dětem jeden zájmový kroužek, kterého se pravidelně jedenkrát týdně (středa, 14:30 – 16:00) zúčastňovalo 19 dětí. Vedoucím tohoto kroužku byla Ilona Kratochvílová. Druhý zookroužek, pod hlavičkou DDM Jednička, vedl Bc. Vladimír Jiříčka a do čtvrtetčních schůzek se zapojilo 10 dětí.

Děti měly možnost poznávat zvířata v zahradě a aktivně sledovat všechny změny v průběhu celého roku. Na Darwinově stanici se učily starat o zvířata a sbírat zkušenosti ve správném kontaktu s jednotlivými druhy. Absolvovaly řadu kvízů, soutěží a exkurzí do zákulisí a postupně se seznamovaly s chovanými druhy zvířat. Činnost kroužku byla pro děti zajímavá i díky pomoci dalších zaměstnanců safari parku. Chovatelky z oddělení šelem pomáhaly s realizací enrichmentu, do kterého se děti s velkým zájmem zapojovaly. Velmi oblíbená byla i práce na sezónní údržbě výběhů. Další aktivity probíhaly i v dětské zoo.

Výborná byla i spolupráce s rodiči, kteří pomáhali s náročnějšími akcemi. Dvakrát v roce probíhala společná aktivita, na Týden duchů a při posledním předprázdninovém setkání.

Nejúspěšnější akcí a skvělým závěrem školního roku bylo pro děti přenocování v zoo v galerii Tengenenge, s opékáním u afrického ohniště, večerním safari a nočním pozorováním hrochů.

Darwinova stanice

Darwinova stanice slouží jako chovatelské zázemí pro kontaktní zvířata a učební prostor pro výuku speciálních programů: Kontaktní zvířata, Plazi, Okno dokořán pro hendikepované a dalších. Při těchto programech byla vždy používána kontaktní zvířata. Absolvovalo je 974 dětí ve 46 skupinách.

Darwinova stanice je také využívána jako jedna ze zákulisních zastávek zážitkového programu. Letos navštívilo stanici 46 skupin.

ZOOFanatika 2018

V termínu od 13. do 15. dubna 2018 se v Safari Parku Dvůr Králové konalo mezinárodní setkání příznivců a sběratelů - 65 účastníků. V rámci programu bylo prezentováno celkem 9 odborných přednášek a prezentací:

- Historie ZOO Dvůr Králové nad Labem (RNDr. Dana Holečková)
- Historie Galerie obrazů Zdeňka Buriana v ZOO Dvůr Králové (Ing. Tomáš Hajnýš)
- Návrat vyhubených pelikánů skvrnozobých na Filipíny (Mgr. Michal Podhrázký)

- Historie zoologických zahrad 3. díl - Předkolumbovská Amerika (Roman Hynek)
- Historie zoo 4. díl - Středověké zvěřince (Roman Hynek)
- Zoologické zahrady Srbska (Roman Hynek)
- Zoologické zahrady Kosova, Makedonie, Černé Hory a Albánie (Roman Hynek)
- Zoologická zařízení v Českých zemích a na Slovensku 1. díl (Mgr. Martin Vobruba)
- ZOO Bratislava (Ing. Miloslava Šavelová) film "Safari v Čechách" + beseda s dcerou Josefa Vágnera (Lenka Vágnerová)
- film o nosorožcích (Ing. Jaroslav Hyjánek)

Program zpestřila komentovaná prohlídka a návštěvy zákulisí u hrochů, nosorožců, žiraf, lvů, v kuchyni pro zvířata a na odchovně krmných zvířat. Výprodej materiálů a prezentaci zoo zajistili Safari Park Dvůr Králové, ZOO Ústí nad Labem, ZOO Bratislava a výrobce pamětních zoo mincí Cullinan. K oblíbené části programu patřila aukce sběratelských předmětů, které se zúčastnilo 62 lidí. Licitace, moderování a vedení aukce se ujali Roman Hynek, Martin Vobruba a pokladníkem byl Zdeněk Čermák. Mezi draženými předměty nechyběly tiskové propagační materiály, mince, plakáty, hrníčky, trička, kravaty, knihy, jmenovky zvířat, kompletní sada pamětních mincí ZOO Dvůr Králové, kompletní sada barevných mincí českých a slovenských zoo. Zlatým hřebem dražby byla zákulisní zastávka u hrabáčů, krmení žiraf, dva archy známek ZOO Dvůr Králové, jedenáct velkoplošných fotoobrazů Dany Holečkové a Jiřího Semeráka a šest kopií malovaných obrazů Jitky Mašínové. Výtěžek 44.379 Kč byl převeden na konto Wildlife na transport nosorožců do Rwandy. Na závěr akce, kterou zorganizoval Roman Hynek, většina účastníků využila speciální možnost návštěvy Zooparku Stěžery u Hradce Králové.

Galerie obrazů Pravěk očima Zdeňka Buriana

Galerie obrazů Zdeňka Buriana je zpřístupněna návštěvníkům už od 17. června 1983. Za 35 let ji navštívilo přes 1 200 000 návštěvníků. Jedná se o největší stálou výstavu obrazů Zdeňka Buriana na světě.

28. února 2017 odešel do důchodu Zdeněk Čermák, který byl správcem galerie od roku 2005. Funkci správce galerie převzal Tomáš Hajnýš.

4. 4. 2018 byla podepsána **smlouva s nakladatelstvím Albatros na fotografování obrazů a ilustrací malíře Zdeňka Buriana**. Díky fotografování pro Albatros jsme mohli s profesionálním s fotografem Vratislavem Hnátkem a malířem Petrem

Modlitbou dát dohromady kompletní seznam díla Zdeňka Buriana v majetku ZOO Dvůr Králové. Ofotografovali jsme celkem 178 originálních děl (obrazů a ilustrací). **Fotografování** tak velkého počtu obrazů a ilustrací, které probíhalo převážně po setmění nebo zatemnění galerie, si vyžádalo tři termíny, **proběhlo ve dnech 27. 3., 17. 4., 18. 4., 19. 4., 5. 12. a 6. 12. 2018.** Díla byla ofotografována profesionálním fotografem panem Hnátkem za asistence malíře Petra Modlitby a správce galerie Tomáše Hajnyše. Na dílech byla prováděna obvyklá údržba.

18. 4. – 30. 6. Proběhla **zápůjčka pěti obrazů do Galerie Atrium ve Zlíně na výstavu „Velikáni českého umění – cesty ke svobodě“.** Jednalo se o pět obrazů s tematikou volné malby:

- Večer u řeky (1959, olej na plátně, 70,5 x 50,5 cm)
- Tanečnice z havajských ostrovů (1945, olej na překližce, 50 x 69,5 cm)
- Návrat ke žhavotekutému stavu (1963, olej na plátně, 106 x 78 cm), z cyklu *Obžalování*
- Madona 20. století (1962, olej na plátně, 53 x 39 cm) z cyklu *Obžalování – protiválečný cyklus.*
- Návrat (1945, olej na překližce, 65,5 x 49,5) z cyklu *Obžalování – protiválečný cyklus.*

16. 5. – 30. 9. při příležitosti 90. výročí narození Ing. Josefa Vágnera proběhla **výpůjčka dvou obrazů – ze soukromého vlastnictví rodiny Vágnerových do Galerie Pravěk očima Zdeňka Buriana v zahradě.** Jednalo se o dva obrazy s přírodovědnou tematikou:

- Pravěcí lovci na lovu srstnatého nosorožce (1978, olej na plátně, 120 x 155 cm)
- Starý samec gorily (1964, olej na plátně, 75 x 80,5 cm)

Přednášková činnost našich zaměstnanců v roce 2018:

- 3. 2018, Stejskal Jan: (Semi-) Captive Efforts to Reproduce the NWR. Prezentace na odborném setkání setkání East African Community – Rhino Managment Group, Akagera Game Lodge, Rwanda, 35 účastníků.
- 7. 3. 2018, Brooks Kate, Stejskal Jan: Beseda po promítání filmu The Last Animals. Kino 35, Francouzský institut, Praha, 100 účastníků.
- 9. 3. 2018, Brooks Kate, Stejskal Jan: Beseda po promítání filmu The Last Animals. Městská knihovna v Praze, Praha, 60 účastníků.
- 21. 3. 2018, Markéta Grůňová, zasedání komise pro antilopy UCSZOO, Vzdělávání v Senegal, Zoo Praha
- 27. 3. 2018, Markéta Grůňová: Vzděláváním k ochraně přírody?: Česká zemědělská univerzita, U3V, 30 účastníků
- 14. 5. 2018, Stejskal Jan: Jak rozmnožit mrtvého nosorožce. Městská

ZOOFanatika 13.-15.4. (zř)

Praxe středoškoláků SŠIS v safari parku. (th)

knihovna Libochovice, 15 účastníků.

- 14. 5. 2018, Markéta Grůňová: Ochrana antilopy Derbyho v Senegalu. Městská knihovna Libochovice, 15 účastníků.
- 21. 11. 2018, Stejskal Jan: Jak rozmnožit mrtvého nosorožce. Jihočeská univerzita, České Budějovice, 35 účastníků
- 26. 11. 2018, Stejskal Jan: Zvířata a život ve východní Africe. Gymnázium Tanvald, 30 posluchačů.
- 1.12:2018, Linhart: Enrichment, Safari Park Dvůr Králové
- 11. 12. 2018, Markéta Grůňová: Záchranný program antilopy Derbyho v Senegalu, Domovy Na Třešňovce v České Skalici, 30 účastníků
- 13. 12. 2018, Stejskal Jan: Efforts to Save the Northern White Rhino. Prezentace na odborném setkání Evropské skupiny pro záchranu NWR, Safari Park Dvůr Králové, 15 účastníků.

Publikační činnost v roce 2018:

- Grunova M., M. Sane, Jan Cincera, Roman Kroufek & P. Hejcmanová
- (2018): Reliability of the new environmental paradigm for analysing the environmental attitudes of Senegalese pupils in the context of conservation education projects, *Environmental Education; Research*, DOI: 10.1080/13504622.2018.1428942
- Grůňová M., H. Diarra, M. Mbengué, K. Brandlová, P. Hejcmanová (2018) : Héros de la faune, Mon pays, ma nature, mon éland, Safari Park Dvůr Králové
- Hildebrandt TB, Hermes R, Colleoni S, Diecke S, Holtze S, Renfree MB, Stejskal J, Hayashi K, Drukker M, Loi P, Göritz F, Lazzari, Galli C (2018): Embryos and embryonic stem cells from the white rhinoceros. *Nature Communications* 9, Article Number: 2589. DOI: 10.1038/s41467-018-04959-2.
- Moodley Y, Russo IR, Robovský J, Dalton D, Kotze A, Smith S, Stejskal J, Ryder O, Hermes R, Walzer Ch, Bruford M (2018). Contrasting evolutionary history, anthropogenic declines and genetic contact in the northern and southern white rhinoceros (*Ceratotherium simum*). *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*. 285. 20181567. 10.1098/rspb.2018.1567.
- Linhart G. (2018), Malé kočkovité šelmy v Safariparku Dvůr Králové, Mourek-Sborník odborné skupiny malých koček při UCSZOO, str. 28-37
- Linhart G. (2018), Chov velkých kočkovitých šelem v Safariparku Dvůr Králové, Baghira – Sborník odborné skupiny velkých koček při UCSZOO, str 20-23

Postery

- Holubová Z., Rabeil T., Castillo C., Grúnová M., de Kock M., Brandlová K. (2018): Methods of Ground-based Monitoring of Large African Ungulates. ELLS Scientific Student Conference Wageningen University & Research, November 9th - 10th, 2018
- Stejskal J, Hildebrandt TB, Hermes R, Colleoni S, Diecke S, Holtze S, Renfree MB, Hayashi K, Drukker M, Loi P, Göritz F, Lazzari, Galli C (2018): First White Rhino Embryo Produced in vitro Enhances Chances for Survival of the Northern White Rhinoceros. EAZA Annual Conference, Megaron International Conference Centre, Athens, 18. – 22. 9. 2018.
- Stejskal J, Hildebrandt TB, Hermes R, Colleoni S, Diecke S, Holtze S, Renfree MB, Hayashi K, Drukker M, Loi P, Göritz F, Lazzari, Galli C (2018): First White Rhino Embryo Produced in vitro Enhances Chances for Survival of the Northern White Rhinoceros. 5th Global Biodiversity Conservation Conference, Česká zemědělská univerzita, Praha, 25. – 26. 9. 2018.

Hravě vzdělávací stanoviště v rámci dnu s Lesy ČR. (th)

Zahraníční cesty

Hana Dvořáková

Markéta Grúňová koordinuje vzdělávací programy dvorského safari parku a spolku Derbianus Conservation v Senegalu. (jpt)

Zahraníční cesty zaměstnanců zahrady souvisely převážně s transporty zvířat po celé Evropě a to nejen s transporty zvířat z naší zoologické zahrady, ale i z ostatních českých zahrad a celé řady zahrad zahraničních. Další zahraniční cesty byly uskutečněny v rámci spolupráce naší zahrady v oblasti chovu ohrožených druhů zvířat se zahradami a institucemi v zahraničí, týkaly se zvláště mezinárodního projektu královédvorských nosorožců v Africe. Vzhledem k členství zahrady v mezinárodních organizacích zahraniční cesty se týkaly účasti zaměstnanců zahrady na mezinárodních odborných jednáních a zasedáních.

Zahraníční cesty našich pracovníků v roce 2018

Datum	Místo a účel	Jméno pracovníka/ků
07.01. - 04.03.2018	Senegal -> záchranný program antilopy Derbyho	Grúňová
16.01. - 19.01.2018	Francie - ZOO OLCHIN -> transport zvířat	Bárta, Vetter
24.01.-26.01.2018	Velká Británie - ZOO Marwell -> konference výživy zvířat	Rindtová
29.01. - 01.02.2018	Švédsko - Zoo Borås Djurpark -> transport zvířat	Bárta, Vetter
13.02. - 16.02.2018	Francie - Safari parc Monde Sauvage -> transport zvířat	Bárta, Vetter
11.02. - 14.02.2018	Rusko - Moskva -> zasedání prezidia EARAZA	MVDr. Rabas
27.02. - 28.02.2018	Polsko - Plock -> konzultace chovu tučňáků	Ing. Povolný, Mgr. Podhrázký, Kodet

Datum	Místo a účel	Jméno pracovníka/ků
26.02. - 02.03.2018	Velká Británie - Longleat Safari Park - Peak Wildlife Park ->	Bárta, Vetter
26.02. - 03.03.2018	Rwanda -> jednání o nosorožcích	MVDr. Rabas, Mgr. Stejskal
06.03. - 07.03.2018	Německo - Serengeti Park Hodenhagen -> transport zvířat	Bárta, Vetter
13.03. - 15.03.2018	Německo - Zoo Schwerin - Münster Zoo -> transport zvířat	Bárta, Vetter
18.03. - 26.03.2018	Keňa -> jednání o nosorožcích	MVDr. Rabas, Mgr. Stejskal
19.03. - 22.03.2018	Polsko - ZOO Krakow - Nizozemsko - Safaripark Beekse	Bárta, Vetter
26.03. - 28.03.2018	Nizozemsko - Safaripark Beekse Bergen -> transport zvířat	Bárta, Vetter
26.03. - 31.03.2018	Litva - Klajpeda Zoo -> konference ornitologů	Mgr. Podhrázký
03.04. - 06.04.2018	Francie - Mulhouse Zoological and Botanical Park -> trans-	Bárta, Vetter
08.04. - 11.04.2018	Velká Británie - Zoo Chester -> EAZA konference o anti-	Bc. Hrubý
10.04. - 13.04.2018	Německo - ZOO Berlin - Francie - Mulhouse Zoological and Botanical Park - Švýcarsko - Tierpark Bern -> transport	Bárta, Vetter
22.04. - 23.04.2018	Velká Británie - Zoo Londýn -> jednání o nosorožcích a ochraně přírody	Mgr. Stejskal
24.04. - 26.04.2018	Německo - ZOO Hannover -> transport zvířat	Bárta, Vetter
28.04. - 30.04.2018	Německo - Zoo Berlin -> jednání o záchraně nosorožců	Mgr. Stejskal
02.05. - 03.05.2018	Německo - Landau Zoo -> transport zvířat	Bárta, Vetter
02.05. - 03.05.2018	Maďarsko - Slovensko - Zoo Košice -> jednání IN SITU projekt husy	Mgr. Podhrázký
09.05. - 11.05.2018	Nizozemsko - Safaripark Beekse Bergen -> transport zvířat	Bárta, Vetter
15.05.-17.05.2018	Francie - Touroparc Zoo -> transport zvířat	Bárta, Vetter
28.05.2018	Polsko - Zoo Chorzow -> jednání o nosorožcích	Mgr. Stejskal
28.05. - 30.05.2018	Slovensko - Senné -> jednání IN SITU projekt husy	Mgr. Podhrázký
11.06. - 15.06.2018	Keňa -> jednání o nosorožcích	Mgr. Stejskal
13.06. -16.06.2018	Slovensko - Zoo Spišská Nová Ves -> setkání česko-slovensko-polských zoo	MVDr. Rabas
19.06. - 21.06.2018	Polsko - Zoo Gdaňsk -> transport zvířat	Bárta, Vetter
26.06. - 28.06.2018	Polsko - Zoo Warszawa -> transport zvířat	Bárta, Vetter
02.07. - 06.07.2018	Švýcarsko - Zoo Basilej -> workshop	Bc. Hrubý
03.07. - 04.07.2018	Rakousko - Herberstein -> transport zvířat	Bárta, Vetter
04.07. - 05.07.2018	Německo - Zoo Berlín -> jednání o nosorožcích	Mgr. Stejskal

Datum	Místo a účel	Jméno pracovníka/ků
09.07. - 13.07.2018	Velá Británie - ZOO Newquay - Knowsley Safari Park - Nizozemsko - Royal Burgers' Zoo Arnhem -> transport zvířat	Bárta, Vetter
23.07. - 27.07.2018	Velká Británie - Blackpool Zoo - Německo - Zoo Leipzig - Polsko - ZOO Poznaň -> transport zvířat	Bárta, Vetter
22.07. - 29.07.2018	Senegal -> záchranný program antilopy Derbyho	Grůňová
23.07. - 24.07.2018	Rakousko-> odvoz hostů africký festival	Brokeš, Vernerová
30.07. - 02.08.2018	Švédsko - Zoo Nordens Ark -> transport zvířat	Bárta, Vetter
07.08. - 08.08.2018	Německo - Zoo Eberswalde-> transport zvířat	Bárta
27.08. - 31.08.2018	Polsko - ZOO Warsawa -> transport zvířat	Bárta, Vetter
12.09. - 13.09.2018	Německo - ZOO Leipzig -> jednání o chovu plameňáků	Mgr. Podhrázský, Bc. Rindtová
18.09 - 23.09.2018	Řecko - Zoo Atény -> konference EAZA	Mgr. Podhrázský, Mgr. Stejskal, RNDr. Lihart Ph.D., Bc. Hrubý, Brandlová
08.10. - 11.10.2018	Německo - Magdeburg Zoo - Maďarsko - Veszprem Zoo -> transport zvířat	Bárta, Vetter
15.10. - 26.10.2018	Polsko - ZOO Wroclaw - Španělsko - ZOO Benidorm - Francie - Touroparc Zoo -> transport zvířat	Bárta, Vetter
24.10.2018	Polsko - Zoo Wroclaw -> transport zvířat	Brokeš, Smrček
17.10. - 26.10.2018	Rwanda -> jednání o nosorožcích	MVDr. Rabas, Mgr. Stejskal
05.11. - 07.11.2018	Belgie - ZOO Pairi Daiza -> transport zvířat	Bárta, Vetter
05.11. - 09.11.2018	Švýcarsko - Zürich -> Elephant workshop	Bc. Hrubý
09.11. - 09.11.2018	Velká Británie - Londýn -> jednání o ochrannářských projektech	Mgr. Stejskal
12.11. - 16.11.2018	Velká Británie - Flamingo Land -> transport zvířat	Bárta, Bc. Hrubý
15.11. - 16.11.2018	Velká Británie - Zoo Londýn -> jednání o nosorožcích	Mgr. Stejskal
19.11. - 23.11.2018	Dánsko - Ree Park - Ebeltoft Safari -> transport zvířat	Bárta, Bc. Hrubý
21.11.2018	Polsko - Walbrzych - Ksiaz -> projekt "Z tropů do tropů po česko-polském pomezí"	Ing. Povolný
27.11. - 28.11.2018	Německo - Serengeti Park Hodenhagen -> transport zvířat	Vetter
07.12. - 11.12.2018	Francie - Montpellier Zoological Park -> transport zvířat	Vetter, Bc. Hrubý

Cesta pro zvířata do Zoo Arnhem. (zb)

Na cestě do Peak Wildlife Park, Leek. (zb)

Návštěvnícký servis

Jan Pařík a Lucie Petráčová

Afrika Truck - jeden ze způsobů, jak vyrazit na projížďku do Afrického a Lvího safari. (sj)

Safari Park Dvůr Králové je jedním z nejvíce navštěvovaných atraktivních turistických cílů Královéhradeckého kraje. V roce 2018 jsme přivítali 508.885 návštěvníků, což bylo o 15.836 méně než v loňském roce. Jako každý rok jsme se jim snažili nabídnout dokonalý servis pro dospělé i děti. V letošním roce jsme opět nabídli návštěvníkům safari vlastním vozem, Afrika truckem nebo Safaribusem. Prodejny a Safari Park Resort připravily pro naše návštěvníky široký sortiment zboží, upomínkových předmětů, rozšíření ubytovacích kapacit, služeb a zážitků.

Rok návštěvníckého provozu

Jako každoročně jsme rok zahájili ukončením Vánoční zoo, která se opakuje už po jedenácté.

Zimní období je pro chod parku velmi náročné. V roce 2018 nebyly na horách dobré sněhové podmínky, což bylo příznivé pro návštěvnost safari parku. Tato skutečnost vedla k tomu, že bylo první a druhé čtvrtletí 2018 s návštěvností na lepším meziočném průměru než v roce 2017. Safari park v tomto období navštívilo 182.222 lidí, což bylo o 16.132 osob více než v roce 2017.

Během zimního a jarního období jsme připravovali park na hlavní sezónu včetně novinek, tak aby návštěvníci mohli vychutnat skutečnou atmosféru Afriky a

provoz byl plně připraven zajistit veškeré informace pro spokojenost návštěvníků. Pro ty, kdo nemohli do safari vlastním vozem byly pro tento rok připraveny opět 4 soupravy Afrika trucků a dva safaribusy.

Letní sezóna začala již 28.dubna. a skončila 7. října, trvala 163 dní, tedy o 7 více než v roce 2017. Celkově v těchto dnech navštívilo zahradu 411.919 osob a to včetně Večerního safari, kde jsme převezli 8.739 osob a Offroad safari kde jelo 939 osob. Vjezd osobních vozidel byl stejný jako v roce 2017, celkem 20.632, Africa expresem jsme převezli 76.064 osob a safaribusem 89.432 lidí. Cílem bylo poskytnout návštěvu safari co nejširší veřejnosti. Tento rok již byl plně v provozu online nákup vstupenek, tzv. Webticketing, kterým se snažíme zrychlit průchody na pokladnách. V letošním roce bylo prodáno 9.958 vstupenek – 6.504 dospělých a 3.454 dětských. V celkovém počtu o 2.833 vstupenek více než v roce 2017. V průběhu letních měsíců návštěvnický provoz také plně zajišťoval veškerý servis u všech nabízených programů pro návštěvníky - Africký festival, večerní kina, letní divadlo a přednášky. Pro odbavení všech náročných zájezdů, akcí a skupin je denně vypracován plán logistiky odbavení a přeprav tak, aby nedocházelo k narušení zážitku a návštěvník byl plně spokojen. Rok a hlavní sezónu jako tradičně uzavírala akce Týden duchů, Vánoční zoo a Vánoční dílny.

Dětské hřiště a vyhlídky do Lvího safari v jednom. (sj)

Celkové rozšíření provozu pro návštěvníky vedlo i k navýšení pracovních pozic na celkových 45 osob, jedná se o profese : pokladních, řidičů, ostrahy, kontroly, úklidu areálu a ubytoven pod vedením vedoucí návštěvnického provozu Lucie Petráčové, která již tento provoz úspěšně řídí 11 let.

Návštěvnost safari parku - v následujícím grafu a tabulce návštěvnosti za období 2006–2018 jsou patrné značné výkyvy měsíční návštěvnosti. Park navštívilo přes 508.000 tisíc návštěvníků, což letos vytvořilo meziroční pokles návštěvnosti o 3%.

Prodej zboží

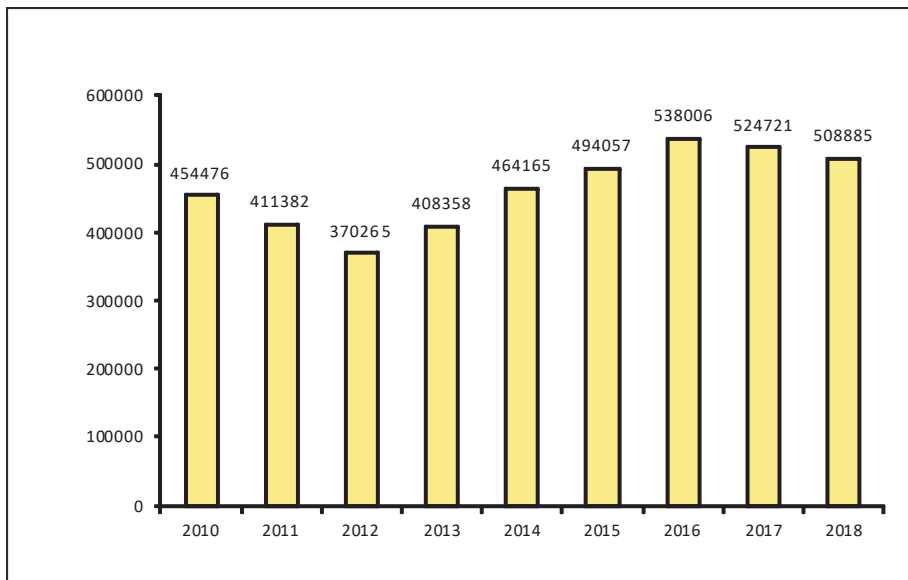
Zooshop Serengeti, prodejna v Galerii Zdeňka Buriana a od dubna do září i stánek u Pavilonu drilů již několik let nabízí návštěvníkům široký sortiment upomínkových předmětů a dalšího zboží. Prodej a další služby zajišťoval kolektiv prodavaček návštěvnického servisu pod vedením paní Veroniky Fraisové, kterému se v letošním roce i při nižší návštěvnost podařilo zvýšit celkový obrát z prodeje. Pokračovala i spolupráce při tvorbě nových upomínkových předmětů jako jsou trička, pohledy a ostatní propagační předměty.

Návštěvnický servis

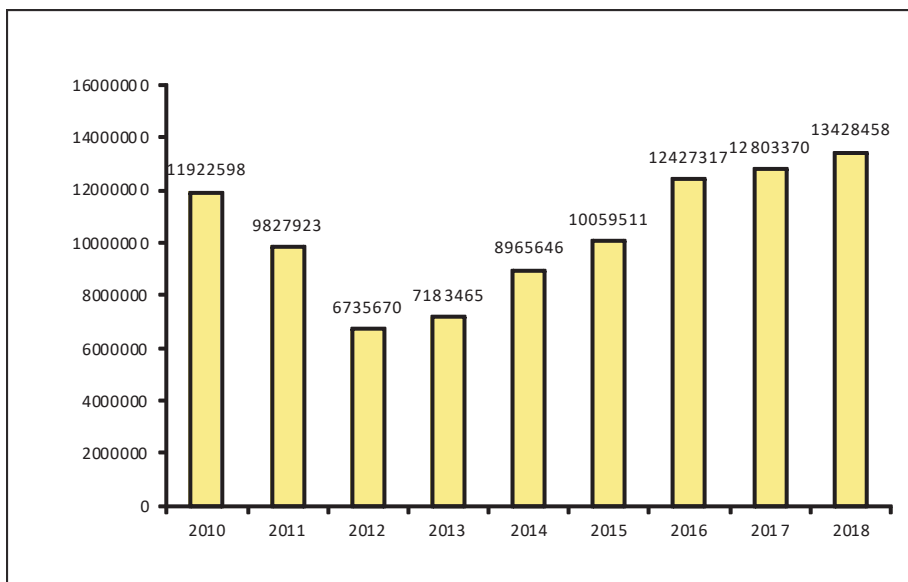
Útvar návštěvnického servisu je tým, který velmi úzce spolupracuje a zajišťuje servis pro zákazníky, návštěvníky a hosty. Zajišťuje i správu některých objektů. Mezi ně patří veškerá sociální zařízení v areálu zahrady, Neumannova vila, ubytovny s 60 lůžky, Safari Park Resort - Hotel Safari, Safarikemp (podrobné info v kapitole Safari Park Resort), ZOOshop, centrální parkoviště a pronajímané přilehlé budovy. V průběhu celé sezóny jsme prováděli pravidelné drobné opravy těchto budov. Na bezpečnost a zároveň kontrolu areálu a budov nám dohlížel kamerový systém. Proběhly také drobné opravy nátěrů venkovních i vnitřních částí budov a střech. Servis pečuje o vozový park zoo, převážně pro přepravu návštěvníků v letní sezóně, zajišťuje potřebné revize a bezpečnostní prvky, včetně legislativy.

Pracovníci návštěvnického servisu dále zdokonalují a rozšiřují ve spolupráci s Odborem dopravy města Dvora Králové vnější navigační systém ve městě. V letošním roce opět docházelo k rozsáhlým rekonstrukcím vozovek a chodníků ve městě (ulice Tyršova) s to převážně na příjezdu od hor směr od Trutnova, kde byla příjezdová trasa svedena na Choustníkovo Hradiště. Dále pak omezení dopravy v obci Bílá Třemešná.

Srovnání návštěvnosti (2010-2018)

Tržba prodejen 2010 - 2018 (údaje v Kč)

Vstupné a ostatní služby

Safari park byl otevřen denně od 9 hodin. Otevírací doba se již několik let nemění a přehled jednotlivých sezón a otevírací dobu přehledně popisuje níže uvedená tabulka. Ceny a kategorie byly pro rok 2018 pozměněny. Hlavní změnou bylo zrušení kategorie malých dětí 2 – 4 roky a vznik kategorie “Děti 0 – 3 roky” a “Děti 3 – 15 let”. Nabízíme přenosné i nepřenositelné permanentní vstupenky pro soukromé osoby, školy a další organizace včetně firem a rozšířenou nabídku slev a výhod pro žáky, studenty a rodiny s dětmi. Nezanedbatelné je i rozšíření možnosti platby na platebních terminálech.

Tabulka vstupného pro rok 2018

Druh vstupného	Letní sezona	Večer. safari	Mezisezona	Týden duchů	Zimní sezona	Vánoční zoo
Dospělí	230	190	180	180	130	110
Děti 3-15 let, studenti, důchodci	180	150	120	120	90	70
Rodinné vstupné						
Dospělí	200	10% sleva				
Děti 3-15 let, studenti, důchodci	160					
Psi	100	100	100	100	100	60
Skupinová sleva	10 % pro skupiny nad 15 platících osob, 35% pro školní zájezdy při zakoupení výchovného programu					
Zdarma	Děti do 3 let, nevidomí, učitelé (1 na 15 dětí), řidič autobusu					

Permanentní vstupenky v roce 2018 (celý rok)

Permanentka	Cena	Poznámka
Nepřenositelná roční dospělá	590	Neomezený počet vstupů, vystavena na jméno
Nepřenositelná roční dětská	450	Neomezený počet vstupů, vystavena na jméno
Přenositelná dospělá sezonní	3200	Platí pro 20 vstupů
Přenositelná dospělá mezisezonní	1610	Platí pro 20 vstupů
Přenositelná dětská sezonní	2500	Platí pro 20 vstupů
Přenositelná dětská mezisezonní	1300	Platí pro 20 vstupů

Ceny služeb v roce 2018

Služby	Auto	Afrika express	Safaribus
Dospělí	0	0	50
Děti 4-12 let, studenti, důchodci	0	0	0
1 auto	195	0	0
1 sedadlo	0	80	0

Návštěvníkům je na parkovišti k dispozici dobijecí stanice ČEZ pro elektromobily. (sj)

Pracovníci oddělení návštěvnického servisu (zleva): Jan Pařík, Kristína Králová, Zdeněk Felgr, Marcela Dvořáková, Radek Mádle, Svatava Kaválková a Lucie Petráčková.

Safari Park Resort

Markéta Kirschová a Jan Pařík

Glamping stany v Safari Kempu. (a)

Náš unikátní resort se skládá ze dvou částí, první z nich je Hotel Safari Lodge ***Superior a druhou částí Safari Kemp. Každá ze zmíněných ubytovacích kapacit má své kouzlo a naši klienti si vybírají typ a zaměření pobytu hlavně na základě ročního období. Mimosezona a zimní sezona je příjemnější v hotelu, kde klient najde všechno doslova „pod jednou střechou“. V letních měsících je naopak vyhledávanější Safari kemp, kde dominantou celého prostoru je obrovský výběh s africkými zvířaty a nabídka ubytovacích kapacit je variabilnější, od ubytování hotelového typu v bungalovech až po vlastní stanová místa a karavany.

Změnou ve vedení resortu, která proběhla v červnu 2017, kdy stávající vedoucí Ing. Lahučský na vlastní žádost odchází a na jeho pozici nastupuje paní Markéta Kirschová, se změnil směr řízení resortu. Větší důraz byl kladen na samotný provoz a na stabilizaci vztahů mezi personálem. Nové nápady a energie pak přispěly k urychlení některých plánovaných projektů, jako je nový facebookový profil a web resortu (www.safariparkresort.cz), který byl spuštěn na začátku roku 2018. Změna cenové politiky resortu a nový postup směrem k provizním partnerům přinesly navýšení tržeb a snížení platby provizních poplatků. Nově se pracovníci recepcie pod vedením Markéty Kirschové snaží ubytovací kapacity obsazovat svépomocí a provizních partnerů využívat minimálně, a to hlavně v zimní sezoně.

V roce 2018 se tak na základě neustále se zvyšujících požadavků našich klientů zřídilo několik nových pracovních pozic, které napomohly k větší obslužnosti resortu. Jedná se především o pozici asistenta recepce, který přes den fungoval jako infolinka a zároveň hostům kempu asistoval při ubytování či výběru stanového nebo karavanového místa. Další novinkou bylo zřízení odpolední směny pro pokojské a prádelnu. Tyto dvě pozice zajistily plynulost provozu, čistotu všech společných prostor a lepší přípravu na další den.

Hotel Safari Lodge* Superior** je provozován od roku 2001 s posláním nabídnout hostům kvalitní ubytování a zázemí na dosah africké divočiny, přímo v areálu safari parku. Hotel je ideálním místem nejen pro individuální turistiku, ale také pro uspořádání firemní akce či rodinné oslavy. Je spojen se stylovým restaurantem Safari Pivovar, který zajišťuje stravování hostů ala carte. Hosté mají po celou dobu pobytu neomezený vstup do Safari parku, což mnohonásobně zvyšuje atraktivitu celého resortu.

Koncem roku 2017 se nám podařilo, i přes probíhající rekonstrukci, úspěšně recertifikovat hotel a zvýšit jeho hodnocení v systému AHR na 3* Superior. Vzhledem k tomu, že našimi službami už nyní splňujeme 4* kvalitu, hodláme v následujících letech stabilizovat kvalitu nových služeb, které byly dostupné v sezoně 2018 a následně o klasifikaci 4* usilovat.

Vybavení afrických bungalovů v Safari Kempu. (a)

Hotel Safari Lodge nabízí kvalitní a komfortní ubytování po celý rok. Díky své poloze přímo v areálu zahrady nabízí, jako jediný ve střední Evropě, atmosféru skutečného afrického safari. Ubytování je možné ve 2 dvoulůžkových bezbariérových pokojích typu TWIN, 3 dvoulůžkových pokojích s přistýlkou, 10 pokojích typu etno se čtyřmi lůžky a 7 pokojů typu SUITE s možností až 3 přistýlek. Každý pokoj je vybaven vlastní koupelnou, TV, minibarem, kávovým setem na přípravu kávy a čaje, fénem, telefonem s přímou volbou a Wi-Fi. Ke každému pokoji je v letním období k dispozici privátní posezení v zahradě hotelového atria s vyhřívaným hotelovým bazénem o rozměrech 8x4 m.

Další možností, jak trávit volný čas, je 4 dráhový bowling pro 32 hráčů. Přímo v hotelu je k dispozici salonek o celkové kapacitě až 50 osob, který nabízí zázemí pro pořádání firemní akce.

Od poloviny roku 2018 se nedílnou součástí hotelu staly nové prostory, které vznikly během již zmíněné rekonstrukce. Kongresový sál Masai Boma, pivní lázně i minipivovar se jistě staly velkým lákadlem pro nové hosty a zajímavým zpestřením pro naše hosty stálé. Tyto prostory jsou pod správou firmy Safari Gastro, která zajišťuje plynulý provoz. Objednávání všech služeb je však zcela na bedrech resortu.

Ekonomika a provoz hotelu

Každoroční ochota hostů trávit dovolenou v tuzemsku všeobecně přispěla ekonomice českých ubytovatelů, Safari park Dvůr Králové a.s. nevyjímaje. V roce 2018 se v našem hotelu ubytovalo 13 382 klientů a za ubytování zaplatili 10 309 440Kč.

Tradičně k nám jezdí nejvíce hostů z ČR, Slovenska, Německa, Nizozemí, Polska, Rakouska, Ruska, USA, Belgie a Litvy. K prodeji pobytů využíváme internetových distribučních kanálů, které centrálně řídíme z jednoho obslužného místa.

Rok 2017 výrazně ovlivnila rekonstrukce restaurantu Lemur a výstavba nových prostor v patře nad recepcí. Začátek stavebních prací byl oproti původnímu termínu posunut na konec září 2017 a ty následně pokračovaly až do konce února 2018. Nepohodlí a hluk, který provázal pobyty a firemní akce měly za následek cílené snížení ceny za ubytování o 20- 30% z maximálních pultových cen jako kompenzace. K tomuto kroku jsme byli donuceni okolnostmi, protože říjnové pobyty jednotlivců i firem byly už dlouho dopředu naplánované a nebylo možné je zrušit.

1. 11. 2017 došlo k definitivní uzavírci hotelu Safari Lodge a hostům bylo nabízeno alternativní ubytování v bungalovech v kempu. Kapacita kempu je však pouze

deset 2-4 lůžkových bungalovů, nebyli jsme tak schopni ubytovat větší firemní akce. Během zmíněné uzavírky jsme měli prostor na dokončení rekonstrukce 6 SUITE, které byly vybaveny v koloniálním stylu a byly nově nabízeny klientům od 1. 3. 2018.

Opětovnou rekonstrukcí a stavebními zásahy prošel i prostor recepce, kde bylo umístěno schodiště do 1. patra, kde je k dispozici nově kongresový sál, minipivovar a malé wellness. Spuštění těchto služeb se oproti původnímu plánu posunulo na přelom května a června 2018.

Uzavření hotelu v termínu 1. 11. 2017 - 28. 2. 2018 bohužel ovlivnilo roční tržby v roce 2017 a nadále i rok 2018, protože příjmy za tyto měsíce jsou nulové. Kvalita našich nabízených služeb se tak i přes veškeré úsilí velmi snížila, svědčí o tom také fakt, že hosté neměli možnost se ubytovat v hotelu, museli využít ubytování v kempu a přecházení na snídaně do 300 metrů vzdálené restaurace Lemur v zimních měsících pro ně nebylo komfortní. Stejně tak i fakt, že otevírací doba restaurace byla pouze do 16 hodin a možnost povečeřet se omezila na nabídku studené obložené mísy či varianty ohřátí si předem připraveného jídla v mikrovlnných troubách, které jsme do bungalovu umístili.

Zážitky pro ubytované klienty

Hotelová recepce nabízí a prodává doplňkové služby a zážitky, např. Večerní safari, ZOO zadními vrátky, Procházky s průvodcem a další. Mezi nově nabízené doprovodné akce patří například bubenická show, vystoupení afrických tanečnic a workshopy s africkou tematikou.

Oblíbenou aktivitou je také bowling. Bowlingové dráhy doznaly částečné generální opravy, která byla rozplánována na 3 etapy. V roce 2018 byla realizována poslední a nejnáročnější část – výměna hracích desek a opláštění konzolí.

Od poloviny roku 2018 prodávají naši recepční také veškeré služby Safari Spa.

Zlepšení kvality ubytování

Stále se snažíme také vylepšovat kvalitu ubytování a služeb. V roce 2016 a 2017 bylo zrekonstruováno větší množství pokojů, konkrétně všech 18 ETHNO a 1 SUITE.

Mezi pokoje určené k rekonstrukci bezesporu patřil i pokoj 6 s označením Lev. Jedná se o pokoj typu SUITE se dvěma místnostmi a v hotelu patří mezi největší, právě proto bývá často využíván jako jednací SUITE. V rámci diverzity hotelových pokojů jsme se rozhodli k jeho rekonstrukci v koloniálním stylu s využitím kvalitních masivních prvků. Koncem roku 2017 jsme zahájili poslední fázi obnovy pokojů typu SUITE, které opět získaly podobu v koloniálním stylu. Tato rekonstrukce byla dokončena na konci února 2018.

Snídaně v Safari Kempu se podávají v novém Tsavo Baru. (sj)

Výhled do výběhu afrických zvířat v Safari Kempu. (sj)

Další příjemnou novinkou je to, že hosté mají nově možnost odpočinku po příjezdu a případnému čekání na check-in v úplně novém Lobby Baru Zanzibar, jehož otevření proběhlo v dubnu 2018.

Vlastní prádelna

Prostory prádelny jsou z více jak 75% využity pro praní, sušení, žehlení a skládání prádla. Ostatní prostory slouží jako skladovací. Reorganizační technologických postupů jsme docílili uvolnění nevyužitých prostor, které bylo nutno nejprve opravit a následně využít jako rozšíření skladu režijního materiálu, kterého je při celkové kapacitě Safari Park Resortu potřeba více než v předchozích letech. Právě v souvislosti s vyšší potřebou ložního prádla jsme se rozhodli pro pořízení profesionální pračky a sušičky na 16 kg prádla. Efektivita prádelenského provozu se tak nyní více přibližuje plánovaným ukazatelům potřeby zdrojů.

Hosté a obchodní partneři

V průběhu roku bylo postupně rozšiřováno portfolio smluvních partnerů nejenom z ČR, ale také i ze Slovenska, Německa, Polska, Velké Británie za účelem zvýšení povědomí o Safari Parku Dvůr Králové s navazujícími službami.

Nově byl resort otevřen také obyvatelům Dvora Králové a jeho okolí při akci Den otevřených dveří resortu a Safari pivovaru. Tato akce zaznamenala neobvyklý úspěch, a proto se její zopakování plánuje na duben 2019. Stejnou akcí, jen se zaměřením na firemní klientelu byl 0. Ročník Coffee-breaku v safari parku, kdy měli zástupci firem možnost vidět ukázkou prostor a zážitků přímo. Za obě tyto akce si právem připisuje velké plus právě náš resort, který jako první možnost takové akce navrhl a aktivně se podílel na přípravách a realizaci.

Naše nové prostory nám také přinesly první konference. Za velký úspěch považujeme realizaci velkého setkání česko-polských starostů během akce Euroregionu Glacenses, kdy jsme si ověřili, že jsme schopni obsáhnout akce pro 120 osob, včetně zajištění tlumočnické techniky.

Přestavba Restaurantu Lemur

V souvislosti se zvyšující se návštěvností našeho areálu a nárůstu ubytovacích kapacit jsme se ve spolupráci s firmou Safari Gastro rozhodli pro zásadní investici do stávajícího Restaurantu Lemur, který se nachází vedle hlavního vchodu do safari parku. Restaurant funguje od roku 1999, ale budova byla pouze přízemní. Ve 3. a 4. čtvrtletí roku 2017 se povedlo celou budovu od vchodu až po Hotel Safari Lodge „zvednout o štok“ a do těchto prostor umístit následující provoz:

- velkokapacitní kuchyň na „naše domácí“ klasická česká jídla
- minipivovar s unikátní kolekcí pивních speciálů

- salónek Baobab boma s výhledem na „lemuří ostrov“ s kapacitou 80 míst
- wellness s lázní, relaxačními lůžky a masážním stolem
- kongresový sál s kapacitou 100 míst

Rok 2018 byl tedy pro celý resort a všechny naše služby opravdu zásadní.

Safari kemp****

Safari Kemp je provozován od jara 2010. Součástí areálu je výběh afrických zvířat, oddělený pouze nenápadným plotem s možností pozorovat zvířata z velké vyhlídky v denních i nočních hodinách. Pro sportovně relaxační vyžití hostů je k dispozici venkovní bazén, vířivka, multifunkční a dětské hřiště, půjčovna dětských minikár a ping-pongové stoly.

Pro náš kemp se nám při poslední recertifikaci podařilo získat ocenění **** v klasifikaci kempů.

Ekonomika a provoz kempu

V roce 2017 k nám přijelo nejvíce hostů z České republiky a Slovenska. Zaznamenali jsme výrazný nárůst počtu ubytovaných na úroveň 28 902 osob a nárůst celkových tržeb na úroveň 13 103 218,50 Kč. V roce 2018 to bylo 32 624 klientů s tržbou 13 427 194Kč.

V průběhu roku bylo postupně a cíleně rozšiřováno portfolio obchodních partnerů a hostů z ČR, Slovenska, Německa, Dánska a Nizozemí, kteří mají možnost Safari Kemp navštívit za příznivějších podmínek v mimosezóně při předložení členských průkazů ACSI. Nejedná se pouze o jednotlivce, ale i firmy, spolky a školská zařízení. Právě tento segment zaznamenal za poslední dva roky nebývalý nárůst. Hlavním důvodem je také nabídka vzdělávacích a zážitkových programů určených právě skupinovým akcím.

Školní skupiny začaly nově, mimo ubytování ve vlastních stanech, využívat i naše africké stany Súdán. Proto bylo logickým krokem jejich vylepšení a navýšení počtu. V roce 2018 došlo k zahájení sezony v našem kempu pro stany Glamping a Súdán již od 1. května.

Ubytování a služby

Bungalovy-každá jednotka bungalovu má svůj samostatný vchod, chodbu, koupelnu s WC, TV, minibar, kávový set, fén, telefon, Wi-Fi a možnost přistýlky. Interiéry jsou vyzdobeny originálními batikami a maskami z Keni a Tanzanie a také fotografiemi příslušného zvířete z přírody. Pro hosty je dále k dispozici venkovní dřevěné posezení s grilem před každým bungalovem. Hosté ubytovaní v bungalovech mají vstup do zoo zdarma po celou dobu pobytu.

Vlastní karavany, VANy a stany Safari Kemp dále nabízí karavanová stání (s přípojkami na vodu a elektřinu) a stanová místa. K dispozici je stylové centrální sociální zařízení s pračkou, sušičkou prádla, přebalovacím pultem. Samozřejmostí je servisní výlevka. V roce 2019 bude nahrazena novým servisním stáním, které zvýší komfort služeb pro naše hosty.

Stany Súdán - velmi dobrý výsledek zaznamenal prodej kapacit stanů Súdán.

V roce 2017 se obsazenost zvedla na 82,60%. Africké stany byly přesunuty blíže k výběhu afrických zvířat, aby iluze noci strávené v Africe byla co nejuvěrnější. Pro zvýšení komfortu jsme stany opatřili elektrickými přípojkami, monoklimatickou chladničkou a venkovním nábytkem. V roce 2018 byly tyto původní stany nahrazeny novými, z kvalitnějšího materiálu a jejich počet byl navýšen na 6.

Od jara 2018 máme nově v nabídce 4x stan Súdán VIP, který má terásku s posezením v bezprostřední blízkosti výběhu a hosté mají ten úplně nejlepší výhled na zvířata. Celý prostor stanů VIP byl nově připraven, původní plot a keře byly nahrazeny kabionovou zídou. Novinkou pro rok 2018 bylo zakoupení dalších 2 stanů Súdán, které jsme umístili do prostoru mezi sociálními zázemím a recepcí. Tyto stany dostaly jméno Súdán klasik.

Toto nízkonákladové ubytování je velmi oblíbené, protože nabízí kombinaci pohodlí i dobrodružství za velmi příznivou cenu.

Stany ve větvích - Ubytování v luxusních stanech v "korunách stromů" s výhledem na africká zvířata. Sedm stanů v africkém stylu v těsné blízkosti výběhu afrických zvířat kromě komfortního ubytování nabízí možnost mít africkou přírodu na dosah. Díky velké terase, která je součástí každého stanu, si host může tiše ukryt mezi stromy vychutnávat ničím nerušené pohledy na skupiny pakoňů, žiraf nebo zeber. Stany jsou vybudované tak, aby hostům poskytly veškeré pohodlí a zároveň, aby si klienti připadali jako na opravdovém safari. Kapacita stanu - 4 dospělé osoby (jedna manželská postel a palanda se dvěma přistýlkami). Za doplatek lze umístit další 2 dětské cestovní postýlky nebo jednu přistýlku. Součástí ubytování je vlastní sociální zařízení (sprchový kout, umyvadlo a WC, ve stanu č. 7 Zimbabwe k dispozici rohová vana), lednička, věšák, kempingové židle, noční stolky, retro lampička a gril umístěný vedle stanu. Ložní prádlo, ručníky, osušky a koupelnová kosmetika v ceně ubytování stejně jako snídaně a vstup do safari parku.

Stany v korunách stromů je naše TOP ubytování a ihned po spuštění rezervací bývá velmi rychle vyprodán a to dlouho dopředu na celé období od května do října.

Recepce Safari kempu

Recepce zajišťuje pro hosty kempu zážitkové programy zoo: Večerní safari, Offroad safari, ZOO zadními vrátky, Ošetřovatelem v ZOO a také vzdělávací a kulturní programy jako bubenické a taneční workshopy. Na recepci můžou hosté koupit i drobné pochutiny, upomínkové předměty, či si zapůjčit gril. Stravování zajišťuje firma Safari Gastro v restaurantu Safari Pivovar, který se nachází v areálu Safari parku. Další možností je stravování v restaurantu KIBO, který je od recepce kempu vzdálen pouze 150m. Hosté kempu mohli využít sezónně otevřený bufet se základní nabídkou nápojů, potravin a fast food občerstvení.

Opravy a údržba

Na jaře 2017 jsme provedli zřejmě poslední opravy bazénového nábytku, který odolával povětrnostním vlivů a náporu chlorované vody bezmála 7 let. V roce 2018 před sezonou byl tento nábytek kompletně vyměněn. V průběhu roku údržbáři Safari Park Resortu opravovali svépomocí poškozené fasády bungalovů a budovy sociálního zázemí. Po hrubých opravách následovaly korekční nátěry, které vrátily design do původního stavu. V nabídce doplňkového sortimentu zaujímá své místo také palivové dřevo, proto jsme v prostoru za recepcí vybudovali dřevník, který pojme až 250 pytlů suchého dřeva. Dřevo hosté využívají ke grilování v celém areálu – host si gril vyzvedne na recepci a odváží na vozíku na své stanové nebo karavanové místo. Vjezd do kempu byl rok od roku problematictější pro rozměrnější karavany a v některých případech docházelo k jejich poškození. Proto jsme svépomocí stávající bránu demontovali, přeložili zámkovou dlažbu ve vjezdu a zajistili kabeláž k nové, elektronicky ovládané posuvné bráně, která umožní vjezd nejenom rozměrnějším karavanům, ale i obslužné technice. Při té příležitosti jsme také instalovali nový kamerový a televizní sloup, na kterém bude v dohledné době instalována satelitní parabola, bezpečnostní kamera a osvětlení brány, které zde doposud chybělo. Hosté budou tyto novinky vnímat určitě pozitivně. Změny nastaly také v bungalovech, kde jsme instalovali nové wi-fi routery, které zajišťují kvalitnější pokrytí signálem. Koncem roku jsme započali malířské práce, dezinfekce slaměných podhledů a drobné opravy interiérů bungalovů, které každoročně připravujeme pro nadcházející sezónu. Výrazným tempem se tak služby Safari Kempu rozvíjí směrem ke spokojenosti hostů.

Shrnutí roku 2018

I přes nepříznivou situaci během rekonstrukce se nám v roce 2018 podařilo realizovat vše, co jsme si naplánovali. Personální situace se v resortu stabilizovala. Spolupráce a realizace firemních akcí, ale i zajištění pobytů pro jednotlivce dostala jasně definovaná pravidla, která zjednodušila komunikaci a zvýšila kvalitu služeb.

Plány do roku 2019

Největší novinkou je rozhodnutí rozparcelovat část kempu a nabídnout tak

klientům rezervovat si konkrétní, jasně definované místo pro stan či karavan. Prostor stávajícího bufetu Banua už nebude pro sezonu 2019 využit. Nový TSAVO bar bude zajišťovat občerstvení během dne až do 22 hodiny. Tento už nebude spadat provozně pod resort, jeho provozování bude nově zajišťovat firma Safari Gastro, což ovlivní příjmy resortu z tohoto zařízení, ale zároveň sníží mzdové náklady. Nové sportovní vybavení a atrakce v klidové zóně kempu - pro hosty máme na letní sezonu připraveny ruské kuželky a pétanque dráhu.

Další investicí do vybavení kempu bude nákup dalších 3 stanů Súdán, při celkovém počtu 9 stanů jsme tak schopni zároveň ubytovat až 54 klientů, což je skvělá zpráva pro školní skupiny.

Nově jsme se rozhodli marketing a propagaci resortu řešit více méně vlastní cestou a společně se Safari Gastro prezentovat v březnu 2019 naše služby na veletrhu Event fest.

Hosté mají i nadále možnost odpočinku po příjezdu a případnému čekání na check-in v úplně novém Lobby Baru Zanzibar, jehož otevření proběhlo v dubnu 2018.

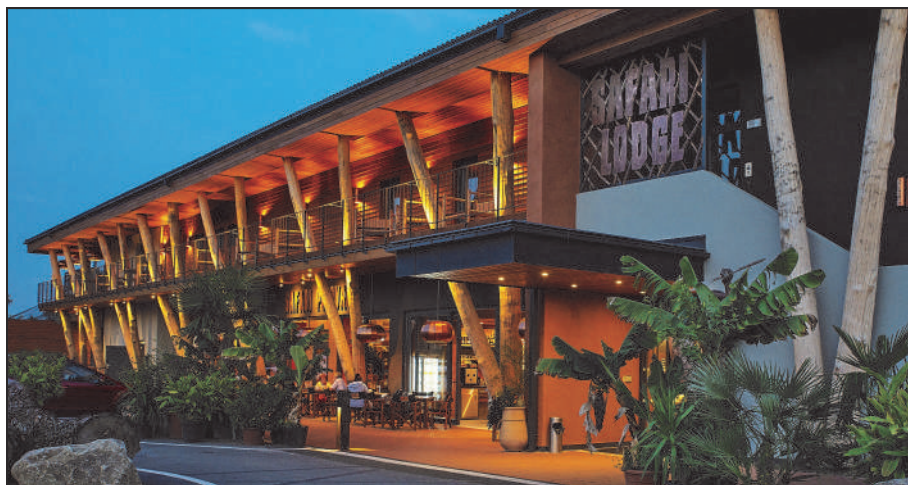
V roce 2019 chceme jako resort zvyšovat kvalitu nabízených služeb našim hostům a zároveň stabilní zázemí našim zaměstnancům.

Pracovníci Safari Park Resortu (zleva): Mária Šimonová, Marie Oulehlová, Martina Hradecká, Lucie Ježková, Alfonz Sucháň, Markéta Kirschová, Martina Malá, Jana Brokešová, Libuše Višňáková, Markéta Řeháková, Kristýna Štipáková, Veronika Picková, Jiří Šedek, Denisa Ceteniyová, Václav Dlabola, Romana Petříková, Aneta Faktorová.

Gastronomické služby

Igor a Andrea Mašinovi, Jan Majzlík, Roman Kohout, Daniel Kubík a Petra Tomancová

Safari pivovar exteriér. (js)

Firma SAFARI GASTRO již 20 let zajišťuje gastronomické služby v areálu Safari Parku Dvůr Králové. V roce 2018 se nám nejvíce povedla rekonstrukce Restaurantu Lemur a s tímto i vybudování a otevření nových, do příštích let zásadních provozů - především Safari pivovaru. V dalších občerstveních jsme poté dělali úpravy především stran sortimentu.

Rok 2018 byl ohledně tržeb a průměru na návštěvníka výrazně úspěšnější než rok 2017, přestože návštěvnost byla díky parnému počasí v letních měsících o dost nižší.

Začátkem roku byla již rekonstrukce v plném proudu. Tlak na stihnutí všech prací do letní sezony byl velký a až na malou prodlevu se vše stihlo. Spolu se zásadní proměnou venkovního pohledu na vchod do safari parku, restaurace a hotelu se díky stavbě podstatně navýšila možnost servisu a služeb hlavního cateringového zařízení v parku. Safari pivovar, spa, Masai a Baobab boma, velkokapacitní kuchyň a velké kryté prostory pod terasami – to vše jsme v tomto roce začali používat. K již dlouholeté snaze o co nejvíce produktů, které si v areálu děláme sami přibylo i pivo ... pivo, které nejen výborně chutná, ale také pomáhá a to nosorožcům, resp. projektům, které se jich týkají. První várka v pivovaru se uvařila dne 28.6.2018 a do konce roku jsme měli výstav bezmála 14 tisíc litrů piva. A jelikož „nejen jídlem žive člověk“ tak jsme rozšířili naše služby v rámci Safari Park Resortu o malé spa –

masáže a pivní lázně. Také pro pořádání firemních akcí v zimě jsme navýšili kongresové možnosti o Masai Boma – sál s kapacitou až 100 míst a veškerou potřebnou technikou. V letních měsících (červenec, srpen) jsme v rámci zaběhnutí Baobab Boma nabízeli zaměstnanecké stravování v tomto zcela novém prostoru. Výběr ze dvou menu byl připraven na samoobslužné lince a zaměstnanci parku se tak mohli sami obslužit a odlehčit provozu fast foodu U Lemura.

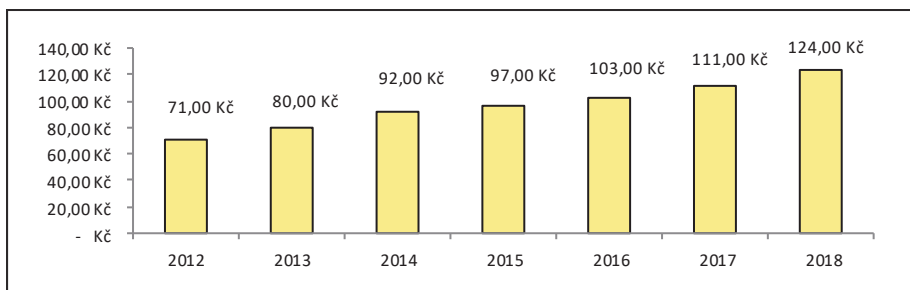
Restaurant Kibo

Je druhým největším provozem v safari parku. V přízemí je občerstvení a v patře terasa s krásnou vyhlídkou na expozice buvolů a antilop. Zde podáváme samoobslužnou formou pizzu a naše domácí těstoviny. Jelikož je zájem o gastronomické služby v tomto místě enormní, začali jsme uvažovat o možnostech rozšíření služeb, avšak při absolutním zachování vizuálního vjemu z této stavby již v příštím roce. Několikrát během sezony se prostor terasy využil také pro firemní akce.

Další občerstvení v areálu safari parku:

- Café KAREN - kavárna v secesní Neumannově vile s kávou z Keni z míst, kde žila Karen Blixen
- Food & Drink GWANDA - výběr „našich domácích“ hamburgerů
- Grill & bar GWANDA - grilovaná uzená kýta
- Grill LEOPARD – jídla nejen z naší udírny
- Food & Drink TEMBO – „naše domácí“ bramboráky v různých obměnách
- Točená zmrzlina / café & ice cream KIBO – u největšího dětského hřiště v areálu
- Café TWIGA - „naše domácí“ trdelníky
- Restaurant KIFARU – třetí největší občerstvení v areálu u výběhu nosorožců – hotová jídla
- Točená zmrzlina / café & ice cream KIFARU
- Točená zmrzlina / café & ice cream & drink SIMBA

Průměrná tržba na návštěvníka v letech 2012-2018 (v Kč)

Můžete se u nás setkat s těmito logy:

Africké speciality, piva a vína, likéry Amarula, sušené maso biltong

Pokrmu označené tímto logem připravujeme přímo v zoo při použití našich receptur

Chováme se zodpovědně! používáme vratné kelímky CHOMBO a dřevěné příbory, vaříme s použitím nových, úsporných technologií, již několik let nepoužíváme palmový olej, třídíme odpad, používáme elektromobily

Naše další služby a reference:

Cateringové služby mimo areál parku:

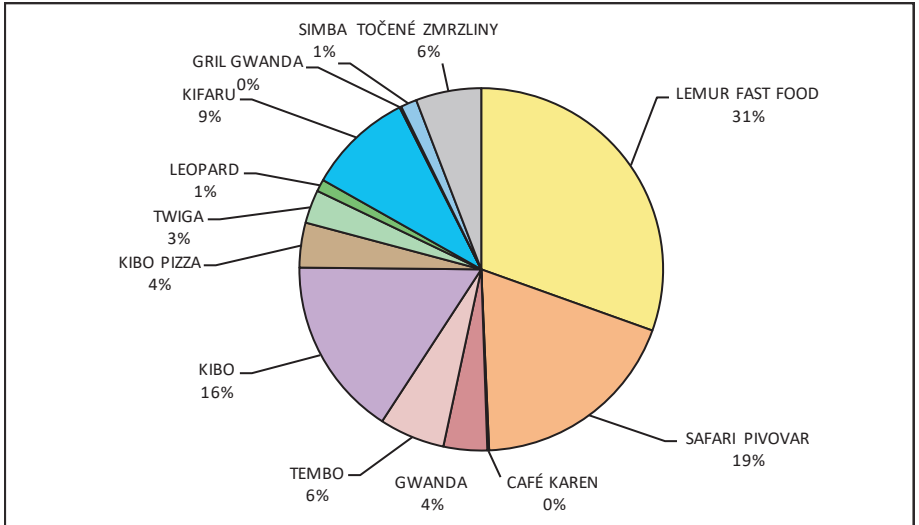
ČSOB a.s., Stavebniny DEK a.s. Trutnov, OMT group s.r.o., Královéhradecký kraj, Chládek a Tintěra a.s., JASS a.s., CARLA spol. s r.o., MAS Královédvorsk, Lemon production s.r.o., VP AGRO spol. s r.o., SWELL a.s., ZŠ Strž, Stavební spol. PKP Jaroslav Pavelka, MILCOM a.s., Coca-Cola ČR, Kooperativa a.s.

Spokojenost našich partnerů a jejich hostů je pro nás vždy na prvním místě.

CHUTĚ A VŮŇ Z DOMOVA I AFRIKY

Podíl jednotlivých provozů na tržbách v roce 2018

Restaurant Kibo a tým SAFARI GASTRO (zleva): Dyjak Jaroslav, Bičičtš Bohumil, Hlavatá Petra, Urbanová Jana, Kotová Jadviga, Bakešová Jana, Fiala Petr, Reilová Diana, Neumannová Tereza, Sedláková Marie, Šimková Vladimíra, Kylberger Jan, Novák Petr, Cibulková Sára, Odstrčilíková Milada, Holičová Jaroslava, Tichá Gabriela, Špůrová Ivana, Zajícová Klára, Kollár Jan, Štefanová Nela, Korabská Iveta, Šeflová Jana, Brožová Zdeňka, Novotná Nikol, Gottlieb David, Nosková Iva, Mašínová Andrea, Novák Bohuslav, Nováková Simona, Vašíčková Aneta, Vognarová Dominika, Klejšmídová Hana, Procházková Veronika, Šleis Radek, Tomancová Petra, Kohout Roman, Zimová Lenka, Kubík Daniel, Mašín Igor, Majzlík Jan.

Ekonomika Safari Parku

Hana Dvořáková

Návštěvníci safari parku u výběhu slonů. (sj)

Ekonomiku safari parku každoročně významně ovlivňuje celková návštěvnost. Pro rok 2018 se při tvorbě vyrovnaného finančního plánu vycházelo z předpokladu návštěvnosti 520.000 osob.

Skutečná celková návštěvnost 508.885 osob byla o 11.115 menší oproti plánovanému předpokladu. V měsících červenci a srpnu došlo vzhledem k velmi vysokým teplotám k největšímu propadu návštěvnosti a to celkem o 43.439 osob v porovnání se stejným obdobím roku 2017. Tento propad se podařilo eliminovat v měsících dubnu a květnu a dále v září, říjnu a listopadu, kdy byla návštěvnost naopak o 34.689 osob vyšší v porovnání se srovnatelným obdobím předcházejícího roku, takže za celý rok 2018 došlo k poklesu o 15.728 osob, tj. o 3,00% oproti roku 2017, ve kterém byla návštěvnost 524.613 osob.

V roce 2018 přistoupila zahrada k úpravě sezónního vstupného a to ke zvýšení o 35,- Kč/osoba. Cena vstupného pro dospělé návštěvníky v sezóně byla 230,- Kč/osoba, cena vstupného pro děti (3 – 15 let) byla 180,- Kč/dítě. Zatímco v roce 2017 byl poměr dospělý vs. dětský návštěvník 64,3%/35,7%, tak v roce 2018 byl tento poměr 64,1%/35,9%.

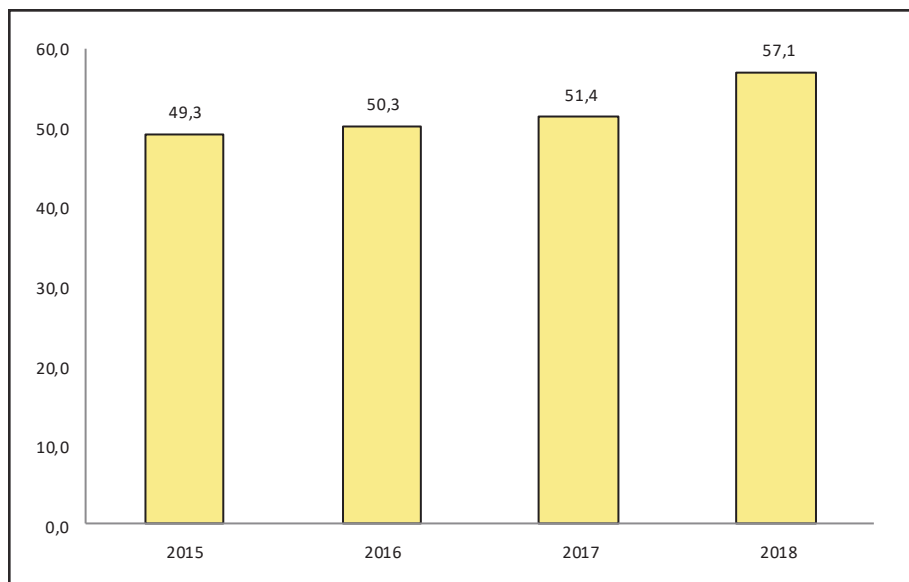
V průběhu roku 2018 byly realizovány investiční akce v celkovém rozsahu 51.197 tis. Kč. Největší akcí byla realizace investiční akce zimoviště na Zahájí v celkové

výši 16.304 tis. Kč, dále to byla akce zimní expozice žiraf, která nebyla v roce 2018 dokončena, pokračuje v roce 2019 a bylo na ni prozatím vynaloženo 11.760 tis. Kč. Na tuto akci přispěla ČSOB darem ve výši 1.000 tis. Kč.

Byla zahájena rekonstrukce mostu v safari, na kterou bylo prozatím vynaloženo 4.635 tis. Kč, celkový rozpočet je 28.000 tis. Kč a na tuto akci přispěl zakladatel, Královéhradecký kraj, vyrovnávací platbou ve výši 20.000 tis. Kč.

Celkové výnosy zahrady za rok 2018 bez daně z přidané hodnoty činily 197.617 tis. Kč a byly o 9.067 tis. Kč vyšší v porovnání s finančním plánem a o 19.715 tis. Kč, tj. o 11,1% v porovnání se skutečností roku 2017. Výnosy z vlastní činnosti za rok 2018 dosáhly celkové výše 140.502 tis. Kč a byly o 14.038 tis. Kč vyšší než v roce 2017. tj. o 11,1%.

Celková výše dotací v letech 2015 - 2018 v mil. Kč

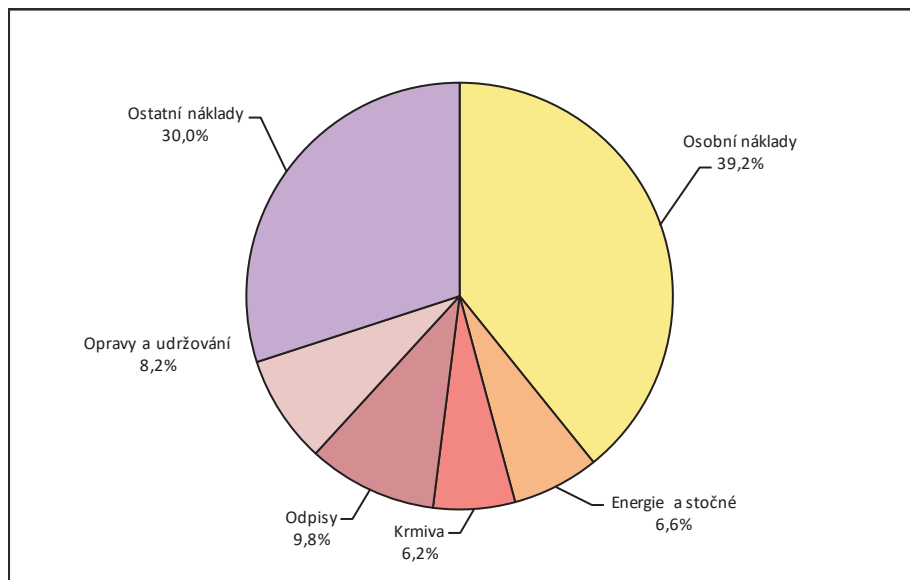
Provozní náklady v letech 2015 – 2018 (údaje v tis. Kč)

Rok	2015	2016	2017	2018
Celkové provozní náklady	164 104	178 859	177 685	196 899

Náklady v letech 2015 – 2018 (v tis. Kč)

Rok	2015	%	2016	%	2017	%	2018	%
Spotřeba materiálu; krmiva	11 542	7,0	11 994	6,7	11 549	6,5	12 116	6,2
Spotřeba materiálu; ostatní	13 061	8,0	9 943	5,6	11 438	6,4	12 293	6,2
Spotřeba energie	11 487	7,0	11 886	6,6	12 240	6,9	11 843	6,0
Vodné a stočné	1 482	0,9	1 024	0,6	1 717	1,0	1 276	0,6
Náklady na prodej zboží	7 236	4,4	8 809	4,9	8 703	4,9	9 679	4,9
Opravy a udržování	15 640	9,5	14 526	8,1	13 228	7,4	16 219	8,2
Ostatní služby	14 466	8,8	17 468	9,8	17 548	9,9	17 888	9,1
Osobní náklady	61 208	37,3	65 600	36,7	69 785	39,3	77 157	39,2
Odpisy	19 331	11,8	19 458	10,9	19 886	11,2	19 212	9,8
Dodatečný odvod daně z příjmu	-3	0,0	-3	0,0	-1	0,0	-24	0,0
Daň z příjmu	443	0,3	383	0,2	650	0,4	245	0,1
Odložená daň	-123	-0,1	-309	-0,2	-824	-0,5	-291	-0,1
Ostatní náklady	8 334	5,1	18 080	10,1	11 766	6,6	19 286	9,8
Provozní náklady celkem	164 104	100,0	178 859	100,0	177 685	100,0	196 899	100,0

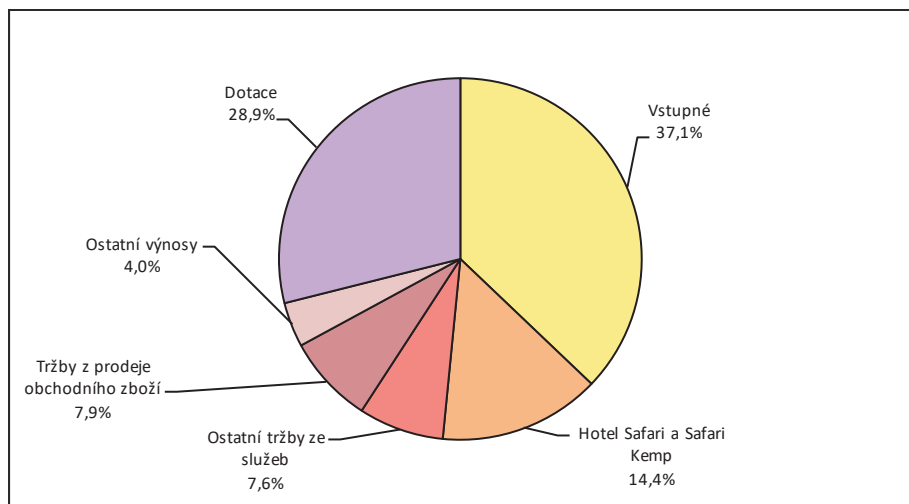
Členění nákladů v roce 2018 (v % z celkových nákladů)

Výnosy v letech 2015–2018 (v tis. Kč)

Rok	2015	%	2016	%	2017	%	2018	%
Tržby za prodej služeb	96 628	58,6	109 153	60,5	106 539	59,9	116 697	59,1
- vstupné	58 984	35,7	65 964	36,6	63 747	35,8	73 172	37,1
- reklama	1 607	1,0	2 315	1,3	2 626	1,5	1 235	0,6
- hotel	13 610	8,2	14 911	8,3	13 893	7,8	14 799	7,5
- kemp	9 466	5,7	11 471	6,4	12 652	7,1	13 648	6,9
- nájmy, pronájmy	7 751	4,7	8 853	4,9	8 844	5,0	9 261	4,7
- ostatní	5 209	3,2	5 639	3,1	4 777	2,7	4 582	2,3
Tržby za prodej zboží	11 784	7,1	14 349	8,0	14 364	8,1	15 682	7,9
Tržby z prodeje zvířat	1 382	0,8	168	0,1	382	0,2	202	0,1
Úroky	14	0,0	5	0,0	5	0,0	11	0,0
Provozní dotace celkem	49 304	29,9	50 343	27,9	51 438	28,9	57 115	28,9
- od Královéhradeckého kraje	48 000	29,1	49 000	27,2	50 000	28,1	55 600	28,1
- granty, evropské fondy	63	0,0	83	0,0	25	0,0	21	0,0
- od MŽP	1 242	0,8	1 260	0,7	1 413	0,8	1 494	0,8
Ostatní výnosy	6 016	3,6	6 372	3,5	5 174	2,9	7 910	4,0
Změna stavu zvířat	-120	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Výnosy celkem	165 009	100,0	180 390	100,0	177 902	100,0	197 617	100,0
Hospodářský výsledek po zdanění	905		1 531		217		718	
Dary provozní + adopce	2 483		2 941		1 810		2 358	
Soběstačnost s dary	71		73		71		71	

Členění výnosů v roce 2018 (v % z celkových nákladů)

Srovnání ekonomických ukazatelů v letech 2015-2018

Ekonomické údaje	2015	2016	2017	2018
Návštěvnost	494 057	538 006	524 721	508 885
Počet pracovníků (přepočtený)	165,1	166,7	173,4	176
Průměrná mzda (včetně odměn, v Kč)	22 551	23 687	24 333	26 538
Dary (v tis. Kč)	2483	2941	1810	2358
Celkové výnosy s dary (v tis. Kč)	165 009	180 391	177 902	197 617
Provozní soběstačnost (s dary)	70,51	72,71	71,17	71,36
Příspěvky na provoz (v tis. Kč)	49 305	50 343	51 438	57 115
Zřizovatel (Královéhradecký kraj)	48000	49000	50000	55600
Ministerstvo životního prostředí	1 242	1 260	1 413	1 494
Euroregion Glacensis a ROP NUTS II	0	0	0	0
Operační program lidské zdroje	23	0	0	0
SZIF - dotace na plochu zeměd. půdy	40	83	25	21
Hospodářský výsledek po zdanění	905	1531	217	718

Příjmy ze vstupného dosáhly výše 73.172 tis. Kč a byly o 9.425 tis. Kč vyšší než v roce 2017, tj. nárůst o 14,8%. Podíl tržeb ze vstupného na vlastních výnosech v roce 2018 byl 52,1%, zatímco v roce 2017 to bylo 50,4%. Nárůst souvisel se zvýšením vstupného ve všech kategoriích o 35,- Kč/osoba. Druhou nejvýznamnější položkou vlastních výnosů byly tržby hotelu a kempu, které v roce 2018 dosáhly výše 28.447 tis. Kč, což bylo ve srovnání s rokem 2017 zvýšení o 2.502 tis. Kč, tj. o 9,6%. Snížení návštěvnosti se prakticky nepromítlo do tržeb z prodeje zboží, neboť v roce 2018 bylo dosaženo celkových tržeb ve výši 15.682 tis. Kč, o 1.318 tis. Kč více než v roce 2017, tj. nárůst 9,2%.

Ke zvýšení výnosů došlo i v oblasti darů na provoz. V roce 2018 dosáhly celkové výše 1.840 tis. Kč, což reprezentovalo zvýšení o 402 tis. Kč oproti roku 2017. Nejvyšší položkou provozních darů byl nadační příspěvek od Nadace ČEZ ve výši 1.200 tis. Kč, který byl určen na financování projektu "Naděje pro severní bílé nosorožce". U adopcí došlo k nárůstu o 146 tis. Kč a byly vykázány v celkové výši 518 tis. Kč.

Tržby za transporty zvířat ve výši 1.804 tis. Kč byly o 159 tis. Kč, tj. o 9,7% vyšší než v roce 2017. Naproti tomu tržby z prodeje zvířat klesly o 173 tis. Kč, tj. o 42,3% a byly proučtovány ve výši 202 tis. Kč.

Zbývající část výnosů celkem 57.115 tis. Kč tvořila provozní dotace, která byla v porovnání s rokem 2017 vyšší o 5.677 tis. Kč, tj. o 11,0%. Tato částka byla tvořena vyrovnávací platbou za plnění závazku veřejné služby od zakladatele, Královéhradeckého kraje v celkové výši 55.600 tis. Kč, což bylo navýšení o 5.600 tis. Kč, dále účelovou dotací ve výši 1.494 tis. Kč, kterou zahrada obdržela od ministerstva životního prostředí a byla o 81 tis. Kč vyšší než v roce 2017. Zbylou dotaci 21 tis. Kč obdržela zahrada od SZIF jako platbu na zemědělskou půdu a tato platba byla nižší o 4 tis. Kč v porovnání s předcházejícím rokem.

Na základě podílu vlastních výnosů a nákladů zahrada dosáhla provozní soběstačnosti 71,36%, což znamenalo zvýšení 0,19%, tj. nárůst o 0,3% oproti roku 2017, kdy byla provozní soběstačnost 71,17%.

Náklady na provoz za rok 2018 bez daně z přidané hodnoty dosáhly výše 196.899 tis. Kč a byly v porovnání s rokem 2017 vyšší o 19.214 tis. Kč, tj. o 10,8%.

Materiálové náklady byly vykázány v celkové výši 24.409 tis. Kč, což bylo zvýšení o 1.423 tis. Kč, tj. o 6,2% oproti roku 2017 a tvořily 12,4% celkových nákladů. Nejvýznamnější položkou materiálových nákladů 49,6% byly náklady na krmiva v celkové výši 12.116 tis. Kč. Tyto náklady v roce 2018 vzrostly o 568 tis. Kč oproti roku 2017, tj. o 4,9%. Největšího poklesu v rámci spotřeby krmiv v porovnání s rokem 2017 bylo dosaženo u granulátů o 392 tis. Kč, u ostatních druhů krmiv spotřeba stoupla a to především u ovoce a zeleniny o 120 tis. Kč, u masa o 250 tis. Kč, u sena o 128 tis. Kč a u ostatních krmiv celkem o 478 tis. Kč. Tento nárůst souvisel se skladbou zvířat a s výší nákupních cen krmiv.

Celkové náklady na energie dosáhly výše 11.843 tis. Kč, byly nižší o 396 tis. Kč, tj. o 3,2 % oproti roku 2017. Ke zvýšení došlo u spotřeby elektrické energie o 202 tis. Kč, tj. o 4,8%, u spotřeby plynu snížení o 179 tis. Kč, tj. o 18,6% a u nakupovaného tepla byla spotřeba nižší o 419 tis. Kč, tj. o 5,9% a souvisela s příznivými klimatickými podmínkami v roce 2018.

Náklady na prodané obchodní zboží činily 9.679 tis. Kč a znamenalo to nárůst o 976 tis. Kč, tj. o 11,2% a tyto náklady činily 4,9% z celkových nákladů. Tržby z prodeje zboží stouply o 1.318 tis. Kč a byly celkem 15.682 tis. Kč. Znamená to mírné zvýšení celkové marže z prodaného zboží. Zatímco v roce 2017 byla ve výši 60,6%, tak v roce 2018 byla ve výši 61,7%.

Celkové náklady na opravy činily v roce 2018 částku 16.219 tis. Kč, tj. 8,2% celkových nákladů a byly o 2.991 tis. Kč, tj. o 22,6% vyšší než v roce 2017. Hlavní položkou oprav v roce 2018 byla oprava podlah, hrazení, výměna oken a dveří ve

starém žirafinci nákladem 2.500 tis. Kč, dále oprava nosné konstrukce a krytiny na přístřešku v novém žirafinci nákladem 400 tis. Kč, první etapa opravy akvárií v pavilonu Vodní světy nákladem 206 tis. Kč, oprava dveří výměnou na zimovišti kopytníků nákladem 500 tis. Kč. Tyto opravy byly hrazeny z rezervy na opravy utvořené v předcházejících letech 2016 a 2017. Zůstatek této rezervy 9.944 tis. Kč bude vyčerpán do konce roku 2019. V účetní závěrce za rok 2018 byla utvořena rezerva na generální opravu dalšího mostu v safari a to ve výši 14.000 tis. Kč. Předpokládaný náklad dle rozpočtu na opravu tohoto mostu byl vyčíslen celkem na 28.000 tis. Kč. Další finanční prostředky si vyžádaly opravy pokojů v hotelu a opravy, které souvisely s přípravou na hlavní sezónu. Značné finanční náklady souvisely s opravami a údržbou dopravní techniky, vyžádaly si částku 3.173 tis. Kč a byly o 1.552 tis. Kč, tj. o 95,7% vyšší než v předcházejícím roce.

Náklady na ostatní služby byly proučtovány ve výši 19.164 tis. Kč, tj. 9,7% z celkových nákladů a oproti roku 2017 došlo k jejich snížení o 101 tis. Kč, tj. o 0,5%. K největšímu snížení nákladů došlo vzhledem k příznivým klimatickým podmínkám u položky stočného a to o 441 tis. Kč, tj. o 25,7% na celkovou výši 1.276 tis. Kč. Druhou položkou, u které došlo k významnému snížení nákladů, byly náklady na hardware a software, které v roce 2018 dosáhly výše 728 tis. Kč a byly o 263 tis. Kč, tj. o 26,5% nižší ve srovnání s rokem 2017. Největší položkou zůstaly náklady na služby hotelu a kempu a ostatní cateringové služby, které dosáhly hodnoty 5.182 tis. Kč. V porovnání s rokem 2017 byly vyšší o 379 tis. Kč, tj. o 7,9% a souvisely se zvýšenými tržbami za služby hotelu a kempu meziročně o 9,6%.

Nejvyšší podíl 39,2% na celkových nákladech vykazují celkem mzdové náklady a zákonné sociální pojištění, které dosáhly výše 77.157 tis. Kč a byly o 7.372 tis. Kč, tj. o 10,6% vyšší než v roce 2017 a o 3.657 tis. Kč vyšší než bylo uvažováno ve finančním plánu. Nárůst mzdových nákladů souvisel se zvýšením základních mezd zaměstnanců a se zvýšeným počtem zaměstnanců. Průměrný přepočtený stav zaměstnanců v roce 2018 byl 176,03 osob, zatímco v roce 2017 byl 173,39 osob, což představovalo navýšení o 2,64 zaměstnance, tj. o 2,03%. Průměrná mzda v roce 2018 stoupla na 26.538 Kč/zaměstnanec a byla o 2.205 Kč vyšší než v roce 2017, nárůst o 9,1%.

Účetní odpisy za rok 2018 byly vykázány v celkové výši 19.212 tis. Kč, což představovalo 9,8% z celkových nákladů. V porovnání s rokem 2017 došlo k jejich snížení o 674 tis. Kč.

Společnost za rok 2018 vykázala kladný hospodářský výsledek po zdanění – zisk ve výši 718 tis. Kč, což bylo o 501 tis. Kč více než v roce 2017, tj. nárůst o 30,9%.

Městečko Tiébélé v zimě. (sj)

Pracovníci oddělení ekonomie (zleva): Petra Hajnyšová, Hana Dvoráková, Pavel Horák, Ivana Divišková, Zdeňka Francová, Dagmar Sedláčková, Hana Hysková, Ivana Reehová, Daniela Kňourková a Jan Kléma.

Investiční činnost, opravy a projekce

Ing. Jan Povolný, Ing. Petr Jiříčka a Ing. Jiří Děd

Pavilon drilů – oprava rákosové střechy a expozice. (kp)

Rok 2018 znamenal z hlediska investic a oprav několik významných změn v oblastech chovatelských podmínek, návštěvnických služeb i budoucího rozvoje zoologické zahrady.

Za nejvýznamnější lze považovat vybudování nového zimoviště pro kopytníky „Zahájí“ v areálu Afrického safari Josefa Vágnera za účelem zlepšení chovatelských podmínek a welfare zvířat. Dále byla dokončena demolice areálu bývalého závodu přesného lití, jehož lokalita je vhodná pro vybudování nové, rozsáhlé expoziční části zoo s názvem „Expozice Jihozápadní Afriky“, která návštěvníkům přiblíží život na vodu vázaných zvířat Afriky. V rámci dotačního projektu „Z tropů do tropů po Česko – polském pomezí“ byla zahájena celková rekonstrukce pavilonů: Vodní světy, Ptačí svět a dále výběhů Pavilonu šelem. Mezi další významné investice patří zahájení celkové rekonstrukce mostu M3 v Africkém safari Josefa Vágnera z důvodu havarijního stavu, na jejíž realizaci přispěl významně Královéhradecký kraj.

Pro zlepšení návštěvnických služeb bylo vybudováno servisní stání v Safari kempu, dále zde byly realizovány nové zpevněné plochy pro velkokapacitní stany typu SUDAN a proběhly přípravné práce pro vznik nového kvalitního občerstvení pro ubytované hosty. Významnými změnami prošel rovněž restaurant Lemur, který návštěvníkům, ubytovaným hostům i firmám poskytuje nové, atraktivní prostory a

služby – k nejvýznamnějším patří zbudování vlastního Safari pivovaru, nového přednáškového sálu a wellness služeb.

Souběžně s hlavní činností servisu jsme poskytovali technické podklady a konzultace všem ostatním útvarům zoo, zajišťovali poptávky stavebních akcí, kontroly cen, dohled na správné provedení prací a na výběrová řízení investičních akcí včetně jejich vyhodnocení.

Investice

V oblasti investic byly zahájeny, realizovány, rozpracovány nebo dokončeny stavební akce v hodnotě 51 197 tis. Kč. Jednalo se především o akce: Zimoviště pro kopytníky „Zahájí“; Závěrečná etapa demolice objektu bývalé slévárny; Oprava mostu M3, Rekonstrukce zimoviště Starý žirafinec a pokračující akce Zimní expozice žiraf síťovaných.

Zimoviště pro kopytníky Zahájí

Jedná se o výstavbu nového chovatelského areálu určeného k ustájení chovaných druhů kopytníků, kteří obývají Africké safari Josefa Vágnera. Strategické umístění zimoviště umožňuje lepší manipulaci se zvířaty, která nebude již nutné stěhovat na větší vzdálenosti jako doposud do stávajících zimovišť.

Pracovníci zahradnictví (zleva): Anna Říčařová, Zdeněk Říčař, Zdenka Lukáčová, Ivana Smrčková, Miroslav Vršecký, Petr Šlais, Irena Matysová, Yaroslav Chemelyukh, Viola Junková a Jiří Děd.

Expozice Jihozápadní Afriky

Podařilo se dokončit demolici objektu přesného lití, jehož lokalita je určena pro realizaci nové významné expoziční části zoo „Expozice Jihozápadní Afriky“. V rámci této významné investice proběhly v r. 2018 projektové práce a bylo obdrženo stavební povolení. Plánovaný termín zahájení výstavby je r. 2020.

Most M3

Z důvodu špatného technického stavu bylo rozhodnuto tento most opravit. Rekonstrukce spočívá především ve výměně dosavadní nosné konstrukce z předpjatých betonových nosníků za ocelovou nosnou konstrukci, samostatnou v každém poli s dřevěnou výdřevou. Plánový termín dokončení je duben 2019.

Zimní expozice žiraf síťovaných

Cílem akce je výstavba zimní expozice - haly o rozměrech cca 20m x 40m a v. 7m, nosná konstrukce bude vyrobena z dřevěných lepených dílů, opláštění budou tvořit sendvičové zateplené panely, podlaha bude zhotovena z asfaltové směsi. Hala bude prosvětlena pomocí oken a světlíků. Součástí stavby bude úprava navazujících povrchů a staveb včetně výsadby zeleně v jejím okolí. Na konci roku byly započaty zemní práce. Nová zimní expozice bude dokončena v polovině roku 2019.

Safari kemp

Realizace gabionové zdi oddělující výběh zvířat od areálu Safari kempu slouží k zatraktivnění výhledu ubytovaných hostů na zvířata. Výstavba zpevněných ploch a montáž 6ks dřevěných podest s rámem pro 6 stanů typu SUDAN zvyšuje komfort ubytovaných hostů. Nové servisní stání pro hosty zahrnuje rozvody odpadů a vody - hosté s karavany mají nyní možnost pohodlně zajišťovat servis svých vozidel.

Opravy a udržování

Náklady vynaložené na opravy a udržování byly v roce 2018 v celkové výši 16 219 tis. Kč. Mezi nejvýznamnější opravy patří výměna rákosové střechy a opravy expozic Pavilonu drilů, dále opravy zimoviště Starý žirafinec a generální oprava velkého dětského lanového hřiště před zooshopem.

Z dalších oprav se útvár technického servisu podílel například na:

- výměně dveří na zimovištích zvířat
- opravě akvárií v pavilonu Vodní světy
- opravě výdřev ve dvorcích zvířat v areálu Afrického safari
- opravě přístřešku na zimovišti Nový žirafinec
- opravě střechy na zimovišti hadilovů

Pracovníci oddělení údržby (zleva): Emil Voltr, Milan Malý, Jaroslav Janeček, Viktor Sochor, Miroslav Bednář, Jiří Fejk a Jaroslav Kozák.

Pracovníci oddělení Investic (zleva): Oldřich Vetešík, Vladimír Mertlík, Kateřina Paříková, Jan Povolný a Petr Jiříčka.

Adopce zvířat

Pavel Šereda

Surikata byla v roce 2018 nejvíce adoptovaným zvířetem safari parku. (sj)

Jako každým rokem patří náš dík všem adoptivním rodičům za jejich podporu našich zvířat. Jejich příspěvky pomohly chovu a rozmnožování zvířat v našem safari parku. V uplynulém roce jsme uskutečnili několik změn v programu adopcí zvířat, abychom více ocenili všechny naše podporovatele a potenciálně získali nové.

Hned v začátku roku jsme zrevidovali kategorie odměn pro naše adoptivní rodiče s důrazem na atraktivnost a rozmanitost bonusů, které nabízíme. Do celkem čtyřech kategorií jsme zařadili novinky lákavé pro jednotlivce i firmy. V návaznosti na revitalizaci panelu adopčních rodičů jsme přidali do odměn větší zviditelnění pro přispěvatele s částkou pět tisíc a výše. Při daru deset tisíc a výše mají možnost dárce navštívit safari park, včetně safari, a zákulisí některého pavilonu za doprovodu našich profesionálních průvodců v rámci nového Dne adopčních rodičů. Počínaje touto kategorií od nás společně s adopčním certifikátem také obdržíte milé překvapení. Nejvyšší kategorie, tj. od dvaceti tisíc korun, je již zamýšlena spíše pro firmy, ale i zde se najdou jedinci, kteří touto částkou na zvířata v safari parku přispějí. Změn a nových odměn je mnoho a seznam novinek naleznete v tabulkách níže.

V neděli devátého září proběhl první den adopčních rodičů. Za doprovodu naší průvodkyně navštívili účastníci safari park, nakrmili naše žirafy a jeli se podívat do

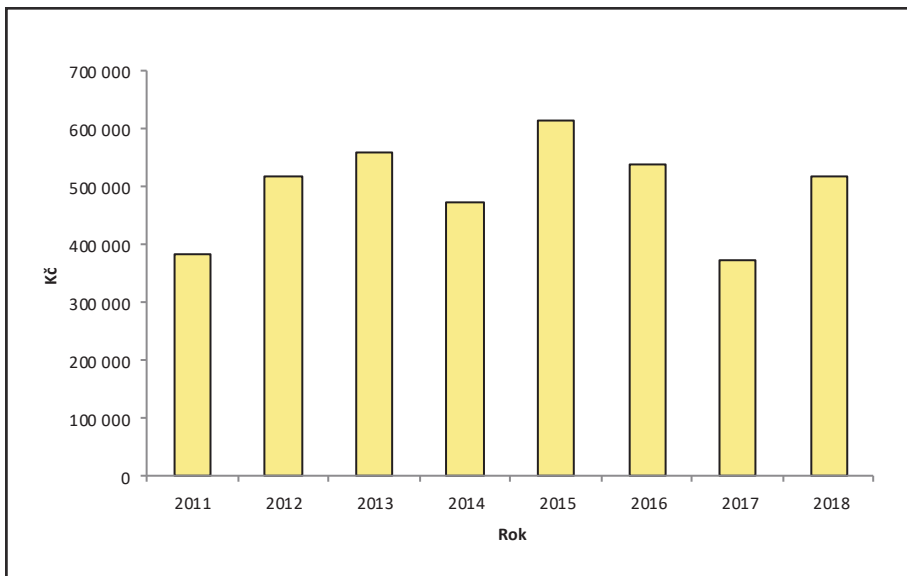
safari. Jednalo o první ročník, účast nebyla tak vysoká jak jsme doufali, ale pevně věříme, že v nadcházejících letech se sejdeme ve vyšším počtu a že naši současní adoptční rodiče nám zůstanou nakloněni i v nadcházejících letech.

Koncem listopadu pak byla zahájena první fáze potřebné revitalizace adoptčního panelu. Starý panel již po mnoha letech služby nevyhovoval a byl náročnější na údržbu. Na jeho místě byl tak začátkem prosince vybudován panel zcela nový, který lépe zapadá do současné vize safari parku. Dřevěná konstrukce zahrnuje dva samostatné panely, jeden pro naše významné partnery a druhý pro všechny naše adoptční rodiče. Největší změnou je, že nyní budou adoptce zveřejňovány způsobem „tak jde čas“. Nové adoptce zařadíme na začátek tabule, a jak budou přibývat nové a nové, tak ty nejstarší budou postupně odebírány. Celý panel tak bude tedy takovým okénkem do minulosti.

V příštím roce plánujeme v novinkách pokračovat, takže naši adoptční rodiče se mají určitě na co těšit.

V roce 2018 se do programu adoptcí zapojilo celkem 142 jednotlivců, 14 škol a 17 institucí. Jejich příspěvky dosáhly celkové výše 517 956,- Kč. Děkujeme!

Adoptivní příspěvky v letech 2011 až 2018 (v Kč)

Adoptivní majitelé a spolumajitelé, jednotlivci v roce 2018

Adoptivní majitel	Město	Zvíře	Kč
Petr Mýl	Červený kostelec	gepard a pštros dvouprstý	33 000,00
Jan Sedláček	Trutnov	hrabáč kapský	20 000,00
Lenka Čejková	Horní Počaply	pes ušatý	20 000,00
Malý David	Jičín	výr africký	12 000,00
Vít Novák	Jaroměř	orangutan	10 000,00
Alena a Milan Krylovi	Jablonec nad Nisou	ženetka tečkovaná, oryx jihoafric-	10 000,00
MVDr. Blanka Karešová	Hradec Králové	žirafa - Jenifer	10 000,00
Jaroslav Fajt	Hradec Králové	zebra grévyho	6 000,00
Lucie Wneková a Jiří Baborovský	Sokolov	bongo	6 000,00
Zdeněk Jarkovský	Špindlerův Mlýn	slon	5 000,00
Jitka Hyláková	Pardubice	zebra chapmanova	5 000,00
Anna Mokrá	Dvůr Králové n.L.	želva obovská	5 000,00
Kristýna Šrůtová	Beroun	veverka kapská	5 000,00
Natálie Šrůtová	Beroun	buvol kaferský	5 000,00
Petr Kosař	Mladá Boleslav	slonice Saly	5 000,00
Danuše Teplá	Náchod	lemur kata	5 000,00
Martina Stříbrná	Nové Město nad Metují	veverka kapská	3 000,00
Elinka Zahajská	Borohrádek	želva obrovská	2 600,00
Bahničková Daniela	Mladá Boleslav	fenek	2 400,00
Pavel Příbyl	Hradec Králové	lev	2 400,00
Podlahová Miluše		gepard	2 400,00
Věra Macháčová	Valašské Meziříčí	mamba černá	2 000,00
Lenka Hamplová	Hradec Králové	pes hyenový	2 000,00
Miloš Petr	Hradec Králové	žirafa síťovaná	2 000,00
Martin Freisleben	Lanškroun	osel zakrslý	2 000,00
Adéla Paďourková	Rosice	osel zakrslý	2 000,00
Denisa Kovářová	Valdice	šimpanz	2 000,00
manželé Skramlíkovi	Praha	koza kamerunská	1 500,00
Hasiči Záhornice	Přepychy	slon	1 500,00
Tomáš Blažek	Prysk	medojed kapský	1 500,00
Eva Matějková	Liberec	lev	1 500,00
Jaroslav Štefan	Praha	mamba západoafrická	1 500,00
Ludmila a Vojtěch Lukášovi	Vrchlabí	levhart perský	1 500,00
Tomáš Pelikán	Pardubice	chameleon jackonův	1 500,00
Petr Šturm	Praha	lemur kata	1 001,00
Jaromír Jirásek	Náchod	mangusta trpasličí	1 000,00
Michal Berger	Hradec Králové	ara ararauna	1 000,00
Zuzana a Aleš Zlatohlávkovi	Všestary	expezece zlatohlávků	1 000,00
Eliška Králová	Rtyně v Podkrkonoší	gepard	1 000,00
Kateřina Holubec	Praha	kachnice africká	1 000,00
Jiří a Zuzana Táborští	Valašské Meziříčí	šimpanz	1 000,00
Šulcová Veronika	Most	gorila nížinná	1 000,00
Kamča Lysová	Hradec Králové	slon africký	1 000,00
Stanislav Tejkl	Dolní Čermná	levhart perský	1 000,00
Jiří Čapek	Roztoky	banánovec chocholatý	1 000,00
Jeneček Šimko	Pardubice	agama vousatá	1 000,00
Ondřej Kukuczka	Praha	okapi	1 000,00

Adoptivní majitel	Město	Zvíře	Kč
Jiří Kostecký z Pardubic	Pardubice - Sezemice	gorila nížinná	1 000,00
Tereza Kárová	Čítov	surikata	1 000,00
Linda Jiroutová	Hradec Králové	papoušek žako	1 000,00
Stanislav Večer a Pavel Večer	Úpice	nosorožec dvourohý	1 000,00
Petr Chadraba	Óřechov	nosorožec dvourohý	1 000,00
Jakub Veselý junior	Hradec Králové	gorila nížinná	750,00
Anna Rejhnová	Smiřice	gorila nížinná	750,00
Madlenka Daňková	Hořovice	hrdlička madagaskarská	750,00
Ondra Daněk	Hořovice	hrdlička modrohlavá	750,00
Denisa a Karel Nývltovi	Hradec Králové	osel poitou	750,00
Janča Kopáčová	Most	veverka kapská	750,00
Klára Zvoníčková	Náchod	karakal	750,00
Michal Dvořáček	Lánov	medojed kapský	750,00
Jan Lelek	Lánov	surikata	750,00
Marie Vancová	Bakov nad Jizerou	trnorep africký	750,00
Klára Zvoníčková	Náchod	karakal	750,00
Martina Tošovská	Opočno	lemur kata	700,00
Jan Kopáč	Most	žirafa	600,00
Viktorka Havlíčková	Vrchlabí	želva obrovská	600,00
Eva Doležalová Nechvílová	Pardubice	surikata	555,00
Klára Mědílková	Horní Radechová	hrabáč kapský	500,00
Jakub Novák	Brno	lev	500,00
Aneta Davidová	Praha	surikata	500,00
Miroslava Šakarová	Chrudim	karakal	500,00
Apolena Šakarová	Chrudim	karakal	500,00
Natálie Machová	Frydek-Místek	šimpanz	500,00
Alenka Žibřidová	Machov	želva nádherná	500,00
Nikola Rejlová	Černý důl	lev	500,00
Veronika Juříčková	Hradec Králové	fenek	500,00
Kristýna Katrenčíková	Čelakovice	koza kamerunská	500,00
Dohnálkovi, Mlejnkovi	Skuhrov nad Bělou	husice egyptská	500,00
Natálie Svobodová	Doksy	žirafa síťovaná	500,00
Pavla Siegllová	Opočno	surikata	500,00
Severky Anička a Kája	Praha	bodlín telfairův	500,00
Jan Háek	Liberec	surikata	500,00
Veronika Hainišová	Ústí nad Orlicí	pes hyenový	500,00
Kristýna Zikmundová	Čelákovice	hyena žíhaná	500,00
Lenka Zikmundová	Čelákovice	gorila nížinná	500,00
Martin Mareš	Dačice	gepard	500,00
Terezie Lindovská	Karlovy Vary	ovce kamerunská	500,00
Michaela Mocová	Nymburk	plameňák růžový	500,00
Hana Bláhová	Hořice	lev	500,00
Jitka Feikusová	Opava	hrabáč kapský	500,00
Petra Kosařová	Praha	vrabec hnědohřbetý	500,00
Helena Neshybová	Praha	vrabec kaštanový	500,00
Vlasta a Vojta Durákoví	Jindřichův Hradec	hrdlička kapská	500,00
Hanka tygrik	Přeštice	lev	500,00
Petr Šeba Šebest	Ostrava	lev	500,00
Jana a Luděk Rybkovi	Brno	surikata	500,00
Pavel Polák	Vysoké Veselí	polák malý	500,00

Adoptivní majitel	Město	Zvíře	Kč
Kateřina	Vysoké Veselí	polák malý	500,00
Dohnálkovi, Mlejnkovi	Skuhrov nad Bělou	Husice modrokřídla	500,00
Barbora Dubnová	Jasenná	žirafa síťovaná	500,00
Věra Loužilová	Česká Lípa	slon africký	500,00
Adéla Hrušková	Ostrava	gorila nížinná	500,00
Eliška Myšková	Jaroměř	lžičáj kapský	500,00
Lubošek Koblása	Česká Skalice	mořské ryby	500,00
Jiří Valtr	Hradec Králové	pštros dvouprský	500,00
Dana Horáková	Hradec Králové	surikata	500,00
Šárka Haková	Hradec Králové	bodlín telfairův	500,00
Tomáš Hak	Hradec Králové	tereka africká	500,00
Luděk Krpoun	České Budějovice	gorila nížinná	500,00
Anna Motyčková	Smiřice	surikata	500,00
Olinka Kalousková	Hradec Králové	husička dvoubarvá	500,00
Anežka Strnadová	Dohanice	tereka africká	500,00
Eliška Vrbská	Praha	surikata	500,00
Jakub Vrbský	Praha	hrošík liberijský	500,00
Pavla Pannyová	Trutnov	hrošík liberijský	500,00
Helena Paymová	Trutnov	slon africký	500,00
Anna Pannyová	Trutnov	hrošík liberijský	500,00
Martina Ježková	Chrudim	mangusta trpasličí	500,00
Alena Ježková	Chrudim	zoborožec nařikavý	500,00
Michal Peterka	Štěstí	nosorožec tuponosý	500,00
Lukáš Peterka	Štěstí	surikata	500,00
Eva Cohornová	Nové Město nad Metují	lemur kata	500,00
Kamila a Roman Vincencovi	Choceň	fosa madagaskarská	500,00
Markéta a Marek Harapátovi	Choceň	dik dik kirkův	500,00
Magda Zvolská	Lázně Bohdaneč	surikata	500,00
Hanka Šejblová	Liberec	surikata	500,00
Petr, Marcela, Nikola a Karín Raabovi	Trutnov	surikata	500,00
Milada Čermáková	Kraslice	okapi Qira	500,00
Janča Krejcarová	Trutnov	žirafa síťovaná	500,00
Diana Petrovická	Chlumeck nad Cidlinou	nosorožec tuponosý	500,00
Diana Petrovická	Chlumeck nad Cidlinou	nosorožec dvourohý	500,00
Aneta Vytlačilová	Smiřice	levhart perský	500,00
Jan Bednář	Dvůr Králové n.L.	zmije gabunská	500,00
Kamila Krpoun Rákosníková	České Budějovice	gorila nížinná	500,00
Stanislava Jarolímková	Čelákovice	slon africký	500,00
Jaroslav Kožár	Pardubice	štetkoun africký	500,00
Mariana Kvochová	Pardubice	ženetka tečkovaná	500,00
Michaela Kvochová	Pardubice	dril černolící	500,00
Marie Kvochová	Pardubice	karakal	500,00
Jiří Sedláček	Pardubice	gepard	500,00
Michaela Jirchovská	Praha	medojed kapský	500,00
Jozef Primas	Stěžery	želva obrovská	500,00
Celkem 142 jednotlivců			263 506 Kč

Adoptivní majitelé a spolumajitelé, firmy a instituce v roce 2018

Adoptivní majitel	Město	Zvíře	Kč
Autocentrum Hájek spol. s.r.o.	Týnec nad Labem	šimpanz	25 000,00
Dostihový spolek a.s.	Pardubice	zebra grévyho	25 000,00
GEPARD FINANCE a.s.	Praha	gepard	20 000,00
ZPA Smart Energy a.s.	Trutnov	karakal	15 000,00
InterGast a.s.	Praha	lemur kata	15 000,00
Juta a.s.	Dvůr Králové n.L.	buvol kaferský	13 000,00
Boby-Fleisch spol. s.r.o.	Dolní Brusnice	hrošík liberijský	13 000,00
DAQUAS, s.r.o.	Praha	fosa madagaskarská	8 000,00
Boby-Fleisch spol. s.r.o.	Dolní Brusnice	gorila nížinná	7 000,00
DAQUAS, s.r.o.	Praha	kudu malý	7 000,00
ZTS Dvůr Králové, s.r.o.	Dvůr Králové n.L.	surikata	6 000,00
Jass a.s.	Dvůr Králové n.L.	gepard	5 000,00
CARLA spol. s r. o.	Dvůr Králové n.L.	dík dik kirkův	5 000,00
RODOS V+J Teodoridis, s.r.o	Dvůr Králové n.L.	adax	5 000,00
Medojed, z.s.	Hradec Králové	medojed kapský	5 000,00
DAQUAS, s.r.o.	Praha	dík dik kirkův	5 000,00
Jass a.s.	Dvůr Králové n.L.	jeřáb královský	4 000,00
ÚCZP Pardubice - TEAP, Česká pojišťovna a.s.	Pardubice	želva obrovská	2 600,00
SUPRAS Vrchlabí	Vrchlabí	surikata	500,00
Celkem 17 institucí			186 100,00

Adoptivní majitelé a spolumajitelé, školy a školní kolektivy v roce 2018

Adoptivní majitel	město	Zvíře	Kč
MATEŘSKÁ ŠKOLA HOLUBOVA HOLICE, AFRICAN SCHOOL - KARIBU SANA	Holice	želva obrovská	15 600,00
Základní škola Týniště nad Orlicí, okres Rychnov nad Kněžnou	Týniště nad Orlicí	hrošík liberijský	13 000,00
Třída 4.B, ZŠ 28. října Žamberk, firma Pomáháme zvířatům	Žamberk	surikata	8 000,00
Střední odborná škola veterinární, Hradec Králové - Kukleny	Hradec Králové	surikata	6 000,00
třída VIII. A ZŠ Na Habru Hořice	Hořice	medojed kapský	5 000,00
ZŠ a MŠ Pohádka, Hradec Králové, Mandysova 1434	Hradec Králové	terecka africká	4 000,00
Základní škola Trutnov, Komenského, třída 5.A	Trutnov	fenek	3 300,00
Třída kvarta - Krkonošské gymnázium a SOŠ	Hostině	Pštro dvoupřstý	3 000,00
ZŠ Trutnov, Komenského 399, třída 5.B	Trutnov	gepard	2 200,00
4.oddíl Stopa	Hradec Králové	chameleon jemenský	2 000,00
Jan Horák, učitel ZŠ Eduarda Štorcha a MŠ Ostroměř	Lázně Bělohrad	chameleon pardálí	2 000,00
SOŠ Multimediálních studií MMT1	Nová Paka	želva nádherná	1 500,00
2. A - Církevní základní škola v Hradci Králové	Hradec Králové	mangusta trpasličí	1 000,00
2. A - Církevní základní škola v Hradci Králové	Hradec Králové	čolek mečocasý	750,00
ZŠ a MŠ Pohádka, Hradec Králové, Mandysova 1434	Hradec Králové	ženetka tečkovaná	500,00
3.B ZŠ NA HABRU	Hořice	surikata	500,00
Celkem 14 institucí			68 350,00

Staré odměny platné k 28.2.2018

Od 500 Kč	Od 5 000 Kč	Od 20 000 Kč	Od 50 000 Kč
Certifikát	Certifikát	Certifikát	Certifikát
1 volná vstupenka	1 volná vstupenka	2 volné vstupenky	3 volné vstupenky
Jméno na adopčním panelu a ve výroční zprávě	Jméno na adopčním panelu a ve výroční zprávě	Jméno na adopčním panelu a ve výroční zprávě	Jméno na adopčním panelu a ve výroční zprávě
		Jméno u výběhu zvířete	Jméno u výběhu zvířete
		Pozvánka na slavnostní pojmenování	Pozvánka na slavnostní pojmenování
			Pozvánka na společenský večer v safari parku

Nové odměny platné od 1.3.2018

Od 500 Kč	Od 5 000 Kč	Od 10 000 Kč	Od 20 000 Kč
Certifikát	Certifikát	Certifikát	Certifikát
1 volná vstupenka	2 volné vstupenky	4 volné vstupenky	6 volných vstupenek
Jméno na adopčním panelu na hromadné cedulce a ve výroční zprávě	Jméno na adopčním panelu na menší samostatné cedulce a ve výroční zprávě	Jméno na adopčním panelu na menší samostatné cedulce a ve výroční zprávě	Jméno na adopčním panelu na větší samostatné cedulce a ve výroční zprávě
		Pozvánka na „Den adoptčních rodičů“	Pozvánka na „Den adoptčních rodičů“
		a další...	Jméno u výběhu zvířete
			Pozvánka na společenský večer v safari parku
			a další...

Přímorožec šavlorohý na svého adoptivního rodiče ještě čeká. (sj)

Starý panel adoptivních rodičů a partnerů safari parku. (pš)

Částečně revitalizovaný panel adoptivních rodičů a partnerů safari parku. (sj)

Sponzoring a dary

Jaroslav Hyjánek a Hana Dvořáková

Generálním sponzorem Safariběhu byla znovu Československá obchodní banka a.s. (přso)

Záchranné projekty se nerealizují jen za přispění zoologických zahrad, ochrannářských organizací či orgánů veřejné správy, ale hlavně díky vám – sponzorům a dárcům.

Velmi si ceníme těch, kteří s námi sdílí stejné hodnoty v ochraně přírody a dokáží naše ochrannářské projekty podpořit finančně či materiálně.

Díky vaší podpoře dosáhly v roce 2018 peněžní dary a výnosy z placené reklamy částky 4 062 365,- Kč. Ve výnosu z nepeněžních darů a barterových reklam částka dosáhla výše 429 819,- Kč. Děkujeme všem svým podporovatelům, bez vás by to nešlo.

Nepeněžní dary v roce 2018 (údaje v Kč)

Dárce	Hodnota daru	Forma daru
KAMPA-MARYNKA s.r.o., Jilemnice	174 004,00	podlahová váha
Pan František Weiss, Pečky	27 000,00	pšenice
Pan Jan Čulík, Choceň	26 683,00	PC, kamera, myčka
Mlýny J. Voženílek, spol. s r.o.,	16 740,00	pšeničné otruby, ovesné vločky
Díbaq a.s., Žamberk	12 717,60	Flexi PENTA - doplňkové krmivo
Pan Ing. Jaromír Musil, Hořice	9 100,00	senáž jetelotravní
BIOKRON s.r.o., Blučina	6 480,00	Biostan - speciální krmivo
Pan Josef Podhajský, Hradec Králové	2 200,00	soška Makonde - eben, dřevo

Peněžní dary v roce 2018 (údaje v Kč)

Dárce	Částka	Účel daru
Nadace ČEZ, Praha	1 200 000,00	"Naděje pro severní bílé nosorožce"
Československá obchodní banka,a.s., Praha	1 000 000,00	"Obnova pavilonu Vodní světy"
Anonymní dárci	208 577,55	Ochrana zvířat a životního prostředí
Pan Robert Sabín, USA	201 920,07	Ochrana zvířat a životního prostředí
UNILEVER ČR, spol. s r.o., Praha	100 000,00	Projekty na záchranu nosorožců
BUZZ s.r.o., Praha	51 450,00	Podpora afrických projektů
RNDr. Holečková Dana, Dvůr Králové nad Labem	39 800,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Plynoklad s.r.o., Pardubice	25 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Paní Gareisová Radmila, Pardubice	5 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Pan Novák František, Pardubice	5 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Pan Jan Čulík, Choceň	3 500,00	Ochrana zvířat a životního prostředí

Nepeněžní dary v roce 2018 - zvířata (údaje v Kč)

Dárce	Hodnota daru	Forma daru
ZOO Ostrava	500,00	Agapornis šedohlavý
ZOO Plzeň	200,00	Mamba černá 2x
M. Starý, Kutná Hora	100,00	Hroznýš Dumerilův
ZOO Boras, Švedsko	2 000,00	Gepard 2x
ZOO Newquay,UK	500,00	Vaza velká
ZOO Tábor	1 500,00	Ibis posvátný 3x
ZOO Munster, Německo	2 000,00	Bongo 2x
ZOO Knowsley, Velká Británie	1 000,00	Buvolec běločelý
ZOO Hluboká	1 000,00	Ježek bělobřichý
ZOO Ostrava	500,00	Bukáček Malý
ZOO Heidelberg, Německo	1 000,00	Dudkovec stromový 2x
ZOO Heidelberg, Německo	200,00	Krkavec bělokrký 2x
ZOO Lipsko. Německo	1 500,00	Chřástal žlutozobý 3x
ZOO Warszawa, Polsko	100,00	Hroznýš Dumerilův
ZOO Arnhem	2 000,00	Pakůň bělobradý 2x
ZOO Poznaň	2 000,00	Gazela Thomsonova
ZOO Barcelona, Španělsko	500,00	Volavka proměnlivá
Farma aves,Uhlířské Janovice	500,00	Čejka korunkatá
J.Skotek, Praha	100,00	Kobra černá
ZOO Košice, Slovensko	100,00	Koza
ZOO Lešná	3 000,00	Prase savanové 3x
MŽP, Praha	500,00	Žako šedý
Záchranná stanice, Makov	400,00	Husa velka 2x
M.Podhrázský	500,00	Vousák červenožlutý
ZOO Zlín	500,00	Nesyt africký
Heimattiergarten, Německo	1 000,00	Veverka bušova 2x
ZOO Zagreb, Chorvatsko	500,00	Vaza velká
ZOO Wroclaw, Polsko	100,00	Hroznýš madagaskarský
Serengeti Park, Hodenhagen	2 000,00	Voduška červená 2x
Flamingo Land, Velká Británie	5 000,00	Nosorožec černý
ZOO Chester, Velká Británie	5 000,00	Nosorožec černý
ZOO Gdaňsk, Polsko	500,00	Gundi saharský

Nepeněžní dary v roce 2018 - zvířata (údaje v Kč)

Dárce	Hodnota daru	Forma daru
ZOO Novosibirsk, Rusko	1 000,00	Komba Velká 2x
ZOO Plzeň	200,00	Bulbul zahradní 2x
ZOO Plzeň	5 000,00	Agapornis hnědohlavý
anonymní dárce	500,00	Varan stepní
ZOO Montpeliér, Francie	5 000,00	Nosorožec tuponosý
Parc ZOO, Francie	1 000,00	Serval
ZOO Moskva, Rusko	1 000,00	Sup bělohlavý
Wildlans Emmen, Nizozemsko	500,00	Kladivouš africký

Výnosy z reklamy v roce 2018 - nefinanční

Partner	Kč
GOLEM GROUP s.r.o., Letohrad	39 669,42
GOLEM PRESS, s.r.o., Letohrad	39 669,42
MAGRIX s.r.o., Prostějov	10 245,67
KrosMedical s.r.o., Mříčná	6 000,00
Dibaq a.s., Žamberk	6 834,30
Město Dvůr Králové n. L.	1 148,76
Hvězdárna v Úpici, Úpice	826,45

Výnosy z reklamy v roce 2018 - finanční

Partner	Kč
ČEZ, a.s., Praha 4	550 000,00
Československá obchodní banka, a.s., Praha	247 933,88
Plzeňský Prazdroj, a.s., Plzeň	150 000,00
Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group, Praha	86 776,86
UNILEVER ČR, spol. s r.o., Praha	50 000,00
BEAS, a.s., Hradec Králové	30 000,00
Patron ca, s.r.o., Praha	22 046,72
MACH DRŮBEŽ a.s., Litomyšl	20 000,00
J. SEIDL a spol., s.r.o., Dvůr Králové nad Labem	15 000,00
TIMRA s.r.o., Pardubice	12 534,25
Město Dvůr Králové nad Labem	12 066,12
ZPA Smart Energy a.s., Trutnov	11 991,76
JUTA a. s., Dvůr Králové nad Labem	4 223,68
BOBY - FLEISCH, spol. s r.o., Dolní Brusnice	3 345,36
ALTEC a.s., Dvůr Králové nad Labem	2 066,12
STRÁNSKÝ A PETRŽÍK, PNEUMATICKÉ VÁLCE, spol. s r.o., Bílá Třemešná	1 239,67
Zvičinské uzeniny a lahůdky s.r.o., Dolní Brusnice	1 239,67
SKV s.r.o., Dvůr Králové nad Labem	826,45
Stará lékárna, s.r.o., Dvůr Králové nad Labem	826,45

Společnost CEE Logistics věnovala safari parku staré mobily na podporu ochrany kamerunské biosférické rezervace Dja. (sj)

Trénink občas bolí, ale nedělám to jen pro sebe

S mobilní aplikací EPP pomáháte pohybem.

Ať už s telefonem běháte, jezdíte na kole nebo chodíte na procházky, každá aktivita znamená body pro vámi vybraný projekt, který Nadace ČEZ finančně podpoří.

Sláhněte si **EPP** zdarma do svého telefonu.

www.pomahejpolybem.cz

NADACE ČEZ
SKUPINA ČEZ

Jiří Ježek
pracovník společnosti
a manažer v cyklistice,
používá aplikaci EPP
Horního Pohyblem.

Reklamní inzerce Skupiny ČEZ v tištěném průvodci Jambo. (a)

Zoologie

Jaroslav Hyjánek

Lví safari. (sj)

Rok 2018 byl pro úsek zoologie plný plánování, rekonstrukcí a výstavby.

Z nejvýznamnějších připravovaných akcí, pro které nyní sestavujeme projektovou dokumentaci, je výstavba nové části zoo a to pod názvem Jihozápadní africké pobřeží. Kdy na ploše 5ha budou vybudovány expozice pro zvířata biotopem vázána na vodní prostředí. Jako jsou africké druhy vodních ptáků a dravců, tučňáci, krokodýli, vydry a lachtani. Předpokládáme, že výstavba bude zahájena v příštím roce.

Rekonstrukcí prochází pavilon Ptačí svět za účelem výstavby biotopu ostrova Madagaskar a deštného pralesa střední Afriky. Expozice budou zpřístupněny v polovině roku 2019. V tomto pavilonu se můžete těšit na madagaskarské druhy ptáků, plazů a fosy. V části středoafriické na faunu a flóru tropického pralesa s velkým počtem ptačích druhů.

Jednotlivé chovatelské novinky a úspěchy královédvorského safari parku vám představí mí erudovaní kolegové v článkách k jednotlivým úsekům.

Mějme na paměti, že zoologické zahrady a safari parky jsou živým organismem s neustále se vyvíjející koncepcí chovů a druhovou skladbou. Proto při každé z vašich návštěv našeho safari parku, objevíte vždy něco nového a atraktivního.

V roce 2018 náš safari park choval na 2 500 kusů zvířat ve více než 600 druzích a formách.

Po osmi letech se v safari parku v roce 2018 narodila znovu mláděta fos. (sj)

Pracovníci oddělení zoologie (zleva): Jaroslav Hyjánek a Irena Kubinová.

Šelmy a malí savci

Gabriela Linhart

Mláďata gepardů. (sj)

U gepardů (*Acinonyx jubatus*) přinesl rok 2018 úspěšný první odchov v nové generaci. Námí odchovaná samice Spirit Nameri (dcera Darili) se poprvé spářila s importovaným francouzským samcem Ulyssém a v březnu porodila čtyřčata: S' Ajabu, Sahili, Sitaru a Siwu (1.3). Krátce nato chovní samci Ukuléle a Ulysse odcestovali do Zoo Lisieux (FR). Bezprostředně po jejich odchodu se nám podařilo získat nové samčí chovné duo Tomase a Toulouse ze švédské zoo Boras. Dvorská gepardí krev posílila Evropský chovný program, když v létě odešli do Německa (Eberswald) a Rakouska (Salzburg) dva odrostlí synové a jedna dcera již legendární chovné samice Darili.

Vzhledem k plánované opravě šelmích výběhů a předpokládanému přechodnému omezení prostoru v zázemí šelmince nebyli v roce 2018 pětiletá samice Keira a sedmiletý samec Mazuri karakala (*Caracal caracal*) připuštěni a další odchov byl naplánován až na rok 2019.

Taxon levhart perský (*Panthera pardus saxicolor*/*Panthera pardus tulliana*) se dočkal změny v odborném názvosloví. EEP se nově kloní k používání latinského označení *Panthera pardus tulliana*. V českém jazyce zatím adjektivum perský zůstává.

Počátkem dubna byla u nás odchovaná samice Sára transportována do maďarské zoo Pecs. Chovná, již jedenáctiletá Jacqueline po většinu roku sdílela společný výběh i vnitřní boxy s mladým samcem Arkhyzem. Přestože spolu obě zvířata dobře vycházejí, k páření dosud nedošlo.

U lvů (*Panthera leo*) byl rok 2018 po chovatelské stránce zejména o postupných krocích k vytvoření oboupohlavné skupiny. Naším záměrem bylo spojení bratrské dvojice berberských samců Barta a Napoleona s mladými berberskými lvicemi Khalilou a Tessy. S otazníkem byl vzájemný vztah samců, u kterých jsme nemohli vyloučit narušení pozitivního vzájemného vztahu vlivem přítomnosti říjných samic. Během několika týdnů, kdy byla všechna zvířata na kontakt přes pletivo, jsme ohodnotili Bártův přístup k samicím jako veskrze kladný, Napoleonův bohužel rozporuplný. Zatímco se v některé dny Napoleon zdržoval v blízkosti samic v klidu, jindy se je snažil přes pletivo napadat a „lovit ze zálohy“. Vzhledem k nízkému věku samic jsme nemohli vyloučit, že může jít ještě o u lvů běžnou infanticidu. Na základě situace jsme se rozhodli k samicím pustit nejprve jen Barta. Toto spojení proběhlo úspěšně, Bart je dosud spolu se samicemi, na začátku roku dokonce obě samice postupně napáčil.

Po osmileté odluce se podařilo maximálně zúročit import a sestavení chovného páru u fos madagaskarských (*Cryptoprocta ferox*) – v květnu 2018 se narodila dvě mláďata.

Současná smečka psů hyenových (*Lycaon pictus*) v lednu 2018 přivedla na svět svůj druhý vrh a odchovala jedenáct štěňat. Dvě odrostlé fenky z předchozího roku se podařilo umístit do Itálie. O dalších transferech odchovaných psů se intenzivně jedná. Ke konci roku 2018 čítala chovná smečka psů hyenových 16 zvířat, 3 fenky z prvního vrhu mohou návštěvníci vidět na psinci v klasické části zoo.

Mláďata jsou v bezpečí pod ochranou dospělých členů smečky. (sj)

U šakalů čabrákových (*Canis mesomelas*) ani fenků (*Vulpes zerda*) v letošním roce ke změnám nedošlo. Odjakživa velmi plachá samice šakala dosáhla v umění být neviditelná vrcholové dovednosti. V období výskytu návštěvníků neopouští svou přírodní podzemní noru. U nyní držných dvou samic fenka jsme řešily během roku několik zdravotních komplikací souvisejících z vysokým věkem.

Chovný pár ženetek tečkovaných (*Genetta genetta*) přivedl na svět i v roce 2018 mládě – v květnu se narodil samec. Celkem tedy máme 5 ženetek – v zázemí jsou dvě samice z předchozího roku. Vzhledem k věku zvířat plánujeme složení nového chovného páru.

V květnu jsme skupinu surikat (*Suricata suricatta*) doplnili nově importovaným samcem. Výsledkem spojení bylo podzimní narození dvou mláďat. Skupina surikat po celou dobu zaměstnávala naši pozornost a pohotovost, neboť neúnavně pracovala na nových a nových únikových norách, kterými se zvířatům opakovaně během sezóny podařilo opustit výběh. Všechny jedince pohybující se mimo výběh se podařilo zahnat zpět nebo pochyťat. Zda toto chování souviselo s novým samcem, nebylo prokázáno.

Také skupině mangust liščích (*Cynictis penicillata*) se podařilo překonat bariéru letité a kvůli nedostatku financí neopravované voliérie. Všechna zvířata se podařilo okamžitě pochyťat. Vzhledem ke stavu voliéry jsme se rozhodli nedávat mangustám další šance k procházkám mimo jejich vyhrazený prostor a odstěhovali jsme je po dobu nezbytně nutnou na opravu do zázemí.

Samci medojeda (*Mellivora capensis*) se naděje na rozmnožování každým rokem snižuje. Dlouhodobě nízkopočetná evropská populace nenabízí žádné volné samice (kromě nás chovají zahrady Beekse Bergen, Berlin, Praha a Olomouc každá po páru zvířat). Byla nám sice nabídnuta zvířata od soukromého chovatele, ale cenová nabídka byla nad naše možnosti. Jedinou šancí pro našeho Oketze tak zřejmě bude případný odchov samičího pohlaví v zoo Olomouc.

V září bohužel uhynul 18ti letý samec cibetky africké (*Civettictis civetta*) Cib. Pro další sezonu plánujeme získat nová zvířata tohoto nečasto chovaného druhu.

Kolekci afrických hlodavců rozšířil nový druh - veverka bušová (*Paraxerus cepapi*). Pár těchto drobných stromových veverek obohatil společnou expozici s mangustami trpasličími na šelminci.

Chovný pár dikobrazů jihoafrických (*Hystrix africaeustralis*) přivedl na svět v roce 2018 pět mláďat ve třech vrzích.

Po třech letech „zkušebního chovu“ samčí skupiny gundiů saharských (*Ctenodactylus gundi*) nám koordinátorka ESB programu doporučila vhodnou samici. Po povinné karanténě bude spojena počátkem roku s jedním ze stávajících samců.

Mládka surikat. (sj)

Pracovníci oddělení šelem (zleva): Zdenka Hlávková, Kateřina Bílková, Gabriela Linhart, Ivana Grúňová-Váhalová, Iva Benhamiche a Radek Hlávka.

Kopytníci

Luděk Čulík a Jiří Hrubý

Nosorožci černí. (sj)

Ke konci roku 2018 chovala zoo 635 kopytníků v 44 druzích a 53 formách.

Významné odchovy

V roce 2018 se narodilo ve stádech kopytníků 163 mláďat v 22 druzích a 28 formách. Mezi významná narození patří 15 impal, 5 pakoňů modrých, 11 gazel Thomsonových, 9 buvolů kaferských, 13 nyal nížinných, 10 kudu malých, 5 adaxů, 5 antilop vraných, 5 antilop koňských, 5 zeber Böhmových, 4 zebry bezhřívé, 2 zebry Burchellovy, 2 zebry Grévyho, 1 nosorožec dvourohý, 1 hroch obojživelný a 1 žirafa Rothschildova.

Nová zvířata v zoo

Chovné skupiny byly v letošním roce obohaceny o důležité jedince do chovu. Během roku jsme dovezli: 2,0 pakoně bělobradé ze zoo Arnhem, 1,0 buvolec běločelý ze zoo Knowsley, 1,0 paovci hřivnatou ze ZOO Brno, 2,0 vodušky červené ze zoo Hodenhagen, 0,1 nosorožce širokohubého ze zoo Montpellier.

Nosorožci

Na úseku nosorožců byl rok znovu velmi náročný a plný změn. Do finální fáze se dostala příprava projektu re-introdukce nosorožců dvourohých do Rwandy. To pro nás znamenalo nejen to, že byla do transportu vybrána zvířata z našeho chovu, ale i vzhledem k našim zkušenostem byla naše zoo vybrána jako centrum přípravy samotného transportu. Což je pro nás velké vyznamenání a čest, zároveň ale

obrovská zodpovědnost. Po výběru zvířat bylo jasné, že do naší zoo budou soustředěna další zvířata a tomu byl podřízen téměř celý rok, kdy jsme přesouvali zvířata uvnitř zoo, vytvářeli prostor pro zvířata nová a plánovali úpravy na pavilonu, které by nám měli umožnit samotný transport realizovat.

V listopadu došlo k samotnému transportu dvou nosorožců, samce Mandely z Ree Parku v Dánsku a samice Olmoti z Flamingolandu ve Velké Británii. Po jejich příchodu došlo k oddělení samice Jasiri a ta vytvořila s nově příchozími trojici, která by se v následujícím roce měla přesunout do NP Akagera. Další dvojící je samec Manny a samice Jasmína.

Tyto přípravy trochu přibrzdily samotnou chovatelskou práci, protože v rámci těchto příprav jsme museli mírně odsunout spojování některých zvířat.

Další změny probíhaly i v chovu nosorožců tuponosých, zde se nám znovu po spolupráci s koordinátorem chovu podařilo rozšířit naši chovnou skupinu. Ke konci roku dorazila samice Jabulani ze Zoo Montpellier. I v tomto případě se jedná o starší samici, která měla ve stávající zoo problémy se spojováním s novým samcem. A tak, aby ještě dostala možnost se rozmnožit, byla přesunuta k nám. Skupina se nyní skládá ze tří starších samic a mladého samce.

Žirafy v Africkém safari. (sj)

Dále probíhaly opravy a zlepšování podmínek chovu, ať už se jednalo o opravy rozvodů vody, opravy hrazení jak v pavilonu, tak ve venkovních výběžích. Všechny tyto opravy jsou velmi nákladné a tak obnova pavilonů pokračuje pomaleji, než bychom si všichni přáli.

Hroši

Po úspěšném spojení samce Mika s oběma samicemi, ke kterému došlo již na zimovišti, přišlo i páření a pravděpodobné zabřeznutí obou samic. Trojice strávila celé léto v letním výběhu. Tentokrát proběhlo bez problémů a jak my, tak i hroši jsme si léto užívali. Po jejich přesunu na zimoviště jsme se začali připravovat na případné porody, ke kterým by mělo dojít na přelomu roku. Je před námi mnoho neznámých, protože to bude narození hrocha po skoro třiceti letech a v nových podmínkách a systému chovu. Navíc obě samice jsou prvoroďičky a není jasné jak porod a následná péče matek bude probíhat.

Sloni

V tomto roce došlo i k reorganizačním změnám v rámci zoologie a úsek slonů se mnoha letech připojil zpět k úseku Kopytníci II., kam již dříve patřil. I zde nás během roku čekalo hodně práce. V prvním kroku muselo dojít ke stabilizaci týmu ošetřovatelů. Náš nejzkušenější ošetřovatel, který se slony v naší zoo pracoval více jak čtyřicet let, se rozhodl jít do důchodu a tak jsme museli stavět tým od začátku. S tím byl i spjat postupný přechod na trochu jiný systém práce se slony, který by měl být plně dokončen následující rok, kdy by mělo dojít ke stavebním úpravám, které by měly umožnit bezpečnější práci se slony a pracovat plně v systému tzv. „chráněného kontaktu“. V tomto roce jsme se plně soustředili na zlepšení podmínek chovu, to spočívalo např. ve vytvoření nových krmných míst ve výběhu, experimentálnímu použití kůry v pavilonu a řadě dalších, ve kterých budeme pokračovat. Zároveň proběhlo jednání s koordinátorem o případném rozšíření skupiny.

Zebry a osli somálští

V letošním roce se ve stádě zeber Böhmových, narodilo pět mláďat. Jsou to potomci po novém hřebci Memphisovi, který byl do stáda zapojen v loňském roce. Klisny porodily na volných výběžích za přítomnosti stáda antilop koňských a tří samců žiraf Rothschildových a vše proběhlo bez jakýchkoli problémů.

Zebry bezhřívé, musely být v letním období přemístěny do zázemí, z důvodu celkové rekonstrukce stáje. V příštím roce je však návštěvníci již uvidí i s třemi přírůstky, opět po hřebci Martym.

Hroši v letním výběhu, který je součástí pěšího safari. (sj)

Zebra bezhřívá. (sj)

Mláďata antilop koňských. (sj)

Pracovníci oddělení kopytníků I (zleva): Luděk Čulík, Markéta Čulíková, Jiří Kubelka, Miroslava Kubelková, Roman Jirousek, Hana Hájková, Jiří Soumar, Jiří Kabát, Blanka Syrůčková a Milan Syrůček.

I loňské spojení stáda zeber Burchellových s hřebcem Dubem dopadlo dobře, ve výběhu afrického kempu se narodila dvě mláďata. Přítomnost stáda pakoňů běloocasých a tří samců žiraf jim naprosto nevadila.

Minulý rok byl s části stáda zeber Grévyho spojen nový hřebec Pedro, který byl koordinátorkou chovu doporučen jako posila chovu. Hřebec byl se třemi klisnami umístěn do jedné části safari, kde společně strávili léto. Z tohoto spojení se narodila dvě hříbata, která budou posilou pro evropský zachovný program.

Stádo zeber Hartmannové bylo letošní sezonu ještě bez hřebce. Dospívající hřebec Urbi by měl být do chovu zapojen až v roce 2019.

Také skupina oslů somálských byla letos bez hřebce, jedná se o plánovanou pauzu, kdy klisny odchovávají svá loňská mláďata, což je pro ně i v přírodě přirozené.

Okapi a žirafy

Samice okapi Qira, kterou jsme v listopadu roku 2017 přivezli ze zoo Antwerpy, se v letošním roce seznamovala nejen se svými ošetřovatelkami, ale i se svým budoucím partnerem Ewangem. Jejich plánované spojení je stanoveno na příští rok. Doufáme, že navážeme na úspěšný chov, který byl před časem přerušen.

Chov obou poddruhů žiraf byl v naší zoo plánovaně pozastaven. Jednak u obou skupin chybí chovný samec, ale hlavním důvodem, byla rekonstrukce a přístavba pavilonu. Vnitřní ubikace byla zcela rekonstruována, a doplněna o nové prvky, jako je speciální váha pro žirafy. Venkovní přístavba, kde budou moci návštěvníci sledovat zvířata bez bariér, bude přístupná i v zimním období. Po dokončení všech prací by měli na doporučení koordinátora přijít noví chovní samci jak žiraf Rothschildových, tak i síťovaných.

Antilopy

Chov antilop má v naší zoo velkou tradici a během roku dochází ke změnám ve složení skupin.

Ve stádě adaxů se narodila první mláďata po novém samci Edgarovi, který byl doporučen koordinátorem chovu. Některá s těchto mláďat budou v příštím roce putovat do nových míst, která pro ně již koordinátor našel.

Obě stáda antilop koňských se u nás střídají v reprodukci. Každým rokem je v jednom stádě samec a druhé stádo má pauzu. Důvodem je koordinovaný chov celé evropské populace. V letošním roce byl do stáda v safari připuštěn samec Lothar a začátkem příštího roku očekáváme porody.

Také u antilop vraných dochází ke střídání samců ve stádech. Letos byl v prvním stádě vyřazen z chovu samec Benni. Je to z toho důvodu, že už zplodil mnoho mláďat a tak je třeba zařadit do skupiny samce nového. Ve druhém stádě byl zapojen samec Vailant, který je naším odchovancem. Také po něm očekáváme začátkem příštího roku první mláďata.

Přestávky v chovných sezonách se týkají také všech druhů našich vodušek. Zatímco u vodušek znamenáných byl do stáda spojen samec Patrick, stádo vodušek jelenovitých bylo letos bez samce. Vodušky červené jsou bez samce již několik sezon, a proto nás velmi potěšilo, když se nám podařilo dovézt dva mladé samce ze zoo Hodenhagen. Ke konci roku byli tito samci spojeni se stádem.

Stádo vodušek abok mělo letos také pauzu, ale v příštím roce očekáváme nového samce ze zoo Řím, se kterým by mělo být stádo v letním období spojeno.

Velmi špatně je na to chov antilop skákavých, i nadále se nám nepodařilo zastavit pokles naší populace a stejně tak se nám nedaří doplnění chovu z jiných zoo.

Naopak nově se nám podařilo doplnit chov pakoní bělobradých, zde jsme dovezli dva nové samce a po zařazení jednoho z nich do chovu se zdá, že jsou všechny samice březí. V rámci zoologických zahrad se jedná o vzácné zvíře, protože celoevropská populace čítá okolo dvou desítek zvířat.

Dále jsme započali se změnami v chovu bahnivců horských, táto zvířata byla několik let umístěna v zázemí. Po vzájemné dohodě jsme celé stádo přesunuli na jiný pavilon a v příštím roce by měla zvířata být vypuštěna do výběhu spolu se stádem sitatung, což by mělo vést ke zlepšení podmínek chovu těchto antilop. Tento krok je velmi riskantní, protože jakákoli manipulace s těmito zvířaty je náročná a hrozí zranění zvířat. Proto i samotný přesun vyžadoval dost příprav, ale i přes velké riziko proběhl úspěšně a zvířata si zvykají na nové podmínky.

Tuři a ovce

Chov buvolů kaferských, ale i buvolů pralesních probíhá bez problémů. Jedinou překážkou zůstává jejich odbyt do jiných zoo. Přesuny na africký kontinent, ke kterým pravidelně docházelo, byly dočasně pozastaveny z veterinárních důvodů a v Evropě je jen velmi těžké najít nové chovatele.

V chovu skotu watusi dochází ke generační obměně. Starý samec Achim odešel do jiného zařízení a v současné době očekáváme samce nového. Po Achimovu zůstaly ve stádě dvě mladé jalovice, které nahradily staré kusy, které jsou již za svým chovným horizontem.

V malé skupince skotu dahome nedošlo k žádným změnám, obě samice Flora i Fauna jsou opět březí a začátkem příštího roku očekáváme jejich porody. Velmi úspěšně probíhá chov v rámci dětské zoo, kde se rozmnožují všechny zde chované druhy a i stádo ovcí somálských se již rozrostlo.

Mláďata se po krátké přestávce narodila i ve stádě paovcí hřivnatých.

Autosafari a výběh Safarikempu

Africké safari bylo, tak jako každý rok, otevřeno pro veřejnost od konce dubna do začátku října. Zde proběhla zásadní změna, kdy bylo vybudováno nové moderní zimoviště pro antilopy losí, pakoně modré a zebry Chapmanovy. To je již přímo napojeno na samotný výběh safari a tak tato zvířata čeká stěhování naposledy začátkem příštího roku. Na tomto zimovišti jsou nesrovnatelně lepší chovatelské podmínky než na staré hale zimoviště ve výběhu kempu, která byla poslední halou kdysi centrálního zimoviště postaveného v sedmdesátých letech.

Výběh Safari Kempu byl letos tradičně osazen stádem pakoní běloocasých, stádem zeber Burchellových a třemi žiráfami samci (Jasiri, Taji a Lukas) obou chovaných taxonů.

Pracovníci oddělení kopytníků II (zleva): Kateřina Lochovská, Jana Pozlerová, Jana Pochylá, Andrea Havlíková, Dominika Stempa, Lucie Vágnerová, Hana Pecháčková, Pavel Petržilek, Jan Žďárek, Josef Tlustý, Barbara Raková, Monika Darvašová, Jiří Hrubý, Jaromír Šejnoha a Kateřina Krupičková .

Bezobratlí

Radek Hlávka

Zlatohlávek (*mecynorrhina ugandensis*). (sj)

V expozici a chovném zázemí bezobratlých živočichů nazvaném „Svět hmyzu“, které je umístěno v přízemních prostorách Neumannovy vily, nedošlo ani v tomto roce k nějakým zásadním změnám. Kolekce druhů je v posledních letech víceméně ustálená a dochází jen k nahrazování uhynulých jedinců či k osvěžování chovu jedinci novými. Její základ tvoří zástupci pavoukocvů, štírů, švábů, strašilek, kudlanek, brouků či plžů, kteří jsou schopni žít a množit se v podmínkách lidské péče. Novými dvěma druhy jsou jen zástupci vodních plžů zubovců rodu *Neritina*.

U velké části chovaných druhů dochází i nadále k pravidelným odchovům. Rozmnožili se 4 druhy chovaných švábů, 7 druhů strašilek a 2 druhy zákeřnic, dále se podařil odchov u pavouků maloočky lovecké (*Heteropoda venatoria*) a snovačky rodu *Latrodectus*. Tradičně bylo dosaženo i odchovu několika druhů zlatohlávků, a to *Pachnoda aemula*, *Eudicella aethiopica*, *Mecynorrhina ugandensis* a *Dicronorhinna derbyana*.

K oživení chovu novými jedinci či vrácení druhu do expozic došlo např. u bičovce (*Damon medius*), kudlanky *Gohgylus gongyloides*, dvou druhů kudlanek rodu *Sphodromantis*, lupenitek *Phyllium giganteum*, kvapníků rodu *Anthia*, stonohy rodu *Scolopendra* či mnohonožek *Archispirostreptus gigas*.

Zlatohlávek (*dicronorhina derbyana layardi*). (sj)

Miroslav Pochlý, pracovník oddělení bezobratlých.

Sloni, damani, hrabáč

Jiří Hrubý a Gabriela Linhart

Společná expozice, společná větev, společný objekt zájmu. (kb)

Počátkem roku jsme provedli bezprecedentní stomatologický zákrok u slonice Saly. V částečné sedaci jsme jí zkrátili a vytmelili podélné rozsáhlé praskliny u obou klů.

V červnu se po šesti letech a za dramatických okolností podařil odchov damana kapského (*Procavia capensis*). Poté, co byly obě samice – tříletá Kathe a šestiletá Kaia nakryty samcem Elfem, porodila Kaia dvě mláďata, z nichž jedno bylo znatelně menší, slabší a ještě týž den uhynulo. O den později porodila Kathe jedno mládě. Bohužel jsme z důvodu poporodních komplikací přišli jak o Kathe, tak o její mládě. Nyní tedy mohou v expozici damanů vidět návštěvníci chovný pár s jedním mládětem, jehož pohlaví zatím neznáme.

Rok 2018 byl pro rodinu hrabáčů kapských (*Orycteropus afer*) rokem poklidným. Pětiletá samice Skyla se neúnavně starala o svého syna Asani Bosango narozeného v dubnu 2017, dokud se z drobného mláděte nestal mohutný mladý samec. V létě Asani Bosango dostal doporučení ESB koordinátorkou na transfer do britského Blackpoolu. K samici Skyle se po krátké pauze „na zotavenou“ znovu připojil Eka, doté doby přechodně umístěn v zázemí zoo. Pokud se vše bude vyvíjet bez komplikací, mohli bychom se na jaře 2019 dočkat dalšího mláděte.

Durakryl, Fixace prskyřice. (sj)

Samice Skyła v roce 2018 podruhé zabřezla. (kb)

Ptáci

Michal Podhráský

Jeřáb bradavičnatý. (sj)

Na začátku roku 2018 bylo chováno celkem 155 druhů (a poddruhů) ptáků, na konci roku bylo chováno 150 druhů (a poddruhů) ptáků. V loňském roce poprvé v historii zoo převýšil počet chovaných jedinců ptáků počet chovaných kusů savců. V letošním roce poprvé v historii překonal počet chovaných jedinců počet tisíc kusů. Na začátku roku 2018 jsme chovali 878 ptáků a na konci roku to bylo již 1060. V kolekci afrických druhů zůstává jeden neafrický druh ara ararauna, která je chována v zázemí pavilonu Ptačí svět. Do reprodukce se zapojilo 72 druhů (samice snesla vejce), což je o 4 druhy víc než v předešlém roce, vylíhlo se 427 mláďat v 52 druzích. Velice významný odchov se povedl u hadilovů, podařilo se odchovat přirozeně pod rodiči samičku. U plameňáků růžových se podařilo odchovat rekordních 11 mláďat. Výborného výsledku bylo dosaženo též u nesyťů afrických odchovem 6 mláďat. Přelomový byl tento rok pro nás v chovu zejzobů, po třech letech snažení se nám podařilo odchovat do odstavu 2 mláďata. Zejzob africký je druh, který se specializuje na lov plžů a mlžů. U dospělých jedinců se podařilo zvládnout krmnou dávku. Problém nastává při krmení mláďat, mláďata na hnízdě bez podání antibiotik hynou a vyskytují se u nich problémy s trávením. Všechny tři páry zahnízdily a nakonec se podařilo chovatelskému týmu uměle odchovat dvě mláďata, což považuji za největší chovatelský úspěch roku 2018. Z hlediska průběhu chovné sezóny u ptáků lze hodnotit rok 2018 jako velice úspěšný.

V průběhu roku se podařilo přivést ze Zoo Moskva samici supa bělohlavého, k našemu samci. Dalším významným příchodem byl samec turaka velkého z Avifauna Alphen. Turako velký je velice řídkce chovaný druh, v ČR a SR jsme jediní, kdo tento druh drží, příchodem samce jsme vytvořili pár s naší samicí, kterou máme již dva roky. Třetím významným rozšířením kolekce byl příchod husiček krátkoocasých, které jsou chovány jen ve třech institucích v Evropě.

Nejvýznamnější stavba, která výrazně ovlivnila chov ptáků v tomto roce, byla rekonstrukce pavilonu Ptačí svět. Všichni ptáci byli před zahájením rekonstrukce odchyceni a přemístěni na karanténu. Přestavba bude dokončena v následujícím roce. Další významnou stavební úpravou, která by měla pozitivně ovlivnit chov ptáků, bylo zbudování podhrabů okolo celé Velké průchozí voliéry. Toto opatření by mělo výrazně snížit pronikání potkanů do voliéry.

Pštrosi

Nově vybudované zimoviště **pštrosů dvoupřstých** (*Struthio camelus*), které navazuje na Safari Josefa Vágnera, se dobře osvědčilo. Mladý pár zde přečkal zimu a před otevřením safari sem byly přemístěny dvě samice odchované v předešlém roce. Původní chovné trio obývá zimoviště a dva výběhy vedle Safari kempu. Po přesunu loňských mladých jsme přestali odebírat pštrosům vejce. Skupina opět

Pštros dvoupřstý. (sj)

bez problémů na snůšku zasedla. Postupně se vylíhlo pět mladých. Opět se při líhnutí opakovalo napadání mláďat samcem, jako v předešlých letech, tři mláďata uhynula. Dva pštrosy se podařilo odchovat.

Hrabaví

Po několikaleté pauze se opět podařilo odchovat **perličky chocholaté** (*Guttera pucherani*), vylíhlo se 5 mláďat. V průběhu roku přišla skupina 9 **perliček supích** (*Acryllium vulturinum*) od soukromého chovatele. U **perliček kropenatých domácích** (*Numida meleagris forma domestica*) bylo odchováno 56 mláďat, která doplnila skupinu perliček volně se pohybujících v Safari kempu. Poprvé v historii zoo se podařilo rozmnožit **koroptve madagaskarské** (*Margaroperdix madagaskarensis*), vylíhlo se 11 mláďat. Za zmínku stojí přirozený odchov **křepelek harlekýnů** (*Coturnix delegorguei*), na snůšce zasedly 3 samice ze 4 chovaných. U **frankolínů žlutohrdlých** (*Pternistis leucoscepus*) se po dovozu nepřibuzných ptáků vylíhlo mládě, které nemělo problémy s křivými prsty, s tímto problémem jsme se v předešlých letech potýkali u většiny mláďat. Samice **frankolína rudohrdlého** (*Pternistis afer*) začala v letošním roce snášet vejce, bohužel se jí nepodařilo dopárovat a v druhé polovině roku uhynula. Podobně marně jsme k naší samici sháněli samce **frankolína Hildebrandtova** (*Pternistis hildebrandti*).

Vrubozobí

Opět jsme se potýkali s predací vajec u kachen ve Velké průchozí voliéře. Většina vajec byla vytahána z budek potkany. Na podzim jsme proto začali realizovat jedno z nejnákladnějších opatření proti potkanům za poslední roky. Okolo celé voliéry byl instalován tzv. jezevčí podhrab z nerezového pletiva. Pletivo zasahuje 40 centimetrů do země a 20 centimetrů směrem ven z voliéry. Problém predace snůšek se týkal **husiček dvoubarvých** (*Dendrocygna bicolor*), **čirek obecných** (*Anas crecca*), **čirek popelavých** (*Anas capensis*), **čirek úzkozobých** (*Marmaronetta angustirostris*), **čirek hottentotských** (*Spatula hottentota*) a **čirek modrých** (*Spatula querquedula*). V některých případech zmizela i samice sedící na vejcích. U husiček dvoubarvých jsme neodchovaly žádné mládě, za to jsme zaznamenali první snůšku u **husiček vdovek** (*Dendrocygna viduata*). Obnovili jsme chov **husiček krátkoocasých** (*Thalassornis leuconotus*), pár přišel od soukromého chovatele z Holandska. Začátkem roku jsme dopárovali **husice egyptské** (*Alopochen aegyptiaca*), **husice šedohlavé** (*Tadorna cana*) a **husice modrokřídlé** (*Cyanochen cyanopterus*), u všech nám chyběli samci. Ze záchranné stanice živočichů Makov k nám dorazil hendikepovaný pár **hus velkých** (*Anser anser*). Rekordního odchovu jsme se dočkali u **kachen temných** (*Anas sparsa*), když jsme odchováli celkem 20 mláďat od dvou párů. Tři samice **poláků malých** (*Aythya nyroca*) odchovály 13 kácat. Poláci malí byli v roce 2018 úzce spjati se **lžičáky**

Samice lžičáka kapského s mláďaty poláka malého. (sj)

Čírka úzkozobá. (sj)

Plameňák růžový. (sj)

kapskými (*Spatula smithii*). Samice lžičáka vykazovala na jaře hnízdní chování, měla zvětšené břicho, což nasvědčovalo snášení vajec a poté mizela ve vegetaci a ukazovala se jen jednou denně na krmení, což nasvědčovalo sezení na vejcích. Po cca měsíční inkubaci vylezla se třemi káčaty. Standardně byla s mladými odchycena a přemístěna do zázemí tropických bažin, kde se odehrává odchov první 3 až 4 týdny. Jaké překvapení se odehrálo ve stáří jednoho měsíce kachňat, když jim začalo růst kaštanově hnědé obrysové peří a bílé zbarvené peří pod ocasem. V tuto chvíli bylo jasné, že se nejedná o vzácný odchov lžičáků kapských, ale o kukaččí mladé od poláků malých. Na prvoodchov si budeme muset tedy ještě počkat. Po jednom mláděti bylo odchováno u **čírek úzkozobých**, **čírek popelavých** a **kachen žlutozobých** (*Anas undulata*). U **čírek černoskrvných** (*Anas bernieri*) byly složeny tři páry a vzhledem k nezájmu o odchované jedince a vzhledem k vysoké agresivě mezi těmito kachnami bylo přistoupeno k utracení přebytečných pěti jedinců. Z nově složených párů se do reprodukce zapojil jen jeden. U **zrohlováků rudozobých** (*Netta rufina*) a **zrohlováků rudookých** (*Netta erythrophthalma*) bylo odchováno u každého druhu po třech mláďatech, ve všech případech se jednalo o mládě vylíhlé v líhni z vejce sneseného v prostoru. Samice **kachnice africké** (*Oxyura maccoa*) byla po několika letech dopárována samcem, který přišel od soukromého chovatele z Holandska. Před spojováním byla samice testována na tuberkulózu a bohužel jeden z testů vyšel pozitivně, proto byla samice utracena a samec čeká na novou samici. Po vypouštění **pížmůvek ostruhatých** (*Plectropterus gambensis*) jsme ztratili jednoho samce, který byl předován pravděpodobně liškou. U **pížmůvek hřebenatých** (*Sarkidiornis melanotos*) jsme se opět dočkali odchovu, podařilo se odchovat 6 mláďat.

Potápky

Potápky malé (*Tachybaptus ruficollis*), které přišly v loňském roce ze Zoo Dresden, nebyly před rekonstrukcí již umístěny v Ptačím světě. Byl jim vybudován bazén v zázemí pavilonu Tropických bažin s průtočnou vodou. Jednoho dne náhle uhynula samice bez bližších okolností. V tuto chvíli chováme samotného samce.

Plameňáci

V letošním roce zahnízdil stejný počet párů **plameňáků růžových** (*Phoenicopterus roseus*) jako v předešlém roce a to minimálně 22 párů, přičemž dva páry byly složeny jen ze dvou samic. Celkem bylo sneseno 30 vajec, ze kterých bylo 5 rozbito. 16 vajec bylo oploženo, vylíhlo se 14 mladých, ze kterých bylo 11 odchováno. V letošním roce neproběhly žádné přesuny plameňáků růžových. Na konci roku bylo hejno složeno z 87 jedinců.

V létě jsme za účelem získání zkušeností s chovem **plameňáků malých** (*Phoeniconaias minor*) navštívili Zoo Lipsko, kde tento druh pravidelně množí a

drží hejno v počtu přes 80 jedinců. Stanovili jsme si, že budeme naše plameňáky stimulovat k hnízdění v zimním období. Před hnízdní sezónou jsme přešli na krmení granulí od Mazuri a Lundi v poměru 1:1. Ptáci na podzim přepeřili a zařazení Mazuri se okamžitě projevilo na zbarvení peří, ptáci byli výrazněji růžoví až žíhaně červení. Další úpravy proběhly v zimovišti. V pavilonu Tropických bažin byly pro plameňáky vyčleněny dva boxy, jeden krmný, který se standardě uklízel každý den, zde se nacházel bazén, kde se ptáci mohli koupat. Druhý box byl vyčleněn na hnízdění, sem byla navezena směs zeminy. Na skla byla nalepena zrcadlová fólie, která plnila dvě funkce, zaprvé se v ní plameňáci zrcadlili aby měli pocit většího hejna a zadruhé byla tato fólie neprůhledná směrem k návštěvníkům, aby se ptáci v boxu cítili v bezpečí. Obě dvě místnosti byly vytápěny na 25 °C. Do prostoru s hlínou byla zavedena sprcha, která se pouštěla pravidelně každý den, aby udržela hlínu vlhkou až mokrou. Po přepeření začal probíhat lehký tok, ale hromadný tok celého hejna jako v předešlém roce nebyl pozorován. V expozici se objevila dvě hnízda, na kterých se střídalo několik ptáků, a tím veškerá aktivita skončila. Po dalším nevyvoji situace byl zkušebně na jedno hnízdo umístěn podkladek. Na podkladek okamžitě zasedl jeden pár složený z dvou samců, na hnízdě se střídali, hnízdo dostavěli, ale kýžený výsledek strhnutí dalších ptáků k hnízdní aktivitě se nedostavil. Po zkušenostech z Lipska se ukazuje, že nejdůležitější faktor je velikost chovného hejna. Naše hejno čítá 23 jedinců, z čehož je 17 samců a 6 samic.

Brodiví

Ze dvou párů **marabu afrických** (*Leptoptilos crumeniferus*) se v letošním roce zapojil do reprodukce pouze jeden starší chovný pár. U tohoto páru se v předešlých letech vyskytoval problém s rozbíjením vajec, to se opakovalo i v letošním roce. Samice snesla dvě vejce a obě byla nalezena již rozbitá. Druhý pár, který v předešlém roce přirozeně odchoval mládě, nesnesl žádné vejce. Situace u **čápů sedlatých** (*Ephippiorhynchus senegalensis*) se opět opakovala jako v předešlých dvou letech. Samice snesla celkem 10 vajec, ze kterých samec 7 rozbil. Tři byla inkubována v líhni, ale opět byla všechna neoplozená. V druhém páru stále dospívá samec, který ještě plně nepřepeřil do šatu dospělého. Z pěti párů **čápů simbilů** (*Ciconia abdimii*) zahnízdily čtyři páry, které vyvedly 14 mladých. U **nesytů afrických** (*Mycteria ibis*) poprvé zahnízdily všechny tři páry, vylíhlo se 7 mladých, ze kterých se podařilo pět odchovat. Loňský samec odešel na doporučení koordinátora do Reserve Africaine Sigean ve Francii a loňský pár odešel až do Faruk Yalcin Zoo v Turecku. Letošní tři samice jsou doporučené do Breeding Centre Sharjah ve Spojených Arabských Emirátech. Transport je komplikovaný z důvodu omezení možností odeslání ptáků do Arábie z důvodu vysokých teplot. Do chovu jsme si nechali dva odchované samce. Na oživení krve přišla dvouletá samice odchovaná v Zoo Zlín. V průběhu roku se ukázalo

Marabu africký. (sj)

Nesyt africký. (sj)

Zejob africký. (sj)

nevhodné chovat dohromady nesyty s **volavkami obrovskými** (*Ardea goliath*). Volavky zabily jednoho mladého nesyta a jednoho chovného samce. Na obou ptácích byla patrná jen malá bodná rána na hlavě. V letošním roce jsme změnili strategii v chovu a odchovu **zejzobů afrických** (*Anastomus lamelligerus*). Všechny tři páry jsme přemístili do menší voliéry, kde jim dělaly společnost **volavky rusohlavé** (*Bubulcus ibis*) a pár **ibisů hagedašů** (*Bostrychia hagedash*). Všechny tři páry zahnízdily, dvěma párům se vylíhla dvě a jedno mládě. Mláďata jsme ponechali na hnízdech, prvních 10 dnů jim byla dvakrát denně podávána antibiotika dle vzoru kolegů ze Zoo Praha a Zoo Zlín a byla kontrolována, jak jsou nakrmená. Víc jsme do odchovu nezasahovali. První mládě z dvojčat uhynulo 10. den, na druhém hnízdě uhynulo mládě 27. den, poslední mládě uhynulo 37. den. Jeden pár zahnízdil opakovaně v druhé polovině září, kdy teploty již klesaly. Tři vejce jsme proto odebrali do líhně. Ze všech se vylíhla mláďata. Tentokrát jsme přistoupili k umělému odchovu opět s konzultací kolegů ze Zoo Praha a Zoo Zlín. Potravu jsme jim natravovali tři hodiny, krmili jsme je v malých dávkách častěji, i přesto se u všech mláďat vyskytly různé problémy většinou spojené se zažíváním. Jedno mládě uhynulo v 30. den, zbylá dvě mláďata se podařilo odchovat, jedno má křivé nohy. Jedná se o první dvě mláďata odchovaná v historii zoo po tříletém snažení.

Pár **ibisů jihoafrických** (*Geronticus calvus*) zasedl na hnízdo, ale nic se jim nevylíhlo. U obou dvou párů **ibisů hagedašů** (*Bostrychia hagedash*) jsme ponechali jejich loňská mláďata, což se pravděpodobně odrazilo negativně na průběhu hnízdní sezóny. Pár, který byl umístěn se zejzoby africkými, měl problémy s obhajobou hnízda. Pár, který byl ve voliéře u plameňáků, vyhnal z hnízda se snůškou ibise hnědé (*Plegadis falcinellus*), ibisi hagedaši zasedli na snůšku ibisů hnědých a vyvedli a odchovali dvě mláďata ibisů hnědých. Na podzim uhynula chovná samice ve věku 22 let. U **ibisů hnědých** zahnízdily tři páry a společně s ibisy hagedaši vyvedly 9 mladých. 4 loňská mláďata jsme odeslali do Zoo Moskva. Dva páry **ibisů posvátných** (*Threskiornis aethiopicus*) vyvedly 7 mladých. V průběhu roku přišli do zoo tři ptáci ze Zoo Jihlava, kde byl chov tohoto druhu ukončen. Tito tři jedinci s našimi loňskými mláďaty odešli do Zoo Debrecen. U **kolpíků bílých** (*Platalea leucorodia*) vyvedl jeden pár úspěšně 3 mláďata. Od tří párů **kolpíků afrických** (*Platalea alba*) se vylíhlo 8 mladých, ze kterých se podařilo 7 odchovat. Tři loňští samci odešli do Zoo Dresden, Zoo Landau a k soukromému chovateli. Tradičně jsme odchováli od jednoho páru **volavek stříbřitých** (*Egretta garzetta*) 4 mladé a od tří párů **volavek rusohlavých** (*Bubulcus ibis*) 12 mladých, pro nezáměr o tento druh snížíme v příštím roce počet chovných párů na dva. Všechna loňská mláďata volavek rusohlavých odešla v průběhu roku do Zoo Moskva. Po delší době se podařili sehnat samici **volavky proměnlivé** (*Butorides striata*) k našim třem samcům. Samice pochází ze Zoo Barcelona. Dva mladí samci

volavky červené (*Ardea purpurea*), kteří přišli v loňském roce, dospívali a o nic se s naší samicí nepokoušeli. Pár volavek obrovských, který přišel v předešlém roce, postavil na zimovišti hnízdo a snesl 2 vejce, ta byla neoplozená. Po odebrání udělaly volavky náhradní snůšku dalších dvou vajec, která byla bohužel též neoplozená. Chov ve společné voliére jak je již zmíněno výše se neosvědčil, kromě dvou zabitých nesytů si připsali ještě jednoho zabitého mladého pelikána bílého. Tři páry **kvakošů nočních** (*Nycticorax nycticorax*) vyvedly 7 mladých. Tři loňská mláďata jsme poskytli do Zoo Hluboká nad Vltavou pro vypuštění v areálu jejich zoo. V průběhu roku jsme ztratili dva samce **bukáčků malých** (*Ixobrychus minutus*) a tím byl chov tohoto druhu ukončen. Oba dva páry **kladivoušů afrických** (*Scopus umbretta*) zahnízdily a vyvedly celkem 7 mladých. Pro přepárování sourozeneckého páru přišel nepříbuzný samec ze Zoo Emmen.

Veslonoží

Dva loňské samce **pelikána kadeřavého** (*Pelecanus crispus*) jsme poslali do Zoo Mulhouse a jednoho do Zoo Košice. Na konci roku se vylíhla dvě nová mláďata, která byla odchována pod rodiči. V průběhu roku 2018 bylo odchováno 8 mladých **pelikánů bílých** (*Pelecanus onocrotalus*), část mláďat odešla k obchodníkovi výměnou za jiné druhy ptáků. Ve skupině **pelikánů afrických** (*Pelecanus rufescens*) došlo k úhynu jedné samice. Po spojení kupírovaných ptáků, kteří jsou přes léto v safari a plně vzletných jedinců, kteří jsou přes léto ve voliére, nedošlo na zimovišti k synchronizaci celé skupiny. Létaví ptáci jsou ve srovnání s kupírovanými značně plašší a agresivnější, ve skupině není dost dospělých samic. Jeden pár se pokoušel hnízdit, z vejce se vylíhlo mládě, ale to se ptákům nepodařilo odchovat.

Celá hnízdní sezóna 2018/2019 byla negativně ovlivněna rekonstrukcí pavilonu Ptačí svět, kde se nachází odchovna, kde jsou někteří pelikáni uměle odchováni. K umělému odchovu jsme přistoupili jen v jednom případě pelikána bílého, kterého nebylo možné vrátit na hnízdo, jinak byla všechna mláďata odchována na hnízdech pod rodiči či pěstouny. U **kormoránů velkých** (*Phalacrocorax carbo*) jsme v průběhu zimy přišli o tři jedince z důvodu predace pravděpodobně vydrou říční. Proto jsme v následující zimě zbylé tři kormorány na zimu odchytili a přemístili do Velké průchozí voliéry.

Dravci

Chovný pár **hadilovů písarů** (*Sagittarius serpentarius*) snesl v první snůšce dvě vejce, jedno bylo oplozeno, ale zárodek uhynul před líhnutím. V druhé snůšce tři vajec byla dvě oplozená. Z jednoho se pod rodiči po inkubaci v líhni vylíhlo mládě, které bylo úspěšně odchováno. V letošním roce se do reprodukce zapojil druhý

Odchyt pelikánů v safari. (sj)

Odchyt pelikánů v safari. (sj)

Jeřáb královský. (sj)

Čejka korunkatá. (sj)

mladý pár. Samice snesla ve dvou snůškách tři a tři vejce, všechna vejce byla neoplozená. Do Safari park Longleat odešla loňská samice.

Samice **orla bojovného** (*Polemaetus bellicosus*) přepeřila do šatu dospělého a jednoho dne vyhnala chovatele z výběhu při obhajobě teritoria, ve výběhu se pokoušela stavět hnízdo.

K samci **supa bělohlavého** (*Gyps fulvus*), který přišel v loňském roce, letos přicestovala mladá samice ze Zoo Moskva. Po karanténě byli oba supi bez problémů spojeni a samec se značně zklidnil.

Krátkokřídlí

Chovaný samec **chřástala žlutozobého** (*Zapornia flavirostra*) byl doplněn o další 1,2 ze Zoo Leipzig. Samici se podařilo úspěšně spojit se samcem a vytvořili jsme tak dva páry.

U **jeřábů královských** (*Balearica regulorum*) se vylíhla tři mláďata, která se podařilo uměle odchovat. Rodiče postavili pěkné hnízdo na zimovišti, vejce byla po snesení vyměněna za podkladky a inkubována v líhni. Rodiče na hnízdě moc pevně neseděli a poté hnízdo rozebrali. Z odchovaných mláďat jsme si nechali samičku do chovu a dva samce jsme poskytli soukromému chovateli. Na podzim jsme přišli o samce **jeřába pavího** (*Balearica pavonina*), který byl zakousnut liškou, zůstaly nám dvě samice. Pár **jeřábů rajských** (*Anthropoides paradiseus*) dospíval a nebyla u něj pozorována žádná hnízdní aktivita. Pár **jeřábů bradavičnatých** (*Buggeranus carunculatus*) krásně synchronizuje, u ptáků byly pozorovány opakovaně tance, ale hnízdo se nikde postavit nepokusili.

Bahňáci

Samici **dytíka úhorního** (*Burhinus oedicnemus*) se v průběhu roku nepodařilo dopárovat. Po třináctileté pauze jsme obnovili chov **pisil čáponohých** (*Himantopus himantopus*), postupně jsme získali nepříbuzný pár. Změna chovu **tenkozobců opačných** (*Recurvirostra avosetta*) se ukázala jako velice efektivní. Ptáky stimuluje k hnízdění na konci zimy na zimovišti. 7 samic nanoslo celkem 49 vajec, 39 vajec bylo oplozeno, vylíhlo se 29 mladých tenkozobců. U části odchovávaných mláďat se vyskytli problémy s dnou a s chůzí. Prvotní nadšení vystřídalo zklamání, když byla polovina odchovaných mláďat předována potkany ve Velké průchozí voliérě. Pět jedinců bylo odesláno do Zoo Planckendael v Belgii. S predací potkany jsme se potýkali i ve voliérách u pavilonu Ptáčí svět, kde potkani zabili všechny tři **vodouše rudonohé** (*Tringa totanus*), čímž jsme ukončili chov tohoto druhu.

U dvou párů **čejek korunkatých** (*Vanellus coronatus*) jsme nezaznamenali hnízdní aktivitu, pravděpodobně z důvodu nízkého věku chovaných jedinců. Ze dvou párů **čejek běločelých** (*Vanellus armatus*) jeden pár dvakrát zahnízdl, dohromady snesl 5 vajec, jedno vejce rozbili, ze čtyř se vylíhla mláďata. Pokoušeli jsme se o přirozený odchov pod rodiči, ale mláďata hynula, většinou pravděpodobně z podchlazení, poslední mládě bylo odebráno na umělý odchov a bylo odchováno.

Stepokurové

U **stepokurů hnědobříchých** (*Pterocles exustus*) nedošlo v průběhu roku k žádným změnám, chováme stále 2 samce a jednu samici.

Měkkozobí

Na začátku roku jsme chovali 8 **holubů skvrnitých** (*Columba guinea*), ve skupině jsme odchovali 9 mladých. Kolečka byla rozšířena o nepříbuzný pár **holubů olivových** (*Columba arquatrix*), které chováme ve společných prostorách jako holuby skvrnité. U páru **holubů afrických** (*Treron calvus*) a páru **holubů sahelských** (*Treron waalia*) jsme v průběhu roku nezaznamenali snůšku. Ptáci byli před rekonstrukcí pavilonu Ptačí svět odchyceni a přemístěni na karanténu.

K výraznému posunu došlo v chovu **hrdliček madagaskarských** (*Streptopelia picturata*), nově sestavený pár odchoval 6 mladých. K dalšímu posunu došlo u **hrdliček modrohlavých** (*Turtur brehmeri*), kde jsme po pěti letech chovu docílili snůšky a prvního vylíhlého mláděte. To se sice nepodařilo odchovat, ale je to obrovský posun. **Hrdliček damarských** (*Streptopelia capicola*) se podařilo odchovat 7. V předešlém roce jsme odebírali vejce **hrdličkám senegalským** (*Streptopelia senegalensis*), protože o jejich odchov neměl nikdo zájem, v letošním roce jsme je nechali zahnízdit, ale nepodařilo se odchovat ani jedno mládě.

Papoušci

Po odchodu arů hyacintových stále slýchávám, že v Safari parku nechováme žádné papoušky, přesto že jsme ke konci roku chovaly 12 druhů papoušků. Jako by malé druhy papoušků byly v zoo přehlíženy. Polovinu kolečky tvoří 6 druhů agapornisů. U agapornisů se snažíme chovat fenotypově přírodně zbarvené ptáky. Nejlépe nám to jde u **agapornisů růzovohlavých** (*Agapornis lilianae*), kde se v letošním roce vylíhlo 34 mláďat a skupina se tím rozrostla na 57 jedinců a u **agapornisů hnědohlavých** (*Agapornis nigrigenis*), kde se vylíhlo 15 mláďat. Krom toho přišlo 10 agapornisů hnědohlavých ze Zoo Plzeň pro osvěžení krve a skupina se tím rozrostla na 61 jedinců. Třetí do počtu jsou **agapornisové škraboškoví** (*Agapornis personata*) u kterých skupina čítá 9 jedinců, zde je bohužel většina odchovaných mláďat mutačně zbarvená. 7 jedinců **agapornisů růzovohrdlých** (*Agapornis roseicollis*) je umístěno na volno v pavilonu Vodních světů. V této skupině je

Papoušek zelenobřichý. (sj)

Papoušek žako. (sj)

Vyr africký. (sj)

několik mutačně zbarvených ptáků. Před zahájením rekonstrukce pavilonu Vodních světů plánujeme odchytnout celou skupinu a odeslat nepřírodně zbarvené ptáky do jiné instituce. Pár **agapornisů etiopských** (*Agapornis taranta*) zahníždil v průběhu roku dvakrát, při prvním hnízdění se vylíhlo jedno mládě, které pár neodchoval, při druhém hnízdění se vylíhla tři mláďata, která se podařilo odchovat. V druhé polovině roku jsme dovezli mladého samce ze Zoo Ostrava, který by měl v příštím roce vytvořit druhý pár s odchovanou samičkou. Posledním druhem agapornise, který chováme je **agapornis šedohlavý** (*Agapornis cana*), na začátku roku jsme chovali samičku, která byla dopárována samcem ze Zoo Ostrava.

Z velkých papoušků chováme **vazy velké** (*Coracopsis vasa*). Pár, který přišel v loňském roce, letos zahníždil a odchoval jedno mládě, samičku. Dále jsme dovezli mladého samce ze Zoo Newquay z Anglie a staršího samce ze Zoo Zagreb z Chorvatska. Skupinu šesti **papoušků žako** (*Psittacus erithacus*) doplnil samec ze Zoo Brno a samice z CITES centra v Praze. Jedna samice v průběhu roku uhynula. Ve skupině se vyčlenil jeden pár, který začal obhajovat budku, tento pár byl přemístěn do zázemí, do chovné voliéry. U **papoušků žlutotemenných** (*Poicephalus meyeri*) jsme zaznamenali snůšku tří vajec, která byla neoplozena. Po hnízdění uhynul samec. U **papoušků zelenobříchých** (*Poicephalus robustus fuscicollis*) a **papoušků oranžovoprských** (*Poicephalus rufiventris*) se v průběhu roku nic nezměnilo. Posledním druhem papouška, který chováme je **ara ararauna** (*Ara ararauna*), jedná se o jediný neafrický druh ptáka v Safari parku, ručně dokrmená samice ary je chována na přípravě v zázemí.

Na konci roku 2018 jsme chovali 161 kusů papoušků, to by snad mohlo nahradit návštěvníkům stále hledané velké modré papoušky.

Kukačky

U turak byla nejvýznamnější událostí příchod samce **turaka velkého** (*Corythaeola cristata*) z Avifauna Alphen. Nově přichází samec se s naší samicí seznamuje v sousední kleci. Pár turak velkých by měl být umístěn v nově rekonstruované hale v pavilonu Ptačí svět. Samec **turaka bělokorunkatého** (*Tauraco leucolophus*) byl zapůjčen k samici k soukromému chovateli.

Sovy

U sov nedošlo v průběhu roku k žádným změnám. Chováme dva páry **výrů afrických** (*Bubo africanus*) a pár **výrů bělavých** (*Bubo lacteus*). Z prostorových důvodů byl jeden pár nabídnut do ostatních zoologických zahrad, ale zatím o ně neprojevil nikdo zájem

Srostloprstí

Úhynem samce **mandelíka hajního** (*Coracias garrulus*) byl ukončen chov tohoto druhu a zatím není v plánu tento taxon obnovovat. U obou dvou párů **mandelíků modrobříchých** (*Coracias cyanogaster*) jsme se potýkali s agresí samce vůči samici, páry byly dle situace rozdělovány a opět spojovány. U jednoho páru jsme se dočkali vajec, ale mládě se vylíhnout nepodařilo.

Před rekonstrukcí pavilonu Ptačí svět jsme poslali naší poslední **vlhu núbijskou** (*Merops nubicus*) do kolonie vlh do Zoo Plzeň. Po rekonstrukci nebude v Safari parku vhodná voliéra pro chov vlh, tak se zatím nepočítá s obnovením chovu.

Příchodem páru **dudkovců stromových** (*Phoeniculus porphyreus*) ze Zoo Heidelberg byl opět obnoven chov těchto zajímavých hmyzožravých ptáků.

U zoborožců byl v tomto roce rozmnožen pouze **zoborožec Deckenův** (*Tockus deckeni*), pár odchoval tři samičky. **Zoborožce naříkavého** (*Bycanistes bucinator*), druh, který jsme množili každý rok, se letos nepodařilo rozmnožit. Na samici se již pravděpodobně projevil její vysoký věk. Proto bude na příští sezónu přistoupeno k přepárování samce s mladou samicí, která přišla před rokem. U **zoborožců šedých** (*Tockus nasutus*) jsme se rozhodli z prostorových důvodů pro redukci počtu párů na jeden. Oba dva nově sestavené páry **zoborožců kaferských** (*Bucorvus leadbeateri*) byly úspěšně přemístěny na zimoviště, u ptáků byla pozorována harmonizace a tok, ale ke snůšce nedošlo.

Šplhavci

Vousákům červenožlutým (*Trachyphonus erythrocephalus*) se vylíhlo jedno mládě, které se nepodařilo odchovat. Pro oživení krve v chovu jsme obdrželi postupně dvě samice od soukromého chovatele. V Ptačím světě byly před rekonstrukcí odchyceny tři samice **vousáků senegalských** (*Pogonornis dubius*) ke kterým jsme ze Zoo Ostrava přivezli dva samce.

Pěvci

Rok 2018 byl u **krkavců bělokrkých** (*Corvus albicollis*) ve znamení velkých přesunů. Po dohodě s kolegy ze Zoo Ostrava jsme se dohodli na roztržení našeho neharmonizujícího páru, kde samec napadal samici. Samici jsme poslali ke dvěma samcům do Zoo Ostrava a samce jsme pro nezáměr ze strany zoologických zahrad poskytli soukromému chovateli. Abychom si udrželi tento taxon v republice, přivezli jsme si odchovaný sourozenecký pár ze ZOO Heidelberg. Samice měla v době příchodu úplně vytrhané břicho, což se před zimou spravilo a krásně se opeřila.

Jako jedni z mála jsme opět rozmnožili **bulbuly zahradní** (*Pycnonotus barbatus*), odchovaly jsme pět mláďat. Pro složení dalších párů jsme si ze Zoo Plzeň přivezli dva samce. **Leskoptve nádherné** (*Lamprotornis superbus*) odchovaly dvě mláďata. U **leskoptví dlouhoocasých** (*Lamprotornis caudatus*) jsme zaznamenali snůšku. **Drozdíkům běločapkovým** (*Cossypha albicapilla*) se v zázemí postupně vylíhlo pět mladých, ale ukazuje se, že jim chov v menší kleci nevyhovuje, všechna mláďata vynosili z hnízda. Po rekonstrukci Ptačího světa, bude pár opět vrácen do volné haly, kde se je dařilo dobře odchovávat.

Podařilo se odchovat 11 **vrabců hnědohřbetých** (*Auripasser luteus*) a dva **snovače zahradní** (*Ploceus cucullatus*). Jistého posunu se podařilo dosáhnout u **vrabců kaštanových** (*Sorella emini*), **snovačů rudozobých** (*Quelea quelea*) a **snovačů Jacksonových** (*Ploceus jacksoni*), kde se vylíhla mláďata, která se sice nepodařilo odchovat, ale oproti předešlým rokům se jedná o výrazný skok dopředu.

Některé druhy se podařilo rozmnožit poprvé v historii zoo, jiné se podařilo rozmnožit opakovaně, opakované odchovy jsou pro nás cennější a dokazují, že se podařilo osvojit si metodiku chovu daného druhu. Těchto výsledků by nebylo možné dosáhnout bez sehraného týmu ošetřovatelů, kterým patří na závěr poděkování.

Pracovníci oddělení ptáků (zleva): Miroslav Máslo, Zlataše Jarošová, Dagmar Rejchrtová, David Kodet, Michal Podhrázký, Tereza Rejlová, Jiří Polák a Michal Staněk.

Primáti

Gabriela Linhart

Novou hračku pro Tadaa a skupinu šimpanzů věnoval zvířatům Marek Žďánský. (kk)

Život skupiny lemurů kata (*Lemur catta*) čítající na počátku roku 2018 devět členů (2.7) narušila přístavba a modernizace přilehlé restaurace. Samice nepřišly v obvyklou dobu do říje a byly samcem napářeny až o několik měsíců později. V měsíci červenci pak porodily dvě samice – Fiana a Mada, každá po dvou mláďatech. Fiana bohužel mláďata neodchovala, Mada nyní pečuje o oba mladé samečky. Kvůli neustálým rozbrojům jsme musely ze skupiny oddělit tři samice, které v dubnu odešly do soukromého chovu. Na sklonku roku mohli tedy návštěvníci sledovat vyrovnanou skupinu (4.4) s jedním dospělým chovným samcem Fanfánem Tulipánem.

Odchovy se dařily i u dalších primátů. Rok 2018 přinesl jedno mládě guerézy angolské (*Colobus angolensis*), po dvou mláďatech u drilů černolících (*Mandrillus leucophaeus*) a lemurů kat (*Lemur catta*) a tři mláďata komb ušatých (*Galago senegalensis*).

Ve skupině šimpanzů (*Pan troglodytes*) panoval po většinu roku klid. Od plánovaného vynětí implantátů nově přichozích samic jsme upustili, neboť jsme od kolegů neobdrželi potřebné a detailní informace o umístění implantátů. I v případech, kdy je umístění implantátu dobře známe, je úspěšnost jejich znovunalezení minimální. Ke konci roku se zdálo, že implantát u samice M přestává účinkovat a samice M začíná spontánně cyklovat. Kromě méně závažných důsledků občasných šarvátek ve skupině jsme řešili případ pokousání samce Dinga. Jedna ze samic způsobila Dingovi zranění čtvrtého prstu pravé pánevní končetiny, které si vyžádalo veterinární zákrok. Dinga

jsme uspali, vyšetřili a na rentgenu zjistili, že celý prst bohužel nepůjde zachránit. Dva články prstu byly frakturou odděleny a distální tkáň neživá.

U samce gorily nížinné (*Gorilla gorilla*) Tadaa nedošlo v průběhu roku 2018 k žádným významným zdravotním ani chovatelským událostem. Velkou radost mu udělal krásně zpracovaný enrichmentový prvek/hlavolam darovaný Markem Žďánským (stejný dostali i šimpanzi). Tímto Markovi Žďánskému ze srdce děkujeme!

Po náročných administrativních jednáních jsme z Ruska dovezli nový druh z řádu primátů – kombu velkou (*Otolemur crassicaudatus*). Jde o pár zvířat z Novosibirska. Zvířata se zatím aklimatizují v zázemí zoo.

Samice orangutana bornejského (*Pongo pygmaeus*) Žaneta během roku 2018 vykazovala nadstandardní činnost a věnovala se intenzivně ničení svého venkovního výběhu i vnitřní expozice. Nejprve rozebrala staré parkosy natolik, že musely být nahrazeny novými. Poté rozbila vyhrabanými kamínky postupně několik skel. Podlahy expozice i výběhu jsou hliněné bez betonového zpevnění, proto se zvířatům občas podaří v zemi nějaký tvrdý kámen najít. Bohužel také způsobila kousnutím pracovní úraz jedné ze svých dlouholetých chovatelek.

Kočkodani bělonosí (*Cercopithecus nictitans*) byli ke konci roku přechodně přestěhováni do zázemí z důvodu přestavby Ptačího světa. Stav ve skupině se oproti loňsku nezměnil – chováme nyní jednoho dospělého a jednoho subadultního samce a dvě samice. Pro příští rok plánujeme transport mladého samce Cika do nové destinace.

Pracovníci oddělení primátů (zleva): Radek Hlávka, Kristýna Korecová, Romana Šormová, Alice Ryšavá a Gabriela Linhart.

Ryby, obojživelníci, plazi

Michal Podhráský

Želva obrovská. (sj)

Začátkem roku byla zahájena v loňském roce připravovaná rekonstrukce mořských akvárií. Mořská akvária v této podobě fungují skoro 20 let. Z jejich stěn se již do vody uvolňují nežádoucí prvky, které narušují kvalitu vody. Proto projdou stěny všech tří nádrží úpravou. Na stávající betonový povrch bude nanesena nová stěrka, díky níž by měli být stěny opět stabilní, a neměly by ovlivňovat složení vody. Nádrže budou rekonstruovány postupně, vždy bude z provozu vyřazena jen jedna. Po dokončení úprav bude opět zapojena do systému a úpravy budou pokračovat na další nádrži. V průběhu roku 2018 byla dokončena rekonstrukce malé levé nádrže a zahájena rekonstrukce pravé malé nádrže. Práce budou pokračovat i v roce 2019.

Další mnohem rozsáhlejší rekonstrukce byla zahájena v zimě. Jedná se o přestavbu expozice tropické řeky, konkrétně šesti propojených nádrží. Přestavbou by měly vzniknout tři prostornější nádrže, které budou na sobě nezávislé, každá bude mít svůj filtrační systém a budou zaměřené na chov krokodýlů a ryb. Před zahájením samotné rekonstrukce je naplánovaný přesun všech velkých neafrických ryb do jiných institucí. Rekonstrukce byla zahájena stavbou dělící stěny, která by měla teplotně izolovat rekonstruovaný prostor od stávajících prostorů, kde vše pokračuje naplno jako předtím.

Ryby

V chovu ryb zatím nedošlo k žádným výrazným změnám, větší přesuny jsou naplánovány na rok 2019.

Obojživelníci

Ve stavu v tuto chvíli není žádný obojživelník. Nicméně v zázemí pavilonu je chovaná za účelem krmení specializovaných plazů **žabka pestrá** (*Discoglossus pictus*). Do poloviny roku se o chovu nedalo moc hovořit, většinou byly žáby naskladněny a postupně zkrmovány. Ovšem po nástupu staronového chovatele Josefa Brokeše, který se na obojživelníky a nejen je specializuje, se chov opravdu rozjel. Několik akvárií bylo plných pulců a metamorfované žabky obsadily několik nádrží.

Plazi

U **želv ostruhatých** (*Centrochelys sulcata*) jsme poprvé zaznamenali snůšku. Samice snesla na zimovišti, kde část vajec rozmáčkla, zbytek vajec postupně v inkubátoru popraskal a žádná želva se zatím nevylíhla. V chovu **kožitek senegalských** (*Cyclanorbis senegalensis*) jsme se potýkali s nekrózami krunýře. Oba jedinci byli dlouhodobě léčeni. Stav samice se zhoršoval a nakonec

Měření tomistomy úzkohlavé. (sj)

uhynula. Soukromý chovatel nám zapůjčil ještě jednu samici, která krátce po příchodu snesla do vody jedno vejce. Vzhledem k připravované rekonstrukci expozice Tropické řeky a vzhledem ke koncepci chovu afrických zvířat jsme se rozhodli ukončit chov **orlicí bornejských** (*Orlitia borneensis*), jeden samec odešel v létě do Zoo Bristol a zbylý pár by měl odejít začátkem následujícího roku do Zoo Praha.

U krokodýlů se situace nijak nezměnila, chováme 1,2 **krokodýl čelnatý** (*Osteolaemus tetraspis*) a pár **tomistom úzkohlavých** (*Tomistoma schlegelii*). Samice tomistomy snesla jako v předešlých letech v období velikonoce snůšku o kterou se starala, bohužel opět byla všechna vejce neoplozená.

U **chameleonů třírohých** (*Triceros jacksonii*) jsme přišli postupně o celý pár, proto jsme přivezli skupinu 2,3 mladých zvířat. V expozici Tiébélé uhynul jeden **trnorep skalní** (*Uromastix acanthinura*). Od soukromého chovatele jsme dostali mladého **varana stepního** (*Varanus exanthematicus*), jednalo se o nevhodný dárek.

Pro připravovanou expozici v Ptačím světě, zaměřenou na faunu Madagaskaru jsme pořídili pár **hroznýšů Dumerilových** (*Acrantophis dumerili*), samice přišla od soukromého chovatele a samce jsme získaly z odchovu v Zoo Warsawa. Podařilo se dopárovat **hroznýše madagaskarského** (*Acrantophis madagascariensis*), mladá samička přišla ze Zoo Wrocław. Velice smutnou událostí byl úhyn největšího hada v Safari parku, samice **krajty tmavé** (*Python molurus bivittatus*), která uhynula o prázdninách. Skoro dva roky nic nepožřela, nyní si vzala králíka, kterého sama požřela, pak ho vyvrhla a poté uhynula. Vejce jsme zaznamenali u našich dvou samců **bojg afrických** (*Dispholidus typus*), takže se ukazuje, že jeden bude samice. Opět se podařilo rozmnožit **kobříky kapské** (*Aspidelaps lubricus*), odchovali jsme tři mláďata. Do Safari parku opět přišly **mamby černé**, mladý pár odchovaný v Zoo Plzeň k nám přišel v první polovině roku. Potom co samice povyroستla, byla přesunuta ze zázemí do původně plánované expozice s **kobrami kapskými** (*Naja nivea*). Společné soužití trvalo tři dny. Po svléknutí kobry se její aktivita zvýšila, nedržela se jen ve spodní části terária, ale začala šplhat po větvích. V horním patře se potkala s mambou. Mambě se setkání nelíbilo a do kobry decentně kousla. Kobra útok opětovala, ale na rozdíl od mamby použila jedových zubů. Mamba po krátké chvíli uhynula a kobra jí celou požřela. K podobnému incidentu došlo pravděpodobně i v roce 2017, kdy byla nalezena bez zjevných příčin uhynulá mamba. Tenkrát ale nebyl chovatel

nabližku, aby celou situaci monitoroval. Zoo Plzeň rušila chov kober kapských a tak jsme se rozhodli jejich pár zapojit do naší skupiny tří jedinců. Od soukromého chovatele jsme získali samici **kobry černé** (*Naja melanoleuca*). V první polovině roku uhynuly obě **zmije stromové** (*Atheris squamigera*) a my jsme řešili, co budeme chovat ve „stromovém“ teráriu v expozici Jedovatá Afrika. Došli jsme k závěru, že o chov zmijí stromových se již pokoušet nebudeme, nejsme schopni v této expozici zajistit noční pokles teploty, což tyto hadi vyžadují. Rozhodli jsme se vyzkoušet chov podobného druhu **zmijí křovinnou** (*Atheris chlorechis*), která by to měla zvládnout i bez nočního poklesu teploty. Tento had se nechová moc často a skoro vůbec se nemnoží, proto naši jedinci pocházeli odchytu. U obchodníka jsme si vybrali 3 páry na pohled velice pěkných jedinců, jak se ale záhy ukázalo, jedinci byli velice pěkní, protože byli krátce po dovozu. Po 14 dnech začali chřadnout, projevila se dehydratace, plíseň dutiny ústní a další problémy. Po konzultaci s literaturou a veterinářem jsme nasadili léčebnou kúru. Bohužel i tak jsme o 5 zmijí přišli. K samici jsme následně sehnali samce, který byl již aklimatizovaný a bez problémů vydržel.

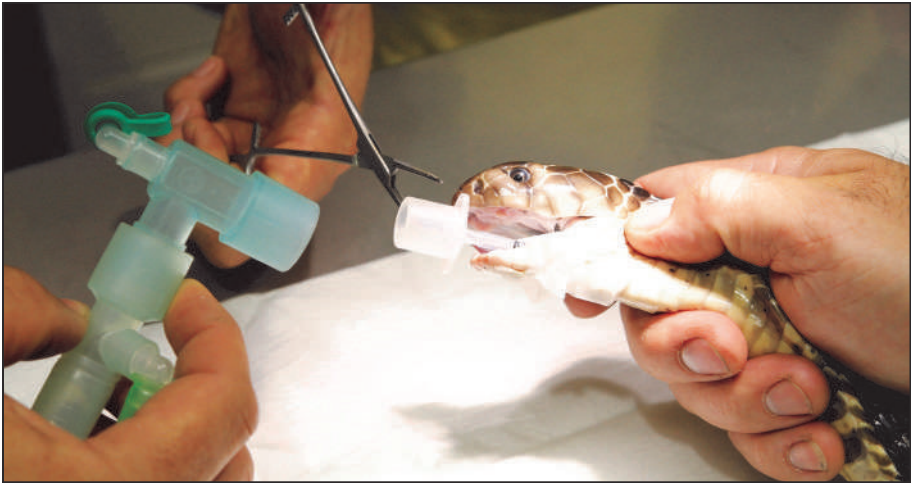
Na tomto místě bych chtěl poděkovat chovatelům z Terária za jejich obětavou práci.

Pracovníci oddělení ryb, obojživelníků a plazů (zleva): Pavel Kalus, Josef Brokeš, Martin Smrček a Michal Podhrázký.

Veterinární zpráva

Veterinární zpráva

Operace kobry černé. (sj)

Stejně jako v minulých letech se veterinární činnost zaměřovala převážně na preventivní zákroky . Pokračoval program odčervování , a to jak pravidelná aplikace odčervovacích preparátů stádům, tak i odčervování dle výsledků vyšetření trusu. Pokračovala rovněž vakcinace šelem proti infekčním chorobám, stejně jako zebry grevyho proti virovým onemocněním.

U ptáků se po delší době snížil výskyt bakteriálního onemocnění na minimum.

U opic a lidoopů se vyskytly komplikace hlavně v souvislosti s věkem a potyčkami mezi jedinci. Tak u starého samce šimpanze bylo nutno provést amputaci prstu po komplikacích spojených s pokousáním.

U šelem nedošlo k výrazným zdravotním komplikacím. Hlavním problémem nadále zůstávaly potyčky mezi lvy s následným ošetřováním.

U starého samce nosorožce černého došlo k hnisavěnekrotickému procesu v horní čelisti. I přes dlouhodobé ošetřování došlo k následnému rozpadu kosti horní čelisti a samec musel být utracen.

U sudokopytníků byly největší problémy v chovu malých antilop, hlavně antilop skákavých a gazel thomsonových. Zdravotní problémy byly

charakterizovány postižením ledvin, onemocněním končetin, chronickým hnisavým postižením čelistí, ale i úrazy.

U stáda bahniců zatím z neurčených příčin došlo k porodům slabých, nebo i mrtvých mláďat, bez izolace či určení patogenních zárodků. Stádo bylo přemístěno do nových prostor s mírně změněnými zootechnologickými postupy a regulovanou krmnou dávkou. Až další rok ukáže úspěšnost opatření.

V závěru sezony v důsledku velkého sucha a nadměrné úrody žaludků a tím nadměrnému příjmu těchto plodů došlo k úhynům několika antilop na následky otravy metabolity taninu obsaženého v žaludech

U zeber byl y nejčastějšími indikacemi k zákroku onemocnění končetin, korekce kopyt a traumata.

Veterinární zákrok u šimpanze Dinga. (mv)

Oddělení výměny zvířat

Zdeněk Bárta, Kateřina Marvanová

Transport pakoně ze ZOO Arnhem do Safari Parku Dvůr Králové. (zb)

Rok 2018 pro oddělení výměny zvířat byl rokem, jako každý předešlý. Transporty zvířat a transpory zvířat. Provedli jsme jich během roku třicet tři.

Hned v lednu jsme převezli dva gepardí bratry z naší zoo do Zoo Sigean ve Francii. Oba u nás zanechali genetickou stopu a koordinátor rozhodl o jejich výměně. Na jejich místo nám byli přiřazeni dva bratři ze Zoo Boras ve Švédsku, které jsme následně dovezli. Později v létě jsme ještě odvezli dva mladé gepardy do ZOO Eberswalde.

Během zimy jsme uskutečnili několik převozů kopytníků: východní bongo a dvě antilopy losí do Safari Hodenhagen; 0.2 východní bongo a 0.2 nyal nižinných do Safari Monde Sauvage v Belgii, 2.0 zebry Grévyho do ZOO Schwerin; dovezeny byly 0.2 bongo východní ze Zoo Münster.

Opětovně jsme byli vybráni na transpory zvířat pro Safari Beekse Bergen v Holandsku, kde na jaře otevírali nové expozice afrických zvířat. V pořádku jsme sem převezli 2.0 antilop losích ze Zoo Krakow, 2.0 antilop losích ze Safari Parku Dvůr Králové a 1.0 zebry Grévyho, společně s žirafím samcem ze ZOO Brno.

V jarních měsících jsme vyhráli několik výběrových řízení na transporty pro různé evropské zoo. Například jsme vezli 3.0 bongo ze Zoo Praha do Zoo Mulhouse. Do této francouzské zoo jsme též převezli jeleny Bucharské ze ZOO Chomutov a Tierparku Berlín. Pro ZOO Chomutov jsme po té transportovali velká zvířata. Konkrétně 0.1 zubra ze ZOO Bern, 0.2 zubra evropského ze ZOO Gdaňsk a samce zubra ze ZOO Varšava. Vybraní jsme byli i na transporty zvířat do Anglie. ZOO Newquay od našeho Parku dostala 0.2 pakoně běloocasého a ZOO Knowsley 0.3 antilop losích. Při této příležitosti jsme si dovezli na osvěžení krve z Knowsley 1.0 buvolce běločelého a ze ZOO Arnhem 2.0 pakoně bělobradého.

V říjnu jsme převezli 0.1 nosorožce černého ze Zoo Magdeburg do Zoo Veszprém. Ještě v tomto měsíci jsme vyhráli výběrové řízení na převoz

Transport nosorožce dvourohého z Flamingo Landu do Safari Parku Dvůr Králové. (zb)

dospělého samce nosorožce indického ze Zoo Wrocław do španělské Zoo Benidorm. Vzdálenost mezi oběma zoo byla 2.500km a i díky této vzdálenosti hodnotíme tento transport, jako jeden z nejnáročnějších v roce 2018. Odměnou za tento rizikový převoz bylo to, že samec vyběhl po dvou a půl dnech cesty z bedny naprosto v pořádku a ihned se začal zajímat o dvě samice, které v této zoo již mají.

Do Velké Británie, konkrétně do Zoo Blackpool, jsme též odvezli u nás odchovaného samce hrabáče kapského. Z této zoo jsme nazpět vezli samce mravenčníka pro Zoo Lipsko a 5.0 guerézy plástíkové do Zoo Poznaň. Ze ZOO Poznaň jsme dovezli k nám do Safari Parku 2.0 vzácných gazel Thompsonových.

Nadále převážíme velmi málo žiraf. Chov těchto krásných zvířat je v Evropě, díky přereprezentování, silně omezen. Převezli jsme pouze pět žiraf. Již zmíněnou žirafu síťovanou ze ZOO Brno do Safari Beekse Bergen, žirafu Rothschildovu ze Zoo Liberec do ZOO Hannover a tři žirafí dámy ze Zoo Praha a Liberec do Zoo Varšava. Posledním letošním převozem žirafy byl převoz samce od nás do Pairi Daiza zoo v Belgii.

Závěr roku patřil dovozu nosorožců do našeho safari parku. Nejdříve to byl pár nosorožců dvourohých, kteří budou u nás na přípravu na dlouhý transport z naší zoo do Národního Parku Akagera v africkém státě Rwanda. Samici jsme přivezli z Flamingo Landu ve Velké Británii a samce z Ree Parku Safari v dánském Ebeltoftu.

Jako poslední nosorožčí transport byl dovoz samice širokohubého ze ZOO Montpellier, která doplní skupinu těchto krásných zvířat.

Zde bych chtěl ještě poděkovat firmám, které nám sponzorsky, pouze za náklady, zapůjčily auta na transporty nosorožců, které stále vlastní nemáme. Jedná se o firmu NAPA TRUCKS spol. s.r.o. z Pardubic Semtína a PROFI AUTO CZ a.s. z Říčan u Prahy.

Nutno podotknout, že jsme v transportech nosorožců i ostatních zoozvířat hodnoceni, jako jedni z nejlepších a nejspolehlivějších převozců.

Transport zubra ze ZOO Bern do ZOO Chomutov. (zb)

Pracovníci oddělení výměny zvířat (zleva): Zdeněk Bárta, Kateřina Marvanová a Jiří Vetter

Výživa zvířat

Monika Ptáčková

Pes hyenový. (sj)

V hodnoceném období jsme pokračovali v rozvíjení standardního konceptu činnosti oddělení. Pravidelné odchovy a kondiční stav zvířat, včetně jedinců v geriatrické věkové kategorii, spolu s výší nákladů na spotřebovaná krmiva potvrdily i v tomto roce správnost naší koncepce. Praxí prověřená strukturalizace přípravy každé krmné dávky umožňovala reagovat na aktuální požadavky zoologie i nabídku trhu s krmivem, potravními doplňky aj. Plynulé celoroční zajišťování dílčích článků konečné podoby předložené diety zvířat a aktivní přístup všech pracovníků „výživy“ byly v závěru roku číselně zhodnoceny celkovou výší nákladů na spotřebovaná krmiva tj. 12. 136 tis. Kč.

Nejvyšší meziroční nárůst (>15%) zaznamenala kategorie „maso“. Nešlo však o důsledek inflace, dodavatel byl vázán výsledkem výběrového řízení, ale především o nepatrnou cenu za velmi úspěšný odchov kriticky ohroženého druhu zvířete (11 mláďat psa hyenového). Druhý nejsušší rok za posledních 50 let se pak promítl v nákladech na spotřebované ovoce, zeleninu a objemné krmivo včetně steliv. Zajištění dostatečného množství jmenovaných druhů krmiv v přijatelné ekonomické hodnotě umožnila zejména znalost mechanismů zemědělské prvovýroby a včasná příprava upravené zimní krmné dávky kopytníků. V důsledku uvedených faktorů činilo meziroční navýšení finančních nákladů na uvedená krmiva cca 5 %. Vysokou nákladovost především „objemu“ lze očekávat minimálně do třetího čtvrtletí následujícího roku. Potom by mohlo, v souvislosti

se snad příznivějším charakterem klimatických podmínek, nastoupit určité uvolnění tržních cen z roku 2018.

Pracovníci oddělení výživy zvířat se každoročně podílí a cíleně působí na ekonomická data vlastní produkce krmiv. Nejinak tomu bylo v komentovaném období. Např. roční spotřeba králíčího a drůbežího masa stoupla v porovnání s rokem 2017 o cca 600 kg, tj. 9 %. Náklady na krmení pro odchovnu krmných zvířat však nepřevýšily 4 % nárůst. V závěru roku 2018 byla, po složitých a zdoluhavých jednáních, započata spolupráce s ČZU Praha. Chovná skupina 20 kusů králíků samičího pohlaví hybridů Hyla byla zapojena do testování účinku speciálního preparátu na reprodukční parametry určených zvířat. Cílem je vyhodnocení vlivu obsahu samičího testosteronu (podáván v krmivu) na poměr pohlaví mláďat ve vrhu. Nejméně roční spoluúčast našeho oddělení na tomto projektu by měla pomoci dalšímu snížení nákladů na chov králíků (krmivo darem). Jako bonus vnímáme novou motivaci pro perspektivu chovu. O druhou kategorii, kterou jsou různé formy „okusů“ pro zimní krmnou dávku, pečuje hlavně úsek objemových krmiv. Pověření kolegové zajišťují dostupnost nových lokalit rychle rostoucích dřevin, podílí se na těžbě a finálním zpracování. K dosud předkládaným druhům přibyla v roce 2018 kukuřičná listáž. Ta v množství více než 2 000 kg zpestřila krmnou dávku hrochů, kteří ji přijímali velmi dobře. Způsobům

Krmné dávky má každý zvířecí druh pevně dané. (sj)

**281 102,8 KG
KKS + DKS
ROČNÍ PRŮMĚRNÁ
SPOTŘEBA**

VÝŽIVA ZVÍŘAT

**2017
BEZPALMOVOST
KRMIV**

**2017
ČLENSTVÍ
V EAZA**

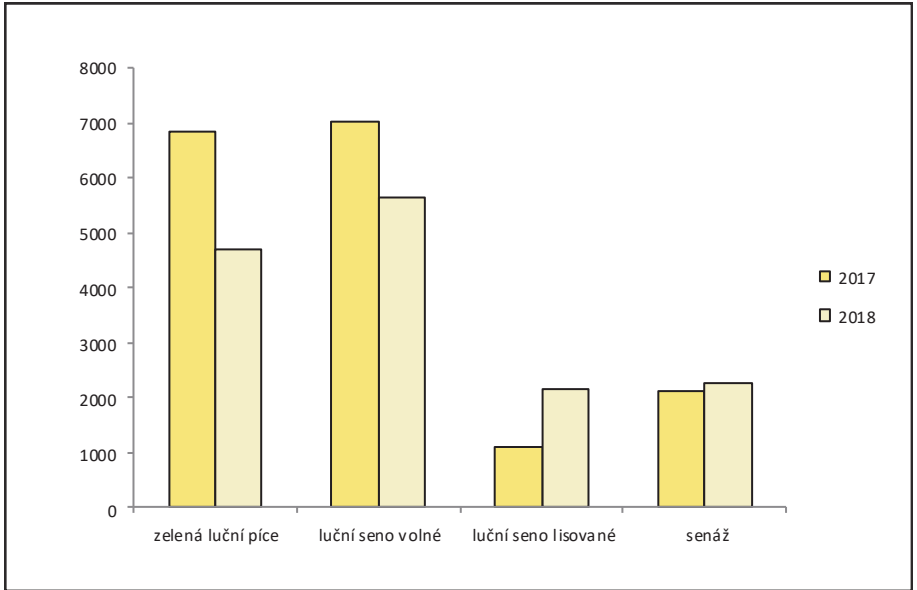
**60
DODAVATELŮ
TUZEMSKÝCH
A ZAHRA NIČNÍCH
KRMIV**

**977 KS SAVCŮ V 86 DRUZÍCH
818 KS PTÁKŮ V 154 DRUZÍCH
131 KS PLAZŮ V 58 DRUZÍCH
413 KS RYB A OBOJŽIVELNÍKŮ V 120 DRUZÍCH**

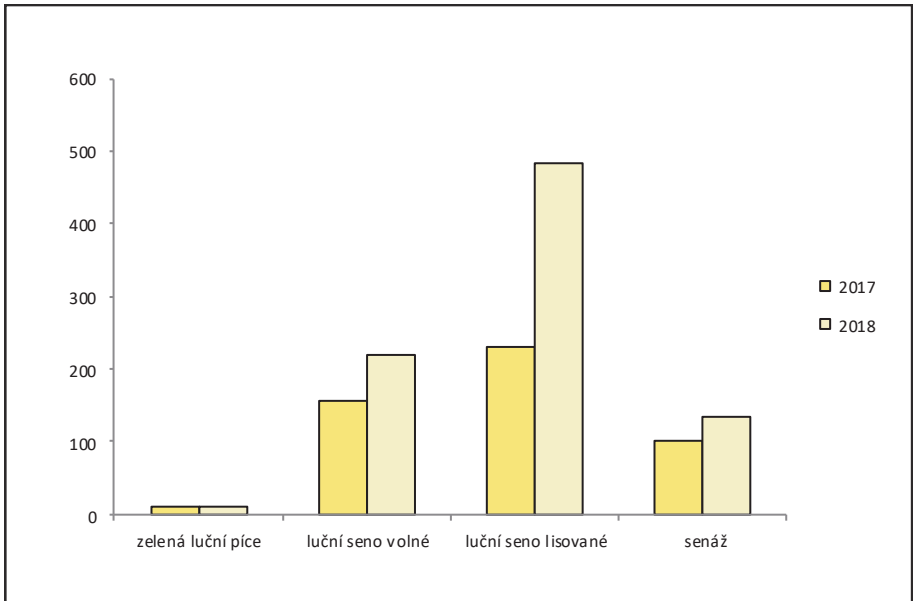
**169 DRUHŮ KRMIV
A POTRAVINOVÝCH
DOPLŇKŮ**

*** - VEŠKERÉ INFORMACE
AKTUALIZOVÁNY K DATU 1.1.2017**

Roční spotřebované množství (q) většiny druhů objemného krmiva

Meziroční pohyb průměrných skladových cen (Kč) většiny druhů objemného krmiva

konzervace listů a větví, jejich nezbytnosti a významu v dietě různých druhů zvířat se také věnovala pozornost na setkání Marwell Wildlife Nutrition Conference pořádaném ve dnech 26. – 27. 1. 2018. Kolegyně, která se ho zúčastnila ve společnosti několika zástupců z mála zoo v ČR, „přivezla“ mnoho poznatků nejenom na toto téma. Staly se inspirací pro naši práci, ale i pro činnost celé krmivářské komise při UCSZ (Unie českých a slovenských zoologických zahrad). Díky zapojení do programu „bezpalmovosti“ krmiv jsme tak na konferenci rádi prezentovali výsledky práce za nás i za unii na evropské půdě (viz. Příloha bezpalmovost zoo).

V návaznosti na stále se objevující nové, širší poznatky z výživy divoce žijících zvířat jsme iniciovali problematiku probiotických doplňků v krmivech, výrobu speciálních tréninkových extrudovaných krmiv („pochoutek“) pro nosorožce a slony, pokračovali jsme ve zvyšování jakosti nakupovaných krmiv, ve zkvalitnění krmné dávky nosorožců dvourohých, geriatrických zvířat aj.

Jmenované příkladné činnosti by nebyly možné bez vstřícného přístupu kolegů z jednotlivých pracovišť zoo, bez vzájemné komunikace s dodavateli ani bez aktivního přístupu profesních spolupracovníků. Poděkování patří všem.

Meziroční nárůst nákladů na spotřebovaná krmiva včetně darů, vlastní produkce aj. (bez DPH)

rok / kategorie krmiva	ovoce, zelenina	ostatní krmiva	mléčné výrobky	maso	krmné směsi	obilniny, olejninny	krmná zvířata	objemná krmiva, steliva	roční spotřeba celkem
		potravino- vé doplň- ky, speci- ficky účinné látky			kompletní, doplňkové (granulova né, sypké)		krmná zvířata nákup, produkce zoo		
	(tis. Kč)	(tis. Kč)	(tis. Kč)	(tis. Kč)	(tis. Kč)	(tis. Kč)	(tis. Kč)	(tis. Kč)	(tis. Kč)
2017	1735	816	69	914	3623	79	2065	2295	11596
2018	1850	900	78	1082	3636	89	2086	2415	12136
rozdíl	115	84	9	168	13	10	21	120	540

Náklady na spotřebovaná krmiva včetně darů, vlastní produkce aj. (bez DPH)

rok / kategorie krmiva	ovoce, zelenina	ostatní krmiva	mléčné výrobky	maso	krmné směsi	obilniny, olejninny	krmná zvířata	objemná krmiva, steliva	roční spotřeba celkem
		potravino- vé doplň- ky, speci- ficky účinné látky			kompletní, doplňkové (granulova né, sypké)		krmná zvířata nákup, produkce zoo		
	(tis. Kč)	(tis. Kč)	(tis. Kč)	(tis. Kč)	(tis. Kč)	(tis. Kč)	(tis. Kč)	(tis. Kč)	(tis. Kč)
2018	1850	900	78	1082	3636	89	2086	2415	12136

Občerstvení pro nosorožce. (sj)

Pracovníci oddělení výživy (zleva): Milan Pátý, Miroslav Havelka, Jan Janota, Petr Klust, Petr Kiss, František Barták, Jaroslav Voňka, Jiří Dubský, Jiří Kroupa, Jana Tlustá, Milan Nesvadba, Jitka Kopecká, Petra Voňková, Pavel Langr, Monika Ptáčková, Jana Svobodová a Martin Vala

In situ a další ochranné projekty Safari Parku Dvůr Králové

Jan Stejskal, Markéta Grůňová, Michal Podhrázký

Dne 19. března se tým složený ze zástupců Safari Parku Dvůr Králové, Ol Pejeta Conservancy a Kenya Wildlife Service rozhodl neprodulžovat utrpení Sudána, posledního samce nosorožce bílého severního, a přistoupil k eutanázii. (av)

Snahy Safari Parku Dvůr Králové o záchranu nosorožců tuponosých severních

Základní informace o projektu:

V době přípravy této výroční zprávy byli na světě známi už jen dva nosorožci tuponosí severní (jinak též bílí nebo širokohubí, *Ceratotherium simum cottoni*). Obě zbývající samice žijí v rezervaci Ol Pejeta v Keni, kam byli v roce 2009 převezeni ze ZOO Dvůr Králové. Dvorská zoo je jedinou zoo na světě, kde se tato vzácná zvířata podařilo rozmnožit, jejich reprodukce však probíhala příliš pomalu. V naději, že jim to v přirozenějších podmínkách půjde lépe, byli dva samci a dvě samice v roce 2009 vráceni do Afriky. V říjnu 2014 však jeden ze samců uhynul a při vyšetření v listopadu 2014 se ukázalo, že žádné ze zvířat už není schopné přirozené reprodukce. ZOO Dvůr Králové se proto se svými partnery spolupodílí na vývoji metod, díky nimž by tito nosorožci mohli být rozmnoženi uměle. Do snah o jejich záchranu tak byla zahrnuta nejen poslední zvířata v Africe, ale i genetický materiál uchovaný z jedinců, kteří už uhynuli. K záchraně nosorožců tuponosých severních je potřeba vytvořit jejich embryo v umělých podmínkách, přičemž donosit by ho mohla jako náhradní matka samice nosorožce tuponosého jižního. Pro vytvoření embrya je potřeba získat vajíčka, a to buď z posledních severních samic žijících v Ol Pejetě, anebo jejich vytvořením z kmenových buněk. Získání reprodukčních buněk z buněk kmenových se vědcům zatím podařilo u

myší, už ne ale u jiných savců. Výzkum zaměřený na vytvoření reprodukčních buněk nosorožců z jejich kmenových buněk se tak pohybuje na samé hranici současného vědeckého poznání.

Vývoj projektu v roce 2018:

Nejsledovanější událostí roku 2018 byl úhyn Sudána, posledního samce nosorožce bílého severního. Sudán byl už od roku 2017 pod neustálým veterinárním dohledem kvůli komplikacím spojeným s jeho vysokým věkem, které vedly k degenerativním změnám svalů a kostí doprovázeným rozsáhlými lézemi na kůži. Jeho zdraví se výrazně zhoršilo 18. března, kdy se nebyl schopen postavit. Veterinární tým složený ze zástupců Safari Parku Dvůr Králové, Ol Pejeta Conservancy a Kenya Wildlife Service se proto rozhodl o den později, 19. března 2018, neprodukovat jeho utrpení a přistoupil k eutanázii.

Ihned po eutanázii byly odebrány genetické vzorky, které mohou pomoci při vytváření buněčných kultur pro záchranu severních bílých nosorožců prostřednictvím kmenových buněk. Zároveň byly očištěny kosti a kůže z kadáveru s předpokládaným využitím pro vědecké a vzdělávací účely.

Po Sudánově smrti zůstaly na světě poslední dvě samice nosorožce bílého severního, jeho dcera Nájín a její dcera Fatu, obě narozené ve Dvoře Králové a nyní žijící v rezervaci Ol Pejeta. Pro další postup v záchraně těchto nosorožců je potřeba získat jejich vajíčka a pokusit se z nich v laboratoři v italské Cremoně

V červenci 2019 tým koordinovaný dvorským safari parkem oznámil, že se v laboratoři vůbec poprvé podařilo vyvinout hybridní embryo bílého nosorožce. Na snímku tisková konference v Berlíně. (izw)

vytvořit embrya. Za tímto účelem byla otevřena jednání s keňskými úřady, které musejí vydat potřebná povolení pro vývoz materiálu do Evropy.

Komplikovaná jednání, v nichž pomáhal i český velvyslanec v Nairobi, si vyžádala cestu zástupců safari parku do Keni i v červnu a další jednání pak proběhla i za účasti ředitele dvorského safari parku v říjnu. Na podzim se podařilo dosáhnout dohody, do konce roku ale ještě nebyly podepsány všechny potřebné smlouvy, a tak by mělo být vydání povolení dokončeno až v roce 2019.

Co se týká dění v Evropě, tak stejně jako v předchozích letech (viz podrobněji Výroční zpráva ZOO Dvůr Králové za roky 2016 a 2017), i v roce 2018 tým odborníků z IZW Berlín a z Avantey z Cremony za podpory dvorské zahrady pokračoval v odebrání vajíček ze samic nosorožce tuponosého jižního v evropských zoologických zahradách, a to ve Dvoře Králové, v polském Chorzowě v britském Longleat a rovněž ve Zlíně.

Velký úspěch ve snahách o záchranu severních bílých nosorožců byl oznámen 4. července. Ve vědeckém časopise Nature Communications byl publikován článek popisující, jak odborný tým koordinovaný dvorskou zoo za použití metod umělé reprodukce poprvé v laboratoři vyvinul hybridní embryo spojením semene ze samce bílého severního a vajíčka samice nosorožce bílého jižního. U nosorožců jde o vůbec první případ, kdy bylo v laboratorních podmínkách dosaženo blastocysty, tedy raného stadia vývoje embrya. Navíc vědecký tým dokázal vytvořit linii kmenových buněk z embrya nosorožců bílých jižních vykazující typické znaky embryonálních kmenových buněk.

S dalšími odběry vajíček v evropských zoologických zahradách a ve vytváření embryí budeme pokračovat i v roce 2019.

Během říjnové návštěvy Keni byly zkontrolovány i obě samice v Ol Pejetě a obě byly v dobrém zdravotním stavu.

V polovině prosince pak Dvůr Králové hostil setkání Evropské pracovní skupiny pro severní bílé nosorožce, která se snaží tyto nosorožce zachránit před vyhynutím. Setkání se zúčastnili nejen odborníci z IZW Berlín pod vedením Thomase Hildebrandta, ale i Cesare Galli z institutu Avantea, Sebastian Diecke z Berlína, Katsuhiko Hayashi z univerzity v Kjúšú, Pasqualino Loi z univerzity v italském Teramu a také Barbara de Mori z univerzity v Padově či Lars Versteegen, koordinátor chovu bílých nosorožců v rámci EAZA. Vědci během jednání podrobněji probírali cesty k vytvoření pohlavních buněk ze severních bílých nosorožců in vitro.

I v roce 2018 jsme pokračovali v odběrech oocytů ze samic nosorožce bílého jižního, s jejichž pomocí jsou vytvářena embrya. Na snímku dubnový odběr oocytů ze samice Jessiky ve Dvoře Králové. (sj)

Po odběru se oocytů musejí najít pod mikroskopem a náležitě poslat k fertilizaci do laboratoře v italské Cremoně. Na snímku Thomas Hildebrandt a Susanne Holtze z IZW Berlín. (aj)

Poslední samice nosorožce bílého severního, Nájín (v popředí) a Fatu, v rezervaci Ol Pejeta. (jst)

V říjnu 2018 se podařilo dosáhnout dohody mezi Keňou a Dvorem Králové ohledně vývozu nosorožčích vajíček z Keni do Evropy. Na snímku ředitel KWS Charles Musyoki a ředitel safari parku Přemysl Rabas. (jst)

Na vývoj metody odběru oocytů ze samic nosorožců tuponosých a o navazující snahy o vývoj embrya v umělých podmínkách v roce 2018 přispěla významně kromě všech zúčastněných expertů rovněž Nadace ČEZ.

Další informace o severních bílých nosorožcích a Ol Pejetě najdete v minulých výročních zprávách a na stránce:

<https://safaripark.cz/cz/konto-wildlife-a-ochranarske-projekty/zachrana-nosorozcu-severnich-bilych>

Přesun nosorožců dvourohých do Rwandy

S myšlenkou vrátit do Afriky, tentokrát do Rwandy, další nosorožce dvourohé (neboli černé) ze Dvora Králové a případně i jiných evropských zahrad přišli před více než dvěma lety zástupci dvorského safari parku společně s Veronikou Vařekovou, jež se Dvorem Králové na ochraně volně žijících zvířat dlouhodobě spolupracuje.

Nezbytným krokem pro uskutečnění celého záměru bylo získat podporu od Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA), která zaštiťuje chovný program nosorožců v evropských zoo (EEP), a Vládní rady pro rozvoj Rwandy (Rwanda Development Board, RDB), jež má mimo jiné na starosti ochranu tamní přírody.

Klíčová byla role Marka Pilgrima, ředitele Zoo Chester a koordinátora chovu nosorožců černých v Evropě, díky jehož práci se přesun do Rwandy v roce 2018 výrazně posunul. Celá myšlenka byla na konci února 2018 projednána na setkání odborné skupiny pro nosorožce ve východoafrických zemích, jež se konalo v národním parku Akagera, tedy přímo v místě, kam by se nosorožci měli přesunout.

Nosorožci dvourozí v Akageře dříve žili, v roce 2007 však byli vyhubeni. Od roku 2010 se ovšem situace v parku výrazně zlepšila, park začala spravovat nevládní organizace African Parks úzce spolupracující se rwandskou vládou a podařilo se jí pytláctví snížit na tak nízkou úroveň, že se populace zvířat v parku začaly

spontánně obnovovat. Díky výraznému zlepšení bezpečnosti mohli být v roce 2015 do parku reintrodukováni lvi a v roce 2017 i nosorožci, kteří byli přivezeni z Jihoafrické republiky.

Kvůli omezené genetické diverzitě této skupiny však představitelé Akagery hledali i další zdroj nosorožců, kteří by mohli k obnovení populace přispět. Díky úspěchům v chovu černých nosorožců v Evropě to jsou právě zoologické zahrady, které mohou Rwandě pomoci.

Po získání podpory ve Rwandě se podařilo získat i podporu EAZA, která vyústila v podepsání Protokolu o porozumění (Memorandum of Understanding) mezi RDB a EAZA.

Pro převoz do Rwandy bylo koordinátorem chovu vybráno pět nosorožců, tři samice a dva samci, tak aby přispěli ke zvýšení genetické rozmanitosti nosorožců v národním parku Akagera a zároveň aby nedošlo ke snížení genetické variability chovu v Evropě.

V listopadu byla převezena samice z britské zoo Flamingo Land a samec z dánského Ree Parku do Dvora Králové. Další tři zvířata, která jsou pro Rwandu určena, pocházejí přímo ze Dvora Králové. Celá pětice se bude na cestu připravovat společně ve Dvoře Králové a několikaměsíční trénink bude završen přibližně v červnu 2019, kdy by zvířata měla být letecky přepravena do rwandského hlavního města Kigali a poté do národního parku Akagera. Safari Park Dvůr Králové byl pověřen organizací celého transportu.

Další informace o přesunu nosorožců do Rwandy najdete na stránce:

<https://safaripark.cz/cz/konto-wildlife-a-ochranarske-projekty/nosorozci-do-rwandy>

Nosorožci dvourozí v Mkomazi, Tanzanie

Základní informace o projektu: V roce 2009 ZOO Dvůr Králové poslala tři nosorožce dvourohé (jinak též černé, *Diceros bicornis*) do tanzanského národního parku Mkomazi. Samice Deborah a samci Jamie a Jabu si na nové podmínky rychle zvykli. V říjnu 2011 Deborah dokonce porodila samičku Hillu, v červnu 2014 další samičku Tunu a na jaře 2017 další mládě – a zase samičku. V červnu 2016 pak dvorská zoo do Tanzanie poslala dalšího nosorožce, samičku Elišku. Bohužel, v roce 2017, po spojení se samcem, Eliška uhynula na zranění, které jí právě tento samic způsobil.

Pro převoz do Rwandy bylo koordinátorem chovu vybráno pět nosorožců, tři samice a dva samci. Na snímku Manny, jeden ze samců, který byl vybrán. (sj)

Vybrána byla i Jasiri, samice, která se ve Dvoře Králové narodila na podzim 2016 jako značně neduživé mládě, díky péči ošetřovatelů se jí ale podařilo zachránit a dnes dobře prospívá. (sj)

Jediným nosorožcem, který byl pro transport do Rwandy vybrán a už má i mládě, je samice Jasmína. (sj)

Další dva nosorožci určené pro Rwandu byli do Dvora převezeni z Velké Británie a z Dánska. Na snímku příjezd samce Mandely z dánského Ree Parku v Ebeltoftu. (jst)

Přes tento nezdar se však v Mkomazi, kde byli v 80. letech všichni nosorožci vybiti, i díky ZOO Dvůr Králové rozvíjí nadějný projekt, který přispívá k záchraně nosorožců v Tanzanii.

Hlavní zásluhu na tom má legendární ochranář Tony Fitzjohn, který za svého mládí společně s Georgem Adamsonem vracel do divočiny Ivy. Na konci 80. let začal v tu dobu pytláctvím a pasením dobytka značně zpuštěnou oblast obnovovat a od roku 1997 v Mkomazi běží záchranný program východního poddruhu nosorožce dvourohého. Zvířata jsou přísně střežena v oplocené rezervaci uvnitř národního parku, který se rozkládá na území přibližně 3250 kilometrů čtverečních podél hranic s Keňou. Za hranicemi na něj navazuje národní park Tsavo, kde byli v 70. letech odchyceni nosorožci dvouroží tehdejším ředitelem zoo Josefem Vágnerem. Dvorští nosorožci se tak vrátili do země svých předků.

Nosorožců dvourohých žilo na jih od Sahary v roce 1970 okolo 65 000 kusů. V důsledku nekontrolovaného lovu a zejména pytláctví však jejich stavy poklesly až na 2 300 jedinců v roce 1993. Po řadě ochranných opatření se jejich počet ve volné přírodě vyšplhal na přibližně pět tisíc, počet zvířat východního poddruhu je ale stále odhadován na pouhých 800, přičemž v Tanzanii jich je jen přibližně 100 až 150. V ZOO Dvůr Králové je tento poddruh chován od 70. let minulého století a do konce roku 2018 se v zoo narodilo 46 mláďat. Jako jeden z nejlepších chovatelů nosorožců dvourohých v zajetí na světě si velice ceníme toho, že se můžeme alespoň částečně podílet na jejich záchraně přímo v jejich původním prostředí.

Vývoj projektu v roce 2018:

Mláďeti, které se dvorským nosorožcům v Mkomazi narodilo v březnu 2017, se po celý rok dařilo, stejně jako jejich rodičům i sourozencům z předchozích let. Celkový počet nosorožců v Mkomazi překročil 30. V roce 2018 zažili neobvyklou návštěvu – podívat se na ně přijel princ William. Tony Fitzjohn ho vzal i do sekce, v níž žijí nosorožci dovezení ze Dvora, a některé z nich tam nakrmil mrkví. Princova nadace The Royal Foundation usiluje o omezení ilegálního obchodu se slonovinou a rohovinou a kromě přímé ochrany zvířat v Africe se snaží i o změnu postoje v zemích východní Asie, kam jsou rohy z upytlačených nosorožců pašovány.

Další informace o nosorožcích černých a Mkomazi najdete v minulých výročních zprávách a na adrese:

<https://safaripark.cz/cz/konto-wildlife-a-ochranarske-projekty/nosorozci-cerni-v-tanzanii>

Pomáháme chránit největší antilopu světa

Základní informace o projektu: Dvorská zoologická zahrada dlouhodobě podporuje záchranný program pro západní poddruh antilopy Derbyho v Senegalu a od roku 2015 jsme členy spolku Derbianus Conservation.

Západní poddruh antilopy Derbyho je Mezinárodní unií na ochranu přírody klasifikován jako kriticky ohrožený. Jeho počet byl ve volné přírodě při posledním sčítání v roce 2006 odhadován na méně než 200 kusů. Díky odchytům, které se uskutečnily v roce 2000, byl v přírodních rezervacích Bandia a Fathala v Senegalu založen chov těchto antilop v lidské péči. Původních 6 zakladatelů (jeden samec a 5 samic) se do dnešního dne rozrostlo na více než stovku zvířat. Nemalý podíl na tomto úspěchu má tým odborníků ze spolku Derbianus Conservation působící na Fakultě tropického zemědělství České zemědělské univerzity v Praze, který tuto populaci od roku 2003 monitoruje, vede její plemennou knihu a sestavuje stáda tak, aby byla zachována co největší genetická variabilita.

Vývoj v roce 2018

Všichni partneři v ochraně antilopy Derbyho v čele s Národními parky Senegalu, rezervacemi Bandia a Fathala a spolkem Derbianus Conservation v roce 2018 pracovali na udržování zdravé populace antilopy Derbyho v lidské péči. To obnáší monitoring stávající populace a nově narozených mláďat. Takové informace jsou potom základem pro sestavování chovných stád a dalších managementových rozhodnutí.

V lednu a únoru jsme do terénu vyslali Markétu Grúňovou, aby koordinovala práci výzkumných, identifikačních a filmařských týmů v rezervacích Bandia a Fathala. Výsledkem byla publikovaná studie o sčítacích metodách zvěře, dokument ČT Češi zachraňují a kompletní identifikace mláďat narozených v průběhu roku 2017 a počátkem roku 2018. Ke konci roku 2018 populace antilop Derbyho v lidské péči čítá 115 jedinců. V říjnu se začala rodit mláďata, která budou nafocena a identifikována počátkem roku 2019.

V červenci převzal velvyslanec České republiky v Senegalu Miloslav Machálek cenu parlamentního výboru pro životní prostředí za zásluhy ČR na ochraně životního prostředí Senegalu.

Místní profesionální vzdělavatel Moustapha Mbengue, který je podporovaný safari parkem pokračoval ve vzdělávacích aktivitách započatých spolkem Derbianus Conservation v roce 2015. V roce 2018 se našich vzdělávacích

Mládě antilopy Derbyho saje od své matky. (jpt)

Ať jste jakékoliv víry, vždy můžete učinit společná přání a za budoucnost životního prostředí. Děti na konci vzdělávacího programu.(jpt)

Nová vzdělávací publikace „Héros de la faune“, vytvořená za podpory Safari parku Dvůr Králové a financovaná Ministerstvem životního prostředí ČR. Ta přesně sleduje sekvenci programu a je tedy vzdělavateli velkou oporou. (olq)

Děti během vzdělávacího programu v Senegal. (jpt)

programů zúčastnilo 944 žáků ze 13 senegalských škol. Každý žák se s Moustaphou setká ve škole, kde se seznámí s antilopou Derbyho a její roli v ekosystému, další den se na vlastní oči s antilopou a dalšími zvířaty Senegalu setká v rezervaci Bandia a po čase si Moustapha zajede všechny žáky znovu přezkoušet do školy a osvěžit vše, co se naučili. Grant ministerstva životního prostředí nám umožnil dokončit a vytisknout vzdělávací brožury pro další děti, které se budou programu účastnit od nového roku.

Sledování migrace husy velké

Základní informace o projektu: V roce 2012 zaštitila ZOO Dvůr Králové projekt Sledování migrace husy velké. Společně s Karlovou univerzitou v Praze jsou to dvě hlavní instituce, které tuto dlouhodobou mezinárodní iniciativu zaštiťují. Od roku 2004 je projekt v České republice koordinován Michalem Podhrázkým.

Migraci ptáků lze sledovat různými způsoby. Základním principem je individuální značení. U ptáků se používá takzvané kroužkování, při kterém se jedinci připevní na dolní končetinu kroužek s individuálním kódem. První husy byly na našem území okroužkovány už v roce 1934. K jednoduššímu získávání zpětných hlášení se u některých druhů používá takzvané barevné značení. Jedná se o doplňující značení, kterým lze jedince identifikovat bez odchytu. U hus se používají barevné kroužky, barevné kroužky s kódem a barevné krční límce s kódem. První husy byly na našem území límcovány v roce 1973. K získání detailních informací o přesunech a migraci se používají různé vysílače. V roce 2010 byly u nás u hus poprvé použity konvenční vysílače a v roce 2012 byly poprvé použity GPS GSM vysílače.

Dlouhodobým sledováním migrace husy velké byly zjištěny výrazné změny migrace u tohoto druhu. Za posledních 40 let se změnilo načasování příletu hus na hnízdiště, změnila se doba odletu z našeho území, zimoviště našich hus se posunula na sever a mění se i tahové zastávky.

Další informace o sledování migrace husy velké najdete v minulých výročních zprávách.

Vývoj projektu v roce 2018:

Odchyt proběhl na 10 lokalitách v České republice a na jedné lokalitě na východním Slovensku. Na Slovensku proběhlo límcování hus poprvé v historii. V Čechách proběhl poprvé odchyt hus na rybníku Turovec. Dále jsme se pokusili označit poprvé husy ve východních Čechách.

Letošní hnízdní sezóna hus byla negativně ovlivněna výrazným teplotním poklesem v polovině března, teploty klesaly pod -10°C a díky tomu velká část snůšek v průběhu kladení zmrzla. Husy na hnízda nasedly, ale nic se jim nevylíhlo. Jen husy, které snášely později, nebo udělaly náhradní snůšku, vyvedly mladé. Díky tomu bylo vyvedeno méně housat a celý průběh hnízdění byl posunut. To se odrazilo na výsledku odchytu. V plánovaném termínu značení byla housata na límcování malá a část dospělých hus v této době ještě nepelichala a ptáci byli plně vzletní.

První dvě husy byly netradičně označeny již 22. února. Jednalo se o dva ptáky odchované v záchranné stanici spadající pod ZOO Hluboká nad Vltavou. Housata se vylíhla v roce 2017 hendikepovanému páru, který se volně pohybuje po areálu zoo. Po označení se husy držely v domovské lokalitě. V dubnu začala jedna husa podnikat výlety do okolí na Vrbenské rybníky a v květnu zmizela. Jaké bylo překvapení, když v srpnu přišlo hlášení o jejím výskytu v Německém Sasku. V listopadu se vrátila zpět do republiky a byla pozorována ve východních Čechách.

Tradiční odchyt měl začít v květnu v severozápadních Čechách, ale díky tomu, že nebylo v podstatě co chytat, byl přesunut na pozdější dobu. Dle harmonogramu následovalo po severozápadních Čechách východní Slovensko, oblast Senianské rybníky. Lokalita odchytu na východním Slovensku byla zvolena z několika důvodů. Na Slovensku nikdy límcování a ani kroužkování hus neproběhlo. O migraci slovenských hus se nic nevědělo. Kolegové ze Slovenska projevili o značení zájem. Na Slovensku hnízdí husy ve dvou oblastech, na východním Slovensku a na jihozápadním Slovensku. Husy z oblasti jihozápadního Slovenska komunikují s husami na Hodonínsku, kde již odchyt probíhá a o migraci máme již nějaké povědomí. Velkou neznámou zůstávalo východní Slovensko. Senianské rybníky jsou vzdušnou čarou od hranic s Ukrajinou vzdáleny 11 Km a je pravděpodobné, že populace používá jiné migrační trasy než husy z jihozápadního Slovenska. Příprava na odchyt v této oblasti byla zahájena již v roce 2017, kdy jsme lokalitu navštívili. Začali jsme vyjednávat podmínky odchytu. Soustava rybníků spadá pod soukromého majitele a je zde složitější situace ohledně ochrany přírody. Nicméně se nám podařilo vyjednat podmínky, za kterých mohl odchyt proběhnout. Naší partnerskou zoo se pro tuto lokalitu stala ZOO Košice. Kolegové z Košic se na odchytu aktivně podíleli. Akce byla dále zaštitěna Bird Life Slovensko/Slovenská ornitologická společnost a Kroužkovací stanicí Slovensko. Husy byly kroužkovány kroužky slovenské centrály. Další kontrolní orgán, který se aktivně na odchytu podílel, byla Štátna ochrana prírody Vihorlat. S pracovníky všech tří institucí bylo předem konzultováno, kde by bylo nevhodnější odchyt provést, aby nedošlo k rušení probíhajícího hnízdění ostatních ptáků (například kolpíků bílých, volavek bílých a volavek červených). Kromě toho se k odchytu připojili dva výborní chytači

Odchyt hus na rybníku Turovec. (jz)

Rybníky na východním Slovensku. (mp)

Účastníci odchytu hus na východním Slovensku. (mp)

Značení hus na Vysočíně. (jz)

z České Republiky Pavel Albert a Petr Podzemný. Odchyt proběhl na jednom rybníce, kde se zdržovalo minimálně deset rodin. Samotný průběh byl značně ztížen rozlehlostí rybníku, obvod rybníku měří přes 3 km. Husy se zdržovaly v orobincových a rákosinových ostrůvcích, ze kterých nechtěly vyplouvat, proto byla většina jedinců odchycena zde a k připraveným sítím se nedostala žádná. Pro většinu zúčastněných byla tato akce premiéra. Jak nám bylo předem sděleno, zapojili se z důvodu zvědavosti, neuměli si představit, jak jsme vůbec schopni nějakou husu na zdejších rozlehlých rybnících odchytit. Celkem zde bylo odchyceno 7 hus velkých, ze kterých bylo 6 označeno krčními límci. Díky tomu, že na východním Slovensku a též ve východní části Maďarska, nejsou pozorovatelé zvyklí odečítat značené husy, je počet hlášení velice malý. I přesto k dnešnímu dni evidujeme 4 pozorování od 3 individuí. Situaci by mohlo značně napomoci použití GPS GSM vysílačů, o kterém jednáme s kolegy ze ZOO Košice.

V pátek 1. 6. odpoledne jsme zahájili odchyt na další nové lokalitě Turovecký rybník na Táborsku. Tato lokalita byla vytipovaná, protože zde hnízdí husy z okraje jihočeské subpopulace. Velice nás zajímá otázka, jak se chovají husy na okraji populace ve srovnání s centrem populace. Rybník je značně nepřehledný s několika ostrůvky a rozlehlým litorálním porostem. Díky znalosti místních ornitologů Michaela Strnada a Jana Fišera se nám podařilo odchytit 13 hus, ze kterých bylo 7 označeno límci. Na odchytu se dále podíleli studenti z ČZU v Praze pod vedením Dr. Petra Musila, členové JOK (Jihočeský ornitologický klub) Jaroslav Závora, pracovníci ZOO Hluboká nad Vltavou Markéta Jeriabková a Pavel Albert a členové zdejší myslivecké jednoty.

V sobotu 2. 6. navazoval odchyt v tradiční oblasti Českobudějovicka na rybníku Vyšatov. Zde bylo okroužkováno 14 jedinců, ze kterých bylo 13 vhodných pro označení límcem. Na odchytu se opět podíleli studenti z ČZU v Praze pod vedením Dr. Petra Musila, členové JOK (Jihočeský ornitologický klub) Jaroslav Závora, Lumír Vozábal, Miloš Chaloupka, František Havlíček, pracovníci ZOO Hluboká nad Vltavou Markéta Jeriabková a Pavel Albert a pracovníci AOPK ČR (Agentura ochrany přírody a krajiny ČR) pod vedením Jana Havlíčka. 4. 6. jsme se vrátili do severozápadních Čech, kde se díky posunu termínu nepodařilo sehnat dostatek pracovníků, a proto odchyt proběhl jen na dvou lokalitách, které jsou přehlednější, a není zde zapotřebí většího množství lidí. První lokalitou byl Kamenný rybník v Podkrušnohorském zooparku v Chomutově a druhou rybník Lenešický na Lounsku. I přes posun termínu byla housata na límcování malá a z celkového počtu 8 odchycených hus byla jen půlka označena límcem. Na odchytu se podílel člen Bílinského ornitologického spolku Jiří Vaník, pracovník Oblastního muzea v Mostě Jaroslav Bažant a ornitologicky zaměřená rodina Vlasáková.

Ze severozápadních Čech jsme se přesunuli do Plzeňského kraje na lokalitu u Líní. Zde se odchyt nadmíru povedl, bylo odchyceno 9 hus, ze kterých bylo 7 označeno límcem. Na Plzeňsku jsme spolupracovali s DESOP (Dobrovolný ekologický spolek - ochrana ptactva), který vede Karel Makoň a dále nám pomohl místní ornitolog Milan Haas s rodinou.

Druhý víkend v červnu probíhaly odchyty na Moravě. V sobotu 9. 6. jsme se tradičně sešli na Vysočině u Náměště nad Oslavou. Rybník Dubovec byl na poloviční vodě a husy zde nebyly, proto jsme se zaměřili jen na rybník Studenecký. Zde se tradiční metodou podařilo odchytit jen dvě housata, proto jsme zkusili metodu odchytu na tomto rybníku změnit a výsledek na sebe nenechal dlouho čekat. Rekordní počet 15 odchycených hus, ze kterých bylo na límcování vhodných 13. Protože zbylo trochu času, část chytačů se ještě přemístila k Trnavě na rybník Malý Bor, kde jsme s odchycem ještě neměli moc zkušeností a spíš jsme si rybník jen mapovali pro následující roky. Na rybníku se vyskytovaly 3 rodinky hus a jednu dospělou husu se nám podařilo odchytit a označit límcem. Na odchytu se podíleli pracovníci Ústavu pro výzkum obratlovců z Brna z pracoviště ve Studenci Tereza Králová a Ondřej Kauzál a místní ornitologové Václav Prášek, Robert Doležal s rodinou, Petr Podzemný a František Kopecký.

Na neděli 10. 6. jsme se přesunuli na Hodonínsko. Zde došlo ke změně a po konzultaci s místními ornitology Jaroslavem Zaňátem a Karlem Šimečkem neprobíhal odchyt na tradiční Mutěnické rybníční soustavě, ale zvolili jsme jižněji položenou Hodonínskou soustavu konkrétně rybník Komárovský. Odchyt se nadmíru zdařil, podařilo se celkem okroužkovat 15 hus, ze kterých bylo 13 označeno límcem. Na odchytu se podíleli pracovníci ZOO Ostrava Adéla Obračajová, ZOO Brno Petr Suvorov, pracovníci Ústavu pro výzkum obratlovců z Brna, místní ornitologové výše zmínění a Petr Podzemný s rodinou.

Jako poslední jsme se pokusili uskutečnit odchyt ve východních Čechách. S odchycem na zdejších lokalitách jsme neměli zkušenosti a tak byl letošní ročník ve znamení seznamování s terénem. Termín byl zvolen již dost pozdě 21. 6. a část hus již létala. Na rybníku Strašovský se nám i přesto podařilo odchytit a označit jednu dospělou husu. Na akci se podíleli pracovníci Safari parku Dvůr Králové.

Přes všechny útrapy, které nás v letošním roce potkaly lze výsledek hodnotit jako nadprůměrný. Celkem se podařilo odchytit 85 jedinců (39 adult, 46 pullus) a nově olímcovat 67 hus. Na odchytu se podílelo 71 dobrovolníků a 8 dětí za což všem patří obrovské poděkování. V příštím roce bychom chtěli určitě pokračovat ve značení hus na stávajících lokalitách a získat více informací z nově zařazených lokalit.

V letošním roce byly dosavadní výsledky použity v připravovaném článku Guillemain, M., Bacon, L., Jardynal, K. J., Olivier, A., Podhrázský, M., Musil, P. & Hobson, K. A.: Combining stable isotopes ($\delta^2\text{H}$) with rings and neck collars: geographic origin of Greylag Geese (*Anser anser*) wintering in Camargue, southern France. *European Journal of Wildlife Research*. Projekt byl prezentován 37. aktivu spolupracovníků kroužkovací stanice (Podhrázský, M. 2018: Novinky v límcování. 37. aktiv spolupracovníků KSNM, 10. - 11. 11. 2018, Kostelec nad Černými lesy – přednáška.) na 4. Západočeské ornitologické konferenci (Podhrázský, M. & Makoň, K. 2018: Kam létají husy z Plzeňska? 4. Západočeská ornitologická konference, 24. - 25. 11. 2018, Pobežovice – přednáška.) a na setkání chovatelů (Podhrázský, M. 2018: Sledování migrace husy velké. Setkání východočeských chovatelů ptáků, 1. 12. 2018, Skalička - přednáška.).

Vypouštění označených hus v zoo Hluboká nad Vltavou. (mp)

Nová expozice Umění pod kůží aneb krása kosti

Přemysl Rabas, Tomáš Hajnýš, Miroslav Pochylý

V expozici se nachází unikátní kompletní kostra samice Nabiré severního nosorožce tuponosého. (th)

13. března 2018 byla v Safari Parku Dvůr Králové otevřena nová expozice Umění pod kůží aneb krása kosti odhalující více než 300 kosterních exponátů zvířat celého světa. Jedná se o největší veřejně přístupnou sbírku tohoto druhu v České republice. Nachází se v suterénních prostorech Neumannovy vily, kde v minulých letech byly vystaveny modely dinosaurů. Nebylo zapotřebí ani velikých úprav, aby nová expozice s devíti sekce a pěti vitrinami mohla vzniknout.

Expozice nabízí ucelený průřez zoologickým systémem obratlovců. Kostra jako součást pohybového systému v případě páteře a končetin, nebo jako ochrana veledůležitého a velmi křehkého mozku či oka v případě lebky, se v různých podobách vyskytuje u všech obratlovců. Jedná se, především v případě zubů, o nejtvrďší tkáň lidského těla, které ve vhodném prostředí zůstávají zachovány často i po miliony let. Mají tak obrovskou vypovídací hodnotu. Dávno před vynálezem písma, děrovacích štítků či digitálního zápisu nám kost sama je schopna sdělit obrovské množství nesmírně cenných informací, které nám otevírají prastaré příběhy ze života na zemi. Z kosti vyčteme nejen druh zvířete, ale také stáří a pohlaví. Často se dozvídáme, jaká choroba určitého jedince trápila, jaké dědičné vady jej provázely či jaká zranění utrpěl. Zda se zranění zhojila, zůstaly následky, nebo jim dokonce podlehl. Nálezy na kostech patřících

lidem dávno zaniklých civilizací mohou být i dokladem vyspělosti lékařských technik a tedy kultury vůbec.

Kost a rovněž i zubovina je však od pradávna také nesmírně užitečný a často vyhledávaný materiál, jehož hodnota se podle místa a času v průběhu historie velmi měnila. První jehly na šití kožených oděvů pravěkých lidí se vyráběly z rybích kostí. Z kostí se dělaly knoflíky, nože, hřebeny, spony a další ozdoby a nástroje. Kost se později využívala především pro šperkařské účely. Vždy se cenily zuby hrochů, mrožů, slonovina, nebo i kly z dávno vyhynutých mamutů. Kost a slonovina se využívaly na intarzie při výrobě drahého nábytku. Sloní populace dodnes ničí touha po sošce či kulečnickové kouli ze slonoviny. Kost však není třeba nijak upravovat a vyrábět z ní umělecké předměty. Kost sama má svou výtvarnou hodnotu, která zvyšuje její hodnotu dokladovou. V uměleckých ateliérech najdete mnohem častěji lebku než vycpaninu.

Nicméně touha mít na policice kost, či lebku by neměla být nikdy důvodem k usmrcení zvířete, nebo dokonce ohrožení populace v přírodě. A je tedy správně, když se mezinárodní společenství dokázalo shodnout na omezení obchodu ohroženými druhy prostřednictvím tzv. Washingtonské konvence neboli CITES. Je však také správné, při dodržení platné legislativy, kostry zvířat

Vitrína s primáty v expozici Umění pod kůží aneb kráska kosti. (th)

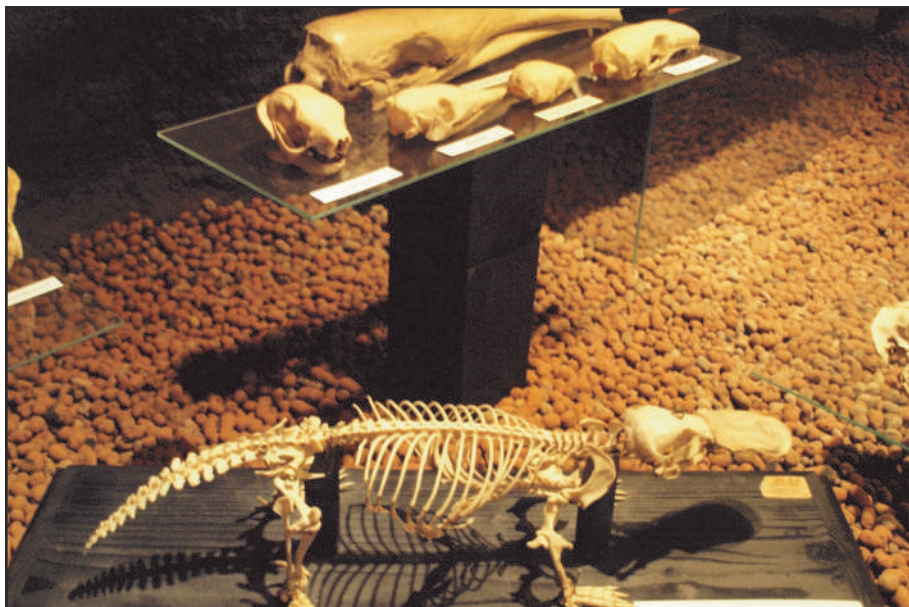
přirozeně uhynulých v přírodě, či v péči člověka uchovat jako cenný dokladový materiál pro budoucí generace prostřednictvím muzejních či galerijních sbírek.

Mezi nejcennější vystavené předměty patří nepochybně kostra ptakopyska podivného, lebka d'ábla medvědovitého nebo kompletní skelet samice severního nosorožce tuponosého. Převážnou většinu exponátů ze svých sbírek do nové expozice zapůjčil ředitel zoo Přemysl Rabas. Dalšími, kdo ke vzniku této výjimečné expozice přispěli, byli kromě samotného safari parku a jeho zaměstnanců rovněž Gymnázium Vysoké Mýto, Zoo Zlín nebo Podkrušnohorský zoopark Chomutov. Několik lebek pochází ze soukromé sbírky zesnulého kreslíře a sběratele Jiřího Wintera Nepraky, jehož manželka Daniela Pavlatová Winterová byla spolu s hejtmanem Královéhradeckého kraje Jiřím Štěpánem hostem slavnostního otevření.

Mimo jednotlivých koster nebo jejich částí přináší návštěva expozice pohled rovněž na konkrétní obrazy z divočiny, jako je například soubor mrchožroutů hodujících na těle upytlačeného slona. Zajímavými exempláři jsou také části koster primátů, z nichž některé domorodci upravili do rozmanitých podob jako své fetiše.

Bohatá kolekce afrických kopytníků. Jsou zde zastoupeny druhy, které chová či choval safari park ve Dvoře Králové. Některé exponáty však pocházejí přímo z Afriky. Lebka žirafy pochází z národního parku Hwange, kde ji ulovila smečka lvů. Kaferský buvol, stejně jako impala jsou ze severu Zimbabwe. Kudu velký byl uloven v sedmdesátých letech v Etiopii. Lebka jižního bílého nosorožce je ze samce Natała, kterého kdysi získal z Afriky Josef Vágner. Zvíře později žilo mnoho let v ostravské zoo, až se na poslední léta života vrátilo do safari parku. Velmi velkou raritou je lebka vzácného buvolce hirola, které kdysi rovněž dovezl Josef Vágner a kterých dnes na planetě zbývá jen několik stovek kusů. Zajímavostí je také lebka watusi. Jde o plemeno domácího skotu chované ve východní Africe. Za pozornost stojí především mimořádně imponantní rohy.

Dvorský safari park s kostrami a kostmi uhynulých zvířat pracuje cíleně. Mezinárodní dopad má nejen naše práce v ochraně přírody, kde se angažujeme především v Africe, ale snažíme se pomáhat i vědeckým organizacím po celém světě se získáváním cenných předmětů pro jejich sbírky. Už desítky let tak dvorský safari park poskytuje exponáty významným institucím, kde dále slouží vědě nebo vzdělávání veřejnosti. Dvorské exempláře tak kromě pražského Národního muzea obohatily sbírky například Smithsonianovského institutu ve Washingtonu, univerzit v New Yorku, Melbourne, Michiganu či Pekingu a dalších.

Mezi nejčastější vystavené předměty patří nepochybně kostra ptakopyska podivného. (th)

Mrchožrouti rozebírají tělo upytlačeného slona. (th)

Zajímavosti z Galerie Pravěk očima Zdeňka Buriana

Tomáš Hajnyš

Fotografování obrazů pro nakladatelství Albatros. (th)

Galerie Zdeňka Buriana se nachází v jedné z nejhezčích budov města Dvůr Králové nad Labem. Budovu si nechal v letech 1905-1906 postavit jako své letní sídlo továrník Dr. Richard Neumann, majitel mechanické tkalcovny a tiskárny ve Dvoře Králové nad Labem. Stavba byla zkolaudována 10. listopadu 1906. V roce 1945 byl majetek Dr. Neumanna dekretem prezidenta Beneše znárodněn. Nejprve zde bylo umístěno Městské muzeum a od roku 1965 i Textilní muzeum. Vedle muzea vznikla v roce 1946 zoologická zahrada a Neumannův skleník byl jejím prvním tropickým pavilonem. Roku 1969 bylo muzeum uzavřeno a vila byla převedena do majetku Východočeské zoologické zahrady. Na období 1970 – 1971 byla naplánovaná generální oprava budovy. Proto na konci roku 1969 byly sbírky Vlastivědného i Textilního muzea uloženy do beden a odstěhovány. Po generální opravě budovy se měla změnit na animalistickou galerii VČ ZOO. Ředitel zoo Ing. Josef Vágner se domluvil s malířem Zdeňkem Burianem, že přímo na zakázku zoo namaluje cyklus 34 velkých pláten s tematikou Vývoje života na Zemi.

Zdeněk Burian byl doslova nadšený myšlenkou, že návštěvníci zoo si budou moci porovnávat pravěká zvířata na obrazech s těmi současnými v zoologické zahradě. Bohužel, Zdeněk Burian 1. července 1981 ve věku 76 let zemřel, a tak zůstala tato zakázka nedokončena. Z plánovaných 34 rozměrných pláten jich stihl dokončit 22. Chybějící momenty ve vývojové etapě se podařilo doplnit díky tehdejšímu správci galerie Janu Skořepovi. Od národního podniku Komenium, které se zabývalo tiskem učebnic pro školy, se podařilo zapůjčit a později odkoupit 53 středně formátových

obrazů. Světově unikátní expozice Burianových obrazů „Vývoj života na Zemi“ byla slavnostně otevřena 17. 6. 1983. Kurátorem výstavy s 59 obrazy se stal zoolog RNDr. Vratislav Mazák. V roce 1998 byla budova prohlášena kulturní památkou stejně jako 147 obrazů, které vlastní Safari park Dvůr Králové. V roce 2000 byla výstava rozšířena na 84 obrazů pod názvem „Pravěk očima Zdeňka Buriana“. Kurátorem výstavy se stal středoškolský profesor ze Sokolova Mgr. Vladimír Prokop, autor čtyř Burianových monografií a dlouholetý správce kartotéky děl Zdeňka Buriana. Další 13 obrazů z cyklu Krajiny a půdní typy jsou vystaveny v 1. patře budovy Galerie.

V souvislosti s fotografováním pro nakladatelství Albatros ve dnech 27. 3., 17. 4., 18. 4., 19. 4., 5. 12. a 6. 12. 2018 pro budoucí knihu „Pravěký svět Z. Buriana“ (tři svazky) mohl vzniknout kompletní seznam díla Zdeňka Buriana a být vytvořen elektronický katalog díla Zdeňka Buriana v majetku Safari parku Dvůr Králové.

Při nočním fotografování obrazů a ilustrací bylo zjištěno několik zajímavostí a jeden objev.

1. Pod ilustrací primitivních nosorožců „Hyrachyus eximius“ (pro knihu J. Augusty „Divy prasevta“, 1942) byla pod paspartou objevena neznámá kresba tužkou (8 x 11 cm bez poznámek, 13 x 15,5 cm s poznámkami).

K účelu kresby se vyjádřil malíř Petr Modlitba: „Součástí ilustrace ‚Hyrachyus eximius‘ je na stejném archu jednoduchý náčrt tužkou. Pravděpodobně jde o pomůcku pro tiskárnu k umístění ilustrace pro reprodukci, společně s dalšími ilustracemi ‚Teleoceras‘ a ‚Diceratherium‘. Tato kresba tužkou by se (pro součet Burianova díla) asi mohla počítat jako ‚skica‘. Ani tato specifikace však není úplně přesná, protože se v pravém slova smyslu o skicu nejedná. Dle mého názoru je to „pouze“ instruktážní náčrt pro záměr, kam a jak v textu reprodukovat konkrétní ilustraci. Dnes, když chce ilustrátor grafikovi sdělit, kde má která ilustrace být použita, se takováto pomůcka udělá jednoduše v počítači a to tak, že se

Obrazy a ilustrace malíře Zdeňka Buriana v majetku Safari Parku Dvůr Králové

Poř.	Kategorie díla Zdeňka Buriana	Počet
1.	Obrazy a ilustrace s paleontologickou tematikou	138
2.	Portréty přírodovědců	7
3.	Volná malba	9
4.	Ilustrace dobrodružné literatury	8
5.	Krajiny a půdní typy	13
6.	Olejomalby s geologickou tematikou	3
Celkem		178

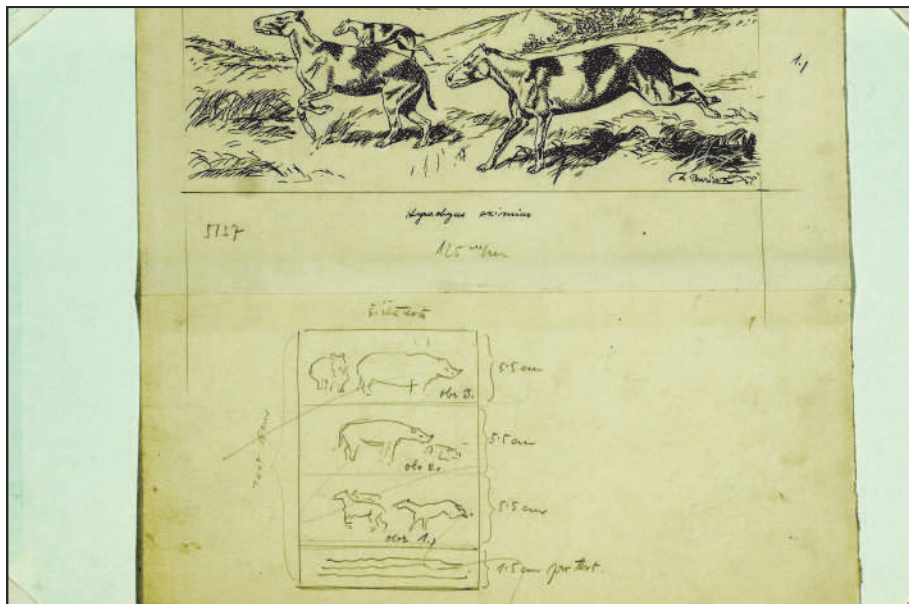
elektronicky zkopírovaný obrázek tzv. „nalije do textu“ na místo, kde má být posléze reprodukován. To v době kdy Zdeněk Burian tuto ilustraci kreslil (1941) nebylo, takže když chtěl na něco takového upozornit, nezbývalo nic jiného než udělat takovýto náčrt, aby v tiskárně věděli kam, který obrázek použít. V tomto případě byly nakonec v knize Divy pravěta stejně všechny tři uvedené ilustrace použity každá zvlášť na samostatnou stránku.“

2. V souvislosti s malováním galerijních místností v roce 2017 a fotografováním obrazů pro nakladatelství Albatros v roce 2018 se s obrazy několikrát manipulovalo. Při zpětném zavěšování obrazů na místo bylo objeveno poškození na oleji ‚Apatosaurus excelsus‘ (1950, olej na plátně 62,5 x 94,5 cm).

Petr Modlitba si povšiml asi 4 cm dlouhé trhliny v plátně pod pravou přední nohou zobrazeného zvířete. Přirozeně vyvstala otázka, zda k poškození došlo při fotografování nebo již dříve v minulosti. Aby bylo možné toto zjistit, bylo nutné prozkoumat důkladně všechny dostupné fotografie zmíněného obrazu zpětně od data objevu poškození.

Tohoto úkolu se chopil Petr Modlitba. Ten si nejprve důkladně prohlédl snímek obrazu z roku 2017, a tam již ono poškození objevil. Tudíž bylo jasné, že při fotografování k němu nedošlo, stále však zůstávala otázka, kdy byl obraz tedy poškozen. Proto posléze dohledal snímek, který mu poslal Ondřej Müller a který získal od Dr. Záruby – tam bylo poškození znatelné také. Snímek p. Záruby musel být pořízen před rokem 1995 nebo nejpozději v tomto roce, neboť kniha „Cesta do pravěku“ vyšla u nakladatelství Granit v roce 1995 (spíše je ale ještě staršího data, možná ze 70-tých let). Je možné, že pan Záruba získal snímky od nakladatelství Artia, jež v té době vydávalo knihy pro zahraniční trh). Proto Petr Modlitba ze zvědavosti prostudoval reprodukci obrazu „Brontosaura“ (jak se dříve tento dinosaur nazýval) v knize prof. Z. V. Špinara „Velká kniha o pravěku“ a to nejen v jejím českém vydání z roku 1983, ale i v italské mutaci vydané v roce 1979. Zjistil, že už v této publikaci je na reprodukci obrazu toto poškození patrné (práva a fotografie k tomuto vydání Artia poskytla Italům již v roce 1974). Vzhledem k tomu, že na starších reprodukcích a školních tabulích tištěných v roce 1959 se však ještě toto poškození neukazuje, je zřejmé, že **muselo k poškození obrazu dojít mezi lety 1959 – 1974, případně 1979, kdy italská mutace vyšla.** Pravděpodobně je ale poškození ještě starší a to z roku nebo před rokem 1972, kdy Artia tuto knihu začala připravovat, a tudíž se dá předpokládat, že snímky obrazů byly pořizovány už v této době a v pozdějších reedicích se používaly stále tytéž.

Zvláštní ale je, že tomuto poškození nevěnovali restaurátoři větší péči, když obrazy v roce 2000 restaurovali. V každém případě byly nyní podniknuty potřebné kroky tím, že plátno bylo opětovně povoleno a byla poptána péče restaurátora s licenci Ministerstva kultury, který by obraz ošetřil.

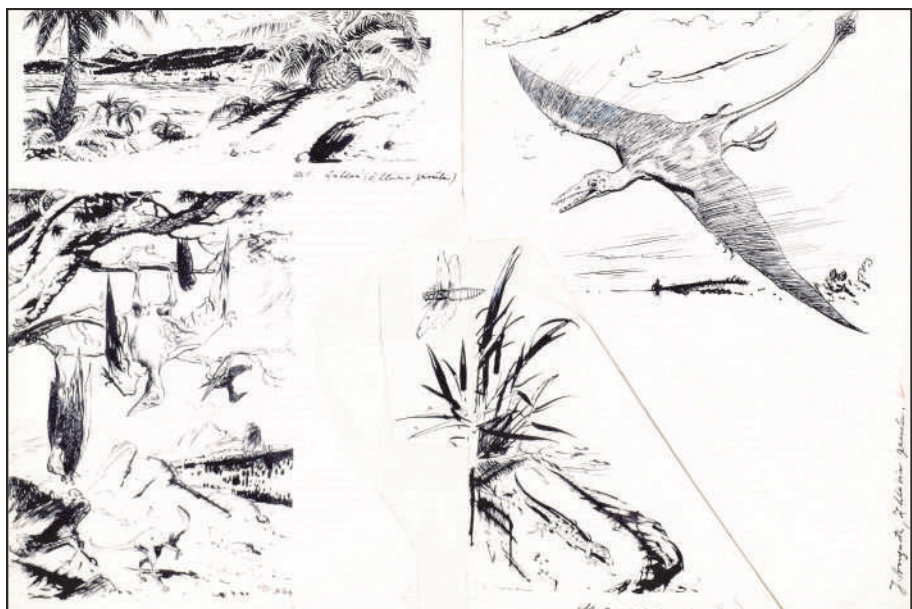
Pod ilustrací primitivních nosorožců „*Hyrachyus eximius*“ (pro knihu J. Augusty „Divy pravěta“, 1942) byla pod paspartou objevena neznámá kresba tužkou. (th)

Olej malovaný Z. Burianem před 78 lety pod názvem *Brontosaurus*. (th)

Asi 8 cm pod pravou přední nohou zvířete se na plátně nalézá asi 4 cm trhlina. (th)

Celý arch ilustrací z knihy Z hlubin pravěku (1948, kresba perem a tuší na kartonu, 31,2 x 44,5 cm, složeno z rozstříhaných ilustrací do původního stavu). (vh)

Olej byl malovaný Zdeňkem Burianem před 78 lety pod starším názvem „Brontosaurus excelsus“ pro školní tabule vydávané národním podnikem Komenium.

3. V souvislosti s ofotografováním obrazů pro nakladatelství Albatros, vyvstala otázka, jak počítat ilustrace na 147 dílech Zdeňka Buriana, které v letech 1996 a 1998 byly ve dvou etapách prohlášeny za kulturní památku:

- I. etapa - **10. února 1993 bylo prvních 82 Burianových obrazů** (49 olejomalb z Komenia a 33 olejomalb v majetku ZOO Dvůr Králové) prohlášeno rozhodnutím Ministerstva kultury ČR za kulturní památku (čj. 14516/92). Tyto obrazy a studie k obrazům získaly rejstříková čísla Ústředního seznamu kulturních památek 36-6002 až 36-6083 (82 položek).
- II. etapa - **8. ledna 1998 bylo dalších 65 Burianových originálů** (kresby, ilustrace, kvašové malby, olejomalby, studie k obrazům apod.) **prohlášeno za kulturní památku** pod čísly 36-6365/1 až 36-6365/40 rozhodnutím MK ČR (čj. 10023/96). **Tímto se stal celý soubor 147 Burianových děl ve vlastnictví královédvorské zoo kulturním bohatstvím českého národa.**

Počítání olejů a kvaší Zdeňka Buriana bylo jednoduché. Horší situace byla u ilustrací (většinou kresby perem a tuší na kartonu). V mnoha případech je totiž nakresleno několik ilustrací jednomu titulu společně na jednom větším archu. Tyto archy byly následně během let, kdy pravděpodobně střídaly majitele, v některých případech někým rozřezány na více kusů (asi z důvodu prodeje) a posléze opět slepeny na jeden arch. Tato situace nastala především u souborů ilustrací ke knihám Josefa Augusty „Divy pravěta“ a „Z hlubin pravěku“ a ke knize M. S. Pliseckého „Vznik a vývoj člověka“.

Jak může být počítání (a s ním následná katalogizace) komplikované, lze ukázat na příkladu jednoho díla - kresby perem a tuší na kartonu z roku 1948, která sloužila jako ilustrace do knihy „Z hlubin pravěku“, které jsme provedli s Petrem Modlitbou. Na první pohled se zdá, že jsou na archu čtyři různé ilustrace. Po důkladném srovnání s reprodukcemi v různých vydání knihy jsme se však ujistili, že se jedná o ilustrace tři:

- **První ilustrace** - Druhohorní krajina, 7,7 x 19,7 cm.
- **Druhá ilustrace** - Pterodactylus kochi a Compsognathus longipes, 20 x 14,5 cm.
- **Třetí ilustrace** - Rhamphorhynchus gemmingi, ještěrka a vážka, 28,5 x 23 cm (původně považováno za dvě různé ilustrace).

Vyjádření P. Modlitby:

„Co se týká toho archu a počtu ilustrací – určitě by to mělo být pojímáno jako tři ilustrace a to z toho důvodu, že i když je spodní ilustrace rozříznuta na dvě části (jako je ostatně rozřezán celý arch), je zřejmé dle dějové linky obrázku a také dle textu, že se jedná o jednu ilustraci. Podíváme-li se do knihy (I. vydání z roku 1949, ale i vydání z roku 1959), je to jasně reprodukováno jako jedna ilustrace (navzdory reprodukování přes dvě strany). Pouze v pozdějším vydání z roku 1967 je tato kresba rozdělena a její části umístěny na různých stránkách poměrně nesmyslně, jako ilustrace dvě. Nicméně, směrodatné by mělo být I. vydání – ostatně, stačí si přečíst onu pasáž v textu k obrázku se vztahující.

Další věcí, která do jisté míry znesnadňuje určení počtu ilustrací na archu, bývá i to, že někdy jsou ilustrace „neohraničeny“, respektive nejsou kresleny do formátu. To bývá z toho důvodu, že v knize takovou ilustraci obklopuje text, a tudíž se úmyslně tyto kresby nekreslí např. do čtvercového či obdélníkového formátu, ale okraje bývají jakoby „nedokreslené“, což umocňuje spojení ilustrace s psaným textem. Zdeněk Burian takto své ilustrace kreslil často a mnohdy byly ilustrace již od začátku zamýšleny tak, že jeden obrázek byl reprodukován přes dvě strany. Proto můžeme na originálech některých ilustrací (převážně těch určených jako dvoustrana) vidět v půlce obrázku nedokreslený či nedomalovaný (týká se to i některých kvašových ilustrací Zdeňka Buriana) pruh papíru, široký cca 1 cm. Tato vynechaná část se nazývá tzv. „bezpečnou zónou“. Toto vynechání se dělá proto, aby po rozevření knihy na sebe reprodukováná kresba na stránkách plynule navazovala. Tam, kde se tato „bezpečná zóna“ neudělá, dochází potom při tisku přes dvě strany k tomu, že obrázek na sebe navazuje ve špatném místě.“

Ke cti Petrovi Modlitbovi a Vratislavu Hnátkovi budiž přičteno, že po/před vyfotografováním každého díla, které muselo být svěšeno a vyvěšeno, pomáhali bez nároku na honorář při ošetření obrazů. To znamená, že každý obraz byl prachovkou oprášen a rám vlhkým jemným hadříkem zbaven prachu. Zadní strana obrazu vysáta vysavačem. Povolena plátna olejů byla dřevěnými kolíky vypnuta. Pasparty perokreseb, kvašů a temper byly rovněž po ofotografování vsazeny zpět a zakryty očištěným sklem. Díla byla přeměřena, rozměry jednotlivých obrazů a ilustrací byly zapsány. Dá se říci, že celá sbírka díky elánu tří „nejmenovaných nadšenců“ opět ožila svěžími barvami, což ocení příznivci Zdeňka Buriana a čtenáři tří svazků velkých knih *Pravěký svět* Zdeňka Buriana od nakladatelství Albatros s cca 1100 obrazy a ilustracemi, které vyjdou postupně v letech 2021 – 2022 i díky našemu safari parku.

Cesta do pravěku a Velká kniha o pravěku. Publikace vydané již s poškozeným plátnem brontosaura. (th)

Ošetřování obrazů Zdeňka Buriana. (th)

Stavy zvířat

Irena Kubinová

Zebra Böhmová. (sj)

Změny stavu zvířat 2018

Animal Census Changes in 2018

Změny stavu zvířat <i>Animal Census Change</i>	1.1.2018	Naroz. <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Savci <i>Mammals; Mammalia</i>	851 211.597.43	246 107.106.33	31 19.12.0	142 54.82.6	86 38.39.9	900 245.594.61
Ptáci <i>Birds; Aves</i>	881 362.368.151	427 86.116.225	67 33.24.10	219 43.65.111	91 47.27.17	1065 391.416.258
Plazi <i>Reptiles; Reptilia</i>	136 51.42.43	4 0.0.4	26 10.13.3	22 10.10.2	11 1.1.9	133 50.44.39
Obojživelníci <i>Amphibians; Amphibia</i>	0	0	0	0	0	0
Ryby <i>Fish; Pisces</i>	461 0.0.461	6 0.0.6	0	162 0.0.162	0	305 0.0.305
Obratlovci celkem <i>Vertebrates in total</i>	2329 624.1007.698	683 193.222.268	124 62.49.13	545 107.157.281	188 86.67.35	2403 686.1054.663
Bezobratlí <i>Invertebrates; Evertebrata</i>	158 + X	X	65	139+X	0	84+X
Celkem <i>Total</i>	2487+X 624.1007.856	683 193.222.268	189 62.49.78	684 107.157.420	188 86.67.35	2487 686.1054.747

1.0.0 - samec; male; 0.1.0 –samice; female; 0.0.1 – neurčené pohlaví; unspecified sex

Stavy zvířat k 1. 1. a 31. 12. 2018

Animal Census on 1st January and 31st December 2018

Stavy zvířat Animal census	Stavy zvířat k 1. 1. 2018 Animal census on 1st January			Stavy zvířat k 31. 12. 2018 Animal census on 31st December		
	Druhy Species	Formy Forms	Kusy Specimen	Druhy Species	Formy Forms	Kusy Specimen
Savci Mammals	82	94	851	84	96	900
Ptáci Birds	152	155	881	147	150	1065
Plazi Reptiles	44	44	136	43	43	133
Obojživelníci Amphibians	0	0	0	0	0	0
Ryby Fish	53	53	461	46	46	305
Obratlovci celkem Vertebrates in total	331	346	2329	320	335	2403
Bezobratlí Invertebrates	-	55	158 + X	-	52	84+X
Celkem Total	331	401	2487 + X	320	387	2487+X

X – neurčitý počet; unspecified number

Mláďata narozená resp. vylíhlá v roce 2018

Offspring born or hatched in 2018

Mláďata Offspring	Druhy Species	Formy Forms	Narozeno Born/Hatched	Odchováno Reared
Savci Mammals	39	45	246	185
Ptáci Birds	53	53	427	316
Plazi Reptiles	2	2	4	4
Obojživelníci Amphibians	0	0	0	0
Ryby Fish	3	3	6	6
Obratlovci celkem Vertebrates in total	97	103	683	511

Savci Mammals Mammalia

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Hmyzožravci <i>Insectivore Insectivora</i>						
Bodlín Telfairův Lesser Madagascar Hedgehog Tenrec <i>Echinops telfairi</i>	4 . 4 . 0	0 . 0 . 6			2 . 2 . 5	2 . 2 . 1
Ježek bělobřichý Four-toed Hedgehog <i>Atelerix albiventris</i>	1 . 0 . 0	0 . 0 . 4	1 . 1 . 0	2 . 0 . 0	0 . 0 . 4	0 . 1 . 0
Hrabáči <i>Aardvarks Orycteropidae</i>						
Hrabáč kapský Aardvark <i>Orycteropus afer</i>	2 . 1 . 0				1 . 0 . 0	1 . 1 . 0
Damani <i>Hyraxes Hyracoidea</i>						
Daman skalní Rock Hyrax <i>Procavia capensis</i>	1 . 2 . 0	2 . 0 . 1		2 . 1 . 0		1 . 1 . 1
Chobotnatci <i>Elephants Proboscidea</i>						
Slon jihoafrický African Elephant <i>Loxodonta africana africana</i>	0 . 2 . 0					0 . 2 . 0
Primáti <i>Primates Primates</i>						
Lemur kata Ring-tailed Lemur <i>Lemur catta</i>	2 . 7 . 0	2 . 1 . 1		0 . 1 . 1	0 . 3 . 0	4 . 4 . 0
Komba ušatá Senegal Bushbaby <i>Galago senegalensis</i>	3 . 3 . 1	4 . 0 . 0		1 . 0 . 0		6 . 3 . 1
Komba velká Thick-tailed Greater Galago <i>Otolemur crassicauda-</i> <i>tus</i>	0 . 0 . 0		2 . 1 . 0			2 . 1 . 0
Kočkodan Campbellův Campbell's Monkey <i>Certhopithecus campbe-</i> <i>llii</i>	2 . 1 . 0					2 . 1 . 0
Kočkodan bělonosý Greater Spot-nosed Monkey <i>Certhopithecus nictitans</i>	2 . 2 . 0					2 . 2 . 0
Dril černolící Drill <i>Mandrillus leuco-</i> <i>phaeus</i>	5 . 4 . 0	0 . 2 . 0				5 . 6 . 0

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Talapoin severní Gabon Talapoin <i>Miopithecus ogouensis</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Gueréza angolská Angolan Colobus <i>Colobus angolensis palliatus</i>	6 . 3 . 0	0 . 1 . 0				6 . 4 . 0
Gorila nížinná Lowland Gorilla <i>Gorilla gorilla gorilla</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Šimpanz Chimpanzee <i>Pan troglodytes</i>	1 . 5 . 0					1 . 5 . 0
Orangutan bornejský Bornean Orang-utan <i>Pongo pygmaeus pygmaeus</i>	0 . 2 . 0					0 . 2 . 0
Hlodavci Rodents Nonruminantia						
Veverka kapská Cape Ground Squirrel <i>Xerus inauris</i>	5 . 8 . 2				2 . 0 . 0	3 . 8 . 2
Veverka bušová Smith's Bush Squirrel <i>Paraxerus cepapi</i>	0 . 0 . 0		1 . 1 . 0			1 . 1 . 0
Myš bodlinatá Cairo Spiny Mouse <i>Acomys cahirinus</i>	0 . 0 . 18					0 . 0 . 18
Myška africká Pygmy Mouse <i>Mus minutoides</i>	0 . 0 . 20					0 . 0 . 20
Osinák africký African Brush-tailed Porcupine <i>Atherurus africanus</i>	4 . 1 . 0	1 . 0 . 0			2 . 0 . 0	3 . 1 . 0
Dikobraz jihoafrický African Crested Porcupine <i>Hystrix africaeaustralis</i>	4 . 3 . 0	5 . 0 . 0			0 . 1 . 0	9 . 2 . 0
Gundi saharský Common Gundi <i>Ctenodactylus gundi</i>	3 . 0 . 0		0 . 1 . 0	1 . 0 . 0		2 . 1 . 0
Letouni Bats Chiroptera						
Kaloň plavý African Straw-coloured Fruit Bat <i>Eidolon helvum</i>	13 . 14 . 0	6 . 2 . 1			5 . 5 . 0	14 . 11 . 1

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Šelmy Carnivores Carnivora						
Gepard Cheetah <i>Acinonyx jubatus</i>	4 . 3 . 0	1 . 3 . 0	2 . 0 . 0		4 . 1 . 0	3 . 5 . 0
Karakal Caracal Lynx <i>Caracal caracal</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Lev berberský Barbary Lion <i>Panthera leo leo</i>	2 . 2 . 0					2 . 2 . 0
Lev Lion <i>Panthera leo</i>	0 . 3 . 0			0 . 1 . 0		0 . 2 . 0
Levhart perský Persian Leopard <i>Panthera pardus saxicolor</i>	1 . 2 . 0				0 . 1 . 0	1 . 1 . 0
Serval Serval <i>Leptailurus serval</i>	0 . 0 . 0		0 . 1 . 0			0 . 1 . 0
Cibetka africká African Civet <i>Civettictis civetta</i>	1 . 0 . 0			1 . 0 . 0		0 . 0 . 0
Ženetka tečkovaná Small-spotted Genet <i>Genetta genetta</i>	1 . 3 . 0	1 . 1 . 2		0 . 1 . 2		2 . 3 . 0
Fosa Fossa <i>Cryptoprocta ferox</i>	1 . 1 . 0	1 . 1 . 0				2 . 2 . 0
Mangusta liščí Yellow Mongoose <i>Cynictis penicillata</i>	1 . 7 . 0	1 . 4 . 0				2 . 11 . 0
Mangusta trpasličí Dwarf Moongoose <i>Helogale parvula</i>	2 . 2 . 0					2 . 2 . 0
Surikata Suricate <i>Suricata suricatta</i>	3 . 6 . 0	0 . 0 . 2	1 . 0 . 0		3 . 0 . 0	1 . 6 . 2
Hyena skvrnitá Spotted Hyaena <i>Crocuta crocuta</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Hyena žíhaná Striped Hyena <i>Hyaena hyaena</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Šakal čabrakový Black-backed Jackal <i>Canis mesomelas</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Pes hyenový African Wild Dog <i>Lycaon pictus</i>	4 . 8 . 0	10 . 14 . 3		0 . 2 . 3	0 . 2 . 0	14 . 18 . 0
Pes ušatý Bat-eared Fox <i>Otocyon megalotis</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Fenek Fennec Fox <i>Vulpes zerda</i>	0 . 2 . 0					0 . 2 . 0
Vlk obecný Grey Wolf <i>Canis lupus</i>	0 . 0 . 0		0 . 1 . 0	0 . 1 . 0		0 . 0 . 0
Medojed kapský Ratel <i>melivora capensis</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Lichokopytníci Odd-toed Ungulates <i>Perissodactyla</i>						
Osel poitou Poitou Donkey <i>Equus asinus domestic poitou</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Osel zakrslý Sardinian dwarf donkey <i>Equus asinus domestic dwarf</i>	2 . 1 . 0				1 . 0 . 0	1 . 1 . 0
Zebra Grévyho Grevy's Zebra <i>Equus grevyi</i>	5 . 9 . 0	1 . 1 . 0		2 . 1 . 0	2 . 1 . 0	2 . 8 . 0
Zebra Burchelova Burchell's Zebra <i>Equus quagga burchelli</i>	1 . 7 . 0	0 . 2 . 0				1 . 9 . 0
Zebra Chapmanova Chapman's Zebra <i>Equus quagga chapmani</i>	2 . 7 . 0					2 . 7 . 0
Zebra bezhřívá Maneless Zebra <i>Equus quagga borensis</i>	4 . 9 . 0	1 . 3 . 0		0 . 1 . 0	1 . 3 . 0	4 . 8 . 0

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Zebra Böhmová Grant's Zebra <i>Equus quagga boehmi</i>	1 . 5 . 0	1 . 4 . 0		0 . 1 . 0		2 . 8 . 0
Zebra Hartmannové Hartmann's Mountain Zebra <i>Equus zebra hartmannae</i>	4 . 6 . 0			3 . 0 . 0		1 . 6 . 0
Osel somálský Somali Wild Ass <i>Equus africanus somaliensis</i>	2 . 4 . 0				0 . 1 . 0	2 . 3 . 0
Nosorožec širokohubý jižní Southern White Rhinoceros <i>Ceratotherium simum simum</i>	1 . 2 . 0		0 . 1 . 0			1 . 3 . 0
Nosorožec dvourohý Eastern Black Rhinoceros <i>Diceros bicornis michaeli</i>	7 . 10 . 0	1 . 0 . 0	1 . 1 . 0	1 . 0 . 0		8 . 11 . 0
Sudokopytníci Even-toed Ungulates <i>Artiodactyla</i>						
Nepřežvýkaví Nonruminants <i>Nonruminantia</i>						
Prase savanové Warthog <i>Phacochoerus africanus</i>	1 . 2 . 0		3 . 0 . 0			4 . 2 . 0
Štětkaun africký Red River Hog <i>Potamochoerus porcus pictus</i>	2 . 3 . 0	1 . 0 . 1		1 . 0 . 0		2 . 3 . 1
Hroch obojživelný Hippopotamus <i>Hippopotamus amphibius</i>	1 . 2 . 0	1 . 0 . 0				2 . 2 . 0
Hrošík liberijský Pygmy Hippo <i>Hexaprotodon liberiensis</i>	1 . 3 . 0					1 . 3 . 0
Velbloud jednohrbý Dromedary <i>Camelus dromedarius</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Přežvýkaví Ruminants <i>Ruminantia</i>						
Žirafa Rothschildova Baringo Giraffe <i>Giraffa camelopardalis rothschildi</i>	6 . 11 . 0	0 . 1 . 0		1 . 0 . 0	1 . 0 . 0	4 . 12 . 0

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Žirafa síťovaná Reticulated Giraffe <i>Giraffa camelopardalis</i>	3 . 8 . 0					3 . 8 . 0
Okapi Okapi <i>Okapia johnstoni</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Impala jihoafrická Impala <i>Aepyceros melampus</i>	2 . 16 . 0	8 . 7 . 0		1 . 1 . 0	2 . 0 . 0	7 . 22 . 0
Pakůň běloocasý Black Wildebeest <i>Connochaetes gnou</i>	1 . 14 . 0				0 . 2 . 0	1 . 12 . 0
Pakůň modrý Blue Gnou <i>Connochaetes taurinus</i>	2 . 11 . 2	2 . 0 . 3		2 . 1 . 0	1 . 0 . 0	1 . 10 . 5
Pakůň bělobradý White-bearded Gnou <i>Connochaetes taurinus</i>	0 . 4 . 0		2 . 0 . 0			2 . 4 . 0
Buvolec běločelý Blesbok <i>Damaliscus pygargus</i>	3 . 11 . 0	3 . 0 . 2	1 . 0 . 0	2 . 1 . 0		5 . 10 . 2
Antilopa skákavá Springbok <i>Antidorcas marsupialis</i>	2 . 5 . 0	1 . 1 . 0		0 . 2 . 0		3 . 4 . 0
Gazela Thomsonova Thomson's Gazelle <i>Eudorcas thomsonii</i>	2 . 12 . 0	5 . 6 . 0	0 . 2 . 0	5 . 8 . 0		2 . 12 . 0
Dikdik Kirkův Kirk's Dik-dik <i>Madoqua kirkii</i>	3 . 3 . 0					3 . 3 . 0
Gazela dama Addra Gazelle <i>Nanger dama ruficollis</i>	0 . 2 . 0					0 . 2 . 0
Tur domácí – watusi Ankole Cattle <i>Bos primigenius f.</i>	4 . 9 . 0	2 . 4 . 0		1 . 1 . 0	4 . 2 . 0	1 . 10 . 0
Tur domácí – dahomey Dahomey Miniature <i>Bos primigenius f.</i>	1 . 2 . 0	2 . 0 . 0				3 . 2 . 0

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Zebu						
Dwarf zebu <i>Bos primigenius f. taurus</i>	2 . 5 . 0	0 . 3 . 0	1 . 0 . 0	0 . 1 . 0		3 . 7 . 0
Buvol kaferský						
Cape Buffalo <i>Syncerus caffer caffer</i>	3 . 23 . 0	6 . 3 . 0		2 . 9 . 0		7 . 17 . 0
Buvol pralesní						
Red Buffalo <i>Syncerus caffer nanus</i>	2 . 7 . 0	0 . 3 . 0		1 . 2 . 0		1 . 8 . 0
Antilopa losí						
Eland <i>Taurotragus oryx</i>	3 . 25 . 0		1 . 0 . 0	0 . 1 . 0	3 . 5 . 0	1 . 19 . 0
Nyala nížinná						
Lowland Nyala <i>Tragelaphus angasii</i>	6 . 19 . 0	10 . 3 . 0		4 . 1 . 0	0 . 2 . 0	12 . 19 . 0
Bongo						
Eastern Bongo <i>Tragelaphus eurycerus isaaci</i>	2 . 5 . 0		0 . 2 . 0		0 . 3 . 0	2 . 4 . 0
Kudu malý						
Lesser Kudu <i>Tragelaphus imberbis</i>	9 . 23 . 0	6 . 4 . 0		2 . 4 . 0	1 . 0 . 0	12 . 23 . 0
Sitatunga západoafrická						
Sitatunga <i>Tragelaphus speki gratius</i>	3 . 9 . 0			2 . 0 . 0		1 . 9 . 0
Kudu velký						
Greater Kudu <i>Tragelaphus strepsiceros</i>	5 . 10 . 0			0 . 1 . 0		5 . 9 . 0
Paovce hřivnatá						
Barbary Sheep <i>Ammotragus lervia</i>	0 . 13 . 0	0 . 0 . 7	1 . 0 . 0	0 . 3 . 0		1 . 10 . 7
Koza domácí kamerunská						
Domestic Goat – Cameroun <i>Capra hircus</i>	5 . 21 . 0	7 . 12 . 0		11 . 17 . 0		1 . 16 . 0
Ovce domácí kame- runská						
Domestic Sheep <i>Ovis aries</i>	3 . 11 . 0	2 . 5 . 0		0 . 1 . 0	3 . 2 . 0	2 . 13 . 0
Ovce somálská						
Somali Sheep <i>Ovis aries</i>	3 . 5 . 0	2 . 4 . 0		1 . 2 . 0		4 . 7 . 0

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Chocholatka červená Red Forest Duiker <i>Cephalophus natalensis</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Adax Addax <i>Addax nasomaculatus</i>	1 . 6 . 0	4 . 1 . 0		2 . 1 . 0		3 . 6 . 0
Antilopa koňská Roan Antelope <i>Hippotragus equinus</i>	2 . 18 . 0	2 . 3 . 0		0 . 3 . 0		4 . 18 . 0
Antilopa vraná Sable Antelope <i>Hippotragus niger niger</i>	2 . 14 . 0	3 . 2 . 0				5 . 16 . 0
Přímorožec šavlorohý Scimitar-horned Oryx <i>Oryx dammah</i>	0 . 8 . 0					0 . 8 . 0
Oryx jihoafrický Gemsbok <i>Oryx gazella gazella</i>	1 . 7 . 0	2 . 0 . 0				3 . 7 . 0
Voduška znamenaná Ellipsoid Waterbuck <i>Kobus e. ellipsiprymnus</i>	1 . 13 . 0			0 . 1 . 0		1 . 12 . 0
Voduška jelenovitá Common Waterbuck <i>Kobus ellipsiprymnus defassa</i>	3 . 16 . 0			3 . 1 . 0		0 . 15 . 0
Voduška červená Kafue Lechwe <i>Kobus leche kafuensis</i>	0 . 35 . 0		2 . 0 . 0	0 . 4 . 0	0 . 3 . 0	2 . 28 . 0
Voduška abok Nile Lechwe <i>Kobus megaceros</i>	0 . 11 . 0					0 . 11 . 0
Bahnivec horský Mountain Reedbuck <i>Redunca fulvorufula</i>	2 . 6 . 0	0 . 5 . 0		0 . 6 . 0		2 . 5 . 0
Celkem 86 druhů, 98 forem <i>Total 86 species</i>	211.597.43	107.106.33	19.12.0	54.82.6	38.39.9	245.594.61

Ptáci Birds Aves

4Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Pštrosi Ostriches <i>Struthioniformes</i>						
Pštros dvouprstý African Ostrich <i>Struthio camelus</i>	2 . 5 . 0	0 . 0 . 5		0 . 0 . 3		2 . 5 . 2

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Hrabaví Gamebirds <i>Galliformes</i>						
Perlička kropenatá Helmeted Guineafowl <i>Numida meleagris</i>	0 . 0 . 35	0 . 0 . 56		0 . 0 . 27	0 . 0 . 3	0 . 0 . 6
Perlička kropenatá Helmeted Guineafowl <i>Numida meleagris reichenowi</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Perlička chocholátá Crested Guineafowl <i>Guttera p. pucherani</i>	1 . 1 . 0	1 . 4 . 0				2 . 5 . 0
Perlička supí Guinea fowl <i>Acryllium vulturinum</i>	1 . 0 . 0		3 . 6 . 0	0 . 1 . 0		4 . 5 . 0
Koroptev Madagascar Partridge <i>Margaroperdix</i>	3 . 3 . 0	1 . 0 . 10		1 . 2 . 2		3 . 1 . 8
Křepelka harlekýn Harlequin Quail <i>Coturnix delegorguei</i>	4 . 4 . 0	6 . 7 . 3		1 . 1 . 0		9 . 10 . 3
Kur bankivský domácí Red Junglefowl <i>Gallus gallus</i>	2 . 16 . 0	vejce		0 . 1 . 0		2 . 15 . 0
Frankolín žlutohrdý Yellow-necked Spur- <i>Pternistis leucoscepus</i>	4 . 4 . 0	0 . 0 . 1		1 . 1 . 0	2 . 0 . 0	1 . 3 . 1
Frankolín rudohrdý Angolan Red-necked <i>Pternistis afer</i>	0 . 1 . 0	vejce		0 . 1 . 0		0 . 0 . 0
Frankolín Hildebrand- Hildebrandt's Franco- <i>Pternistis hildebrandti</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Vrubozobí Waterfowl <i>Anseriformes</i>						
Husička dvoubarvá Fulvous Whistling <i>Dendrocygna bicolor</i>	6 . 5 . 0	vejce		0 . 1 . 0	3 . 2 . 0	3 . 2 . 0

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Husička vdovka White-faced Whistling Duck <i>Dendrocygna viduata</i>	4 . 4 . 0	vejce				4 . 4 . 0
Husička krátkoocasá White-backed Duck <i>Thalassornis leucotis</i>	0 . 0 . 0		1 . 1 . 0			1 . 1 . 0
Husa velká Greylag Goose <i>Anser anser</i>	1 . 1 . 0		1 . 1 . 0	0 . 1 . 0		2 . 1 . 0
Husice egyptská Egyptian Goose <i>Alopochen aegyptiaca</i>	0 . 6 . 0	vejce	1 . 0 . 0			1 . 6 . 0
Čírka černoskvrnná Madagascar Teal <i>Anas bernieri</i>	4 . 7 . 0	vejce		1 . 4 . 0	1 . 0 . 0	2 . 3 . 0
Čírka popelavá Cape Teal <i>Anas capensis</i>	5 . 4 . 0	1 . 0 . 0			2 . 1 . 0	4 . 3 . 0
Čírka obecná Green-winged Teal <i>Anas crecca</i>	3 . 2 . 0			0 . 2 . 0		3 . 0 . 0
Ostralka rudozobá Red-billed Pintail <i>Anas erythrorhyncha</i>	2 . 2 . 0					2 . 2 . 0
Kachna madagaskarská Meller's Duck <i>Anas melleri</i>	2 . 2 . 0			1 . 1 . 0		1 . 1 . 0
Kachna temná South African Black Duck <i>Anas sparsa</i>	2 . 2 . 0	7 . 13 . 2		0 . 0 . 2	3 . 3 . 0	6 . 12 . 0
Kachna žlutozobá Yellow-billed Duck <i>Anas undulata</i>	3 . 3 . 0	1 . 0 . 0		1 . 0 . 0		3 . 3 . 0
Polák malý Ferruginous Duck <i>Aythya nyroca</i>	5 . 5 . 0	6 . 7 . 2		2 . 2 . 2	5 . 3 . 0	4 . 7 . 0

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Husice modrokrídlá Abyssinian Blue-winged Goose <i>Cyanochen cyanopterus</i>	0 . 1 . 0		2 . 0 . 0	1 . 0 . 0		1 . 1 . 0
Čírka úzkozobá Marbled Teal <i>Marmaronetta angustirostris</i>	2 . 2 . 0	0 . 1 . 0		0 . 1 . 0		2 . 2 . 0
Zrzhlávká rudooká Pochard <i>Netta erythrophthalma</i>	2 . 3 . 0	1 . 2 . 0		1 . 1 . 0		2 . 4 . 0
Zrzhlávká rudozobá Red-crested Pochard <i>Netta rufina</i>	2 . 2 . 0	1 . 2 . 1		0 . 0 . 1		3 . 4 . 0
Kachnice africká Maccoa Duck <i>Oxyura maccoa</i>	0 . 1 . 0		1 . 0 . 0	0 . 1 . 0		1 . 0 . 0
Pižmovka ostruhatá Spur-winged Goose <i>Plectropterus gambensis</i>	3 . 4 . 0			1 . 0 . 0		2 . 4 . 0
Pižmovka hřebenatá Comd Duck <i>Sarkidiornis m. melanotos</i>	2 . 4 . 0	1 . 5 . 3		0 . 0 . 3		3 . 9 . 0
Husice šedohlavá South African Shelduck <i>Tadorna cana</i>	0 . 1 . 0		1 . 0 . 0			1 . 1 . 0
Čírka hottentotská Hottentot Teal <i>Spatula hottentota</i>	3 . 3 . 0	0 . 0 . 1		0 . 2 . 1		3 . 1 . 0
Čírka modrá Garganey <i>Spatula querquedula</i>	2 . 2 . 0			0 . 1 . 0		2 . 1 . 0
Lžičák kapský Cape Shoveler <i>Spatula smithii</i>	1 . 1 . 0	vejce				1 . 1 . 0
Potápky Grebes <i>Podicipediformes</i>						
Potápka malá Little Grebe <i>Tachybaptus ruficollis</i>	1 . 1 . 0			0 . 1 . 0		1 . 0 . 0

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Plameňáci Flamingos <i>Phoenicopteriformes</i>						
Plameňák malý Lesser Flamingo <i>Phoeniconaias minor</i>	17 . 6 . 0					17 . 6 . 0
Plameňák růžový European Flamingo <i>Phoenicopterus roseus</i>	33 . 28 . 16	3 . 7 . 4		0 . 1 . 3		36 . 34 . 17
Brodiví Herons and Relatives <i>Ciconiiformes</i>						
Nesyt africký Yellow-billed Stork <i>Mycteria ibis</i>	5 . 5 . 0	2 . 3 . 2	0 . 1 . 0	1 . 1 . 2	2 . 1 . 0	4 . 7 . 0
Zejozob africký African Openbill <i>Anastomus lamelligerus</i>	3 . 3 . 0	1 . 1 . 4		0 . 0 . 4		4 . 4 . 0
Čáp simbil Abdim's Stork <i>Ciconia abdimii</i>	5 . 5 . 0	7 . 6 . 1		0 . 1 . 1		12 . 10 . 0
Čáp bílý White Stork <i>Ciconia ciconia</i>	1 . 0 . 0		3 . 3 . 0	0 . 2 . 0		4 . 1 . 0
Čáp sedlatý Saddle-billed Stork <i>Ephippiorhynchus</i>	2 . 2 . 0	vejce				2 . 2 . 0
Marabu africký Marabou Stork <i>Leptoptilos crumeniferus</i>	2 . 2 . 0	vejce				2 . 2 . 0
Ibis hnědý Glossy Ibis <i>Plegadis falcinellus</i>	4 . 6 . 0	3 . 5 . 1		0 . 0 . 1	1 . 3 . 0	6 . 8 . 0
Ibis hagedaš Hadada Ibis <i>Bostrychia hagedash</i>	2 . 4 . 0	vejce		0 . 1 . 0		2 . 3 . 0
Ibis jihoafrický Bald Ibis <i>Geronticus calvus</i>	2 . 5 . 0				0 . 1 . 0	2 . 4 . 0
Ibis posvátný Sacred Ibis <i>Threskiornis aethiopicus</i>	3 . 4 . 2	0 . 2 . 5	2 . 1 . 0		2 . 2 . 2	3 . 5 . 5

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Kolpík bílý Eurasian Spoonbill <i>Platalea leucorodia</i>	4 . 4 . 0	2 . 1 . 0				6 . 5 . 0
Kolpík africký African Spoonbill <i>Platalea alba</i>	8 . 5 . 0	3 . 4 . 1		0 . 0 . 1	3 . 0 . 0	8 . 9 . 0
Volavka stříbřitá Little Egret <i>Egretta garzetta</i>	3 . 5 . 0	3 . 1 . 0		1 . 0 . 0	1 . 3 . 0	4 . 3 . 0
Volavka obrovská Goliath Heron <i>Ardea goliath</i>	1 . 1 . 0	vejce				1 . 1 . 0
Volavka červená Purple Heron <i>Ardea purpurea</i>	3 . 1 . 0					3 . 1 . 0
Volavka rusohlavá Cattle Egret <i>Bubulcus ibis</i>	8 . 4 . 2	5 . 6 . 1		0 . 1 . 1	5 . 1 . 1	8 . 8 . 1
Volavka proměnlivá Striated Heron <i>Butorides striata</i>	3 . 0 . 0		0 . 1 . 0			3 . 1 . 0
Kvakoš noční Black-crowned Night Heron <i>Nycticorax nycticorax</i>	5 . 4 . 0	4 . 3 . 0		0 . 1 . 0	2 . 1 . 0	7 . 5 . 0
Bukáček malý Little Bittern <i>Ixobrychus minutus</i>	1 . 0 . 0		1 . 0 . 0	2 . 0 . 0		0 . 0 . 0
Kladivouš africký Hammerkop <i>Scopus umbretta</i>	2 . 2 . 0	2 . 5 . 0	1 . 0 . 0	0 . 2 . 0		5 . 5 . 0
Veslonoží Pelicans and Relatives <i>Pelecaniformes</i>						
Pelikán kadeřavý Dalmatian Pelican <i>Pelecanus crispus</i>	7 . 4 . 0	0 . 0 . 2			3 . 0 . 0	4 . 4 . 2
Pelikán bílý White Pelican <i>Pelecanus onocrotalus</i>	5 . 6 . 3	0 . 1 . 9		0 . 2 . 2	0 . 0 . 8	5 . 5 . 2

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Pelikán africký Pink-backed Pelican <i>Pelecanus rufescens</i>	7 . 5 . 0	0 . 0 . 1		0 . 1 . 1		7 . 4 . 0
Kormorán velký Great Cormorant <i>Phalacrocorax carbo</i>	3 . 3 . 0			2 . 1 . 0		1 . 2 . 0
Dravci Birds of Prey <i>Falconiformes</i>						
Sup bělohavý Eurasian Griffon <i>Gyps fulvus fulvus</i>	1 . 0 . 0		0 . 1 . 0			1 . 1 . 0
Orel bojovný Martial Eagle <i>Polemaetus bellicosus</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Hadilov písář Secretary Bird <i>Sagittarius serpentarius</i>	2 . 4 . 0	0 . 1 . 0			0 . 1 . 0	2 . 4 . 0
Krátkokřídlí Cranes and Relatives <i>Gruiformes</i>						
Chřástal žlutozobý Black Crake <i>Zapornia flavirostra</i>	1 . 0 . 0		1 . 2 . 0			2 . 2 . 0
Jeřáb paví Black crowned-crane <i>Balearica pavonina</i>	1 . 2 . 0			1 . 0 . 0		0 . 2 . 0
Jeřáb královský South African Grey-Crowned-crane <i>Balearica r. regulorum</i>	2 . 1 . 0	2 . 1 . 0			2 . 0 . 0	2 . 2 . 0
Jeřáb rajský Stanley Crane <i>Anthropoides paradiseus</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Jeřáb bradavičnatý Wattled Crane <i>Bugeranus carunculatus</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Bahňáci Waders and Auks <i>Charadriiformes</i>						
Dytík úhorní Stone Curlew <i>Burhinus oediconemus</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Pisila čáponhá Black-winged Stilt <i>Himantopus himantopus</i>	0 . 0 . 0		1 . 1 . 0			1 . 1 . 0

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Tenkozobec opačný Pied Avocet <i>Recurvirostra avosetta</i>	9 . 7 . 0	14 . 11 . 4		7 . 9 . 4	4 . 1 . 0	12 . 8 . 0
Čejka korunkatá Crowned Lapwing <i>Vanellus coronatus</i>	2 . 2 . 0		1 . 0 . 0	1 . 0 . 0		2 . 2 . 0
Čejka běločelá Blacksmith Plover <i>Vanellus armatus</i>	2 . 2 . 0	0 . 1 . 3		0 . 0 . 3		2 . 3 . 0
Vodouš rudonohý Common Redshank <i>Tringa totanus</i>	1 . 2 . 0			1 . 2 . 0		0 . 0 . 0
Stepokurové Sandgrouses <i>Pteroclidiformes</i>						
Stepokur hnědobříchý Chestnut-bellied Sandgrouse <i>Pterocles exustus</i>	2 . 1 . 0					2 . 1 . 0
Měkkozobí Pigeons and Relatives <i>Columbiformes</i>						
Holub olivový African Olive-pigeon <i>Columba arquatrix</i>	0 . 0 . 0		1 . 1 . 0			1 . 1 . 0
Holub skvrnitý Speckled Pigeon <i>Columba guinea</i>	3 . 5 . 0	5 . 4 . 0		1 . 0 . 0		7 . 9 . 0
Hrdlička kapská Namaqua dove <i>Oena capensis capensis</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Hrdlička damarská Ring-necked Dove <i>Streptopelia capicola</i>	2 . 2 . 0	1 . 2 . 5		0 . 0 . 1	1 . 1 . 0	2 . 3 . 4
Hrdlička madagaskarská Madagascar Turtle Dove <i>Streptopelia picturata picturata</i>	1 . 1 . 0	3 . 3 . 2		0 . 0 . 2		4 . 4 . 0
Holub africký Reichenow's Pigeon <i>Treron calvus</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Holub sahelský Bruce's Green Pigeon <i>Treron waalia</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Hrdlička modrohlavá Blue-headed Dove <i>Turtur brehmeri</i>	1 . 1 . 0	0 . 0 . 1		0 . 0 . 1		1 . 1 . 0

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Hrdlička senegalská Laughing Dove <i>Spilopelia s. senegalensis</i>	3 . 3 . 0	vejce		1 . 0 . 0		2 . 3 . 0
Papoušci Parrots <i>Psittaciformes</i>						
Agapornis šedohlavý Grey-headed Lovebird <i>Agapornis cana</i>	0 . 1 . 0		1 . 0 . 0			1 . 1 . 0
Agapornis růžovohlavý Nyasa Lovebird <i>Agapornis lilianae</i>	1 . 1 . 34	0 . 1 . 33		0 . 2 . 10	0 . 0 . 1	1 . 0 . 56
Agapornis hnědohlavý Black-cheeked Lovebird <i>Agapornis nigrigenis</i>	0 . 2 . 42	0 . 1 . 14	0 . 0 . 10	0 . 1 . 7		0 . 2 . 59
Agapornis škraboškový Masked Lovebird <i>Agapornis personata</i>	0 . 1 . 10	0 . 0 . 6		0 . 0 . 6	0 . 0 . 2	0 . 1 . 8
Agapornis růžovohrdlý Rosy-faced Lovebird <i>Agapornis roseicollis</i>	0 . 0 . 7					0 . 0 . 7
Agapornis etiopský Black-winged lovebird <i>Agapornis taranta</i>	1 . 1 . 0	0 . 0 . 4	1 . 0 . 0	0 . 0 . 1		2 . 1 . 3
Vaza velký Vasa Parrot <i>Coracopsis vasa</i>	1 . 2 . 0	0 . 0 . 1	2 . 0 . 0			3 . 2 . 1
Papoušek žako Grey Parrot <i>Psittacus erithacus</i>	3 . 3 . 0		1 . 1 . 0	0 . 1 . 0		4 . 3 . 0
Papoušek žlutotemený Meyer's Parrot <i>Poicephalus meyeri</i>	2 . 1 . 0	vejce		1 . 0 . 0		1 . 1 . 0
Papoušek zelenobřichý West Cape Parrot <i>Poicephalus robustus fuscicollis</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Papoušek oranžovoprský Red-bellied Parrot <i>Poicephalus rufiventris</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Ara ararauna Blue-and-Yellow Macaw <i>Ara ararauna</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0

Druh Species	01.01.2018	Narození Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Depart.	31.12.2018
Kukačky Cuckoos and Turacos <i>Cuculiformes</i>						
Turako chocholatý Guinea Turaco <i>Tauraco persa buffoni</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Turako Hartlaubův Hartlaub's Turaco <i>Tauraco hartlaubi</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Turako bělokorunkatý White-crested Turaco <i>Tauraco leucolophus</i>	1 . 0 . 0				1 . 0 . 0	0 . 0 . 0
Banánovec obecný Violet Turaco <i>Musophaga violacea</i>	1 . 1 . 0			1 . 0 . 0		0 . 1 . 0
Banánovec chocholatý Ross's Turaco <i>Musophaga rossae</i>	0 . 2 . 0					0 . 2 . 0
Sparák naholící Ugogo Black-faced Go-away Bird <i>Corythaixoides personatus</i>	2 . 1 . 0					2 . 1 . 0
Sparák bělobřichý White-bellied Go-away Bird <i>Corythaixoides leucogaster</i>	2 . 0 . 0					2 . 0 . 0
Sparák hnědý Western Grey Turaco <i>Crinifer piscator</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Turako velký Great Blue Turaco <i>Corythaeola cristata</i>	0 . 1 . 0		1 . 0 . 0			1 . 1 . 0
Sovy Owls <i>Strigiformes</i>						
Výr africký Spotted Eagle Owl <i>Bubo africanus</i>	2 . 2 . 0					2 . 2 . 0
Výr bělavý Verreaux's Eagle-Owl <i>Bubo lacteus</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Srostloprstí Kingfishers and Relatives <i>Coraciiformes</i>						
Mandelík hajní European Roller <i>Coracias garrulus</i>	1 . 0 . 0			1 . 0 . 0		0 . 0 . 0

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Mandelík modrobřichý Blue-bellied Roller <i>Coracias cyanogaster</i>	2 . 2 . 0	vejce				2 . 2 . 0
Vlha nubijská Northern Carmine Bee-eater <i>Merops nubicus</i>	1 . 1 . 0			0 . 1 . 0	1 . 0 . 0	0 . 0 . 0
Zoborožec rudozobý Red-billed Hornbill <i>Tockus erythrorhynchus</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Zoborožec Deckenův Von der Decken's Hornbill <i>Tockus deckeni</i>	1 . 1 . 0	0 . 0 . 3				1 . 1 . 3
Zoborožec strakatý African Pied Hornbill <i>Tockus fasciatus</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Zoborožec šedý Grey Hornbill <i>Tockus nasutus</i>	2 . 2 . 0				1 . 0 . 0	1 . 2 . 0
Zoborožec šedolící Trumpeter Hornbill <i>Bycanistes brevis</i>	2 . 1 . 0					2 . 1 . 0
Zoborožec chechtavý Piping Hornbill <i>Bycanistes fistulator</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Zoborožec naříkavý Silvery-cheeked Hornbill <i>Bycanistes bucinator</i>	1 . 2 . 0	vejce				1 . 2 . 0
Zoborožec kaferský Southern Ground Hornbill <i>Bucorvus leadbeateri</i>	2 . 2 . 0					2 . 2 . 0
Dudkovec stromový Green Woodhoopoe <i>Phoeniculus purpureus</i>	0 . 0 . 0		1 . 1 . 0			1 . 1 . 0
Šplhavci Woodpeckers and Toucans <i>Piciformes</i>						
Vousák červenožlutý Red-andyellow Barbet <i>Trachyphonus erythrocephalus</i>	5 . 2 . 0	0 . 0 . 1	0 . 2 . 0	0 . 1 . 1	1 . 0 . 0	4 . 3 . 0
Vousák senegalský Bearbet Barbet <i>Pogonornis dubius</i>	0 . 4 . 0		2 . 0 . 0	0 . 1 . 0		2 . 3 . 0

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Pěvci Passerines Passeriformes						
Krkavec bělokrký White-necked Raven <i>Corvus albicollis</i>	2 . 2 . 0		1 . 1 . 0		1 . 1 . 0	2 . 2 . 0
Bulbul zahradní White-vented Bulbul <i>Pycnonotus barbatus inornatus</i>	3 . 3 . 0	0 . 4 . 2	2 . 0 . 0	2 . 0 . 1	0 . 2 . 0	3 . 5 . 1
Leskoptev bělobřichá Plum-coloured Starling <i>Cinnyricinclus leucogaster</i>	1 . 0 . 0			1 . 0 . 0		0 . 0 . 0
Leskoptev zlatoprsá Regal Starling <i>Cosmopsarus regius</i>	2 . 1 . 0					2 . 1 . 0
Špaček laločnatý Wattled Starling <i>Creatophora cinerea</i>	3 . 3 . 0			0 . 1 . 0		3 . 2 . 0
Leskoptev dlouhoocasá Long-tailed Glossy Starling <i>Lamprotornis caudatus</i>	2 . 2 . 0	vejce				2 . 2 . 0
Leskoptev smaragdová Emerald Starling <i>Lamprotornis iris</i>	2 . 1 . 0			0 . 1 . 0		2 . 0 . 0
Leskoptev purpurová Purple Glossy Starling <i>Lamprotornis purpureus</i>	2 . 4 . 0			1 . 0 . 0		1 . 4 . 0
Leskoptev nádherná Superb Starling <i>Lamprotornis superbus</i>	1 . 1 . 0	0 . 1 . 1				1 . 2 . 1
Špaček rudokřídlý Red-winged Starling <i>Onychognathus morio</i>	2 . 0 . 0					2 . 0 . 0
Drozdík běločapkový White-crowned Robin Chat <i>Cossypha albicapilla</i>	1 . 2 . 0	0 . 0 . 5		0 . 0 . 5		1 . 2 . 0
Drozdík bělotemenný Snowy-headed Robin Chat <i>Cossypha niveicapilla</i>	1 . 0 . 0			1 . 0 . 0		0 . 0 . 0
Snovač bělohlavý White-headed Buffalo Weaver <i>Dinemellia dinemelli</i>	3 . 1 . 0	vejce		1 . 1 . 0		2 . 0 . 0

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Přádelník rezavoocasý Rufous-tailed Weaver <i>Histurgops ruficauda</i>	1 . 1 . 0			0 . 1 . 0		1 . 0 . 0
Vrabec kapský Cape Sparrow <i>Passer melanurus</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Snovač Napoleonův Golden Bishop <i>Euplectes afer afer</i>	1 . 0 . 0			1 . 0 . 0		0 . 0 . 0
Vida límcová Red-collared Widow Bird <i>Euplectes ardens</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Snovač ohnivý Black-winged Red Bishop <i>Euplectes hordeaceus</i>	2 . 2 . 0	vejce				2 . 2 . 0
Vida dlouhoocasá Yellow-mantled Whydah <i>Euplectes m. macrourus</i>	2 . 2 . 0			0 . 1 . 0		2 . 1 . 0
Snovač černobříchý Zanzibar Red Bishop <i>Euplectes nigroventris</i>	1 . 4 . 0	vejce				1 . 4 . 0
Snovač kaferský Red Bishop <i>Euplectes orix</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Snovač oranžový Orange Bishop <i>Euplectes franciscanus</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Snovatec madagaskarský Red Fody <i>Foudia madagascariensis</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Snovač žlutavý Weaver <i>Ploceus vitellinus</i>	3 . 0 . 0					3 . 0 . 0
Snovač zahradní Black-headed Weaver <i>Ploceus cucullatus</i>	4 . 9 . 0	0 . 0 . 8		0 . 0 . 6		4 . 9 . 2
Snovač zahradní Black-headed Weaver <i>Ploceus cucullatus nigriceps</i>	4 . 0 . 0			1 . 0 . 0		3 . 0 . 0

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Snovač Jacksonův Golden-backed Weaver <i>Ploceus jacksoni</i>	5 . 1 . 0	0 . 0 . 1		1 . 0 . 1		4 . 1 . 0
Snovač černohlavý Black-headed Weaver <i>Ploceus melanocephalus</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Snovač žlutý Southern Masked Weaver <i>Ploceus velatus</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Snovač rudozobý Red-billed Quelea <i>Quelea quelea</i>	6 . 12 . 0	0 . 0 . 1		1 . 2 . 1		5 . 10 . 0
Vdovka dominikánská Pin-tailed Whydah <i>Vidua macroura</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Vrabec hnědohřbetý Sudan Golden Sparrow <i>Auripasser luteus</i>	4 . 7 . 0	0 . 0 . 12		0 . 0 . 1		4 . 7 . 1 1
Vrabec kaštanový Chestnut Sparrow <i>Sorella eminibey</i>	3 . 3 . 0	0 . 0 . 3		1 . 1 . 3		2 . 2 . 0
Stračka velká Magpie Mannikin <i>Spermestes fringilloides</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Zvonohlík šedý White-rumped Seedeater <i>Serinus leucopygius</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Zvonohlík mozambický Yellow-fronted Canary <i>Serinus mozambicus</i>	3 . 1 . 0					3 . 1 . 0
Celkem 156 druhů, 159 forem <i>Total 156 species</i>	362.368.151	83.116.225	33.24.10	43.65.111	47.27.17	391.416.258

Plazi Reptiles Reptilia

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Želvy Tortoises and Turtles <i>Chelonia</i>						
Želva nádherná Red-eye Turtle <i>Trachemys scripta elegans</i>	5 . 4 . 9					5 . 4 . 9
Želva mapová Barbour's Map Tortoise <i>Graptemys barbouri</i>	0 . 2 . 0					0 . 2 . 0
Želva mississippská Mississippi Map Turtle <i>Graptemys pseudo-graphica kohni</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Orlicie bornejská Malaysian Giant Pond <i>Orlitia borneensis</i>	2 . 1 . 0				1 . 0 . 0	1 . 1 . 0
Kožítka senegalská Senegal flapshelled <i>Cyclanorbis senegalensis</i>	1 . 1 . 0	vejce	0 . 1 . 0	0 . 1 . 0		1 . 1 . 0
Klapavka běloústá White-lipped Mud Turtle <i>Kinosternon leucostoma</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Želva obrovská Aldabra Tortoise <i>Aldabrachelys gigantea</i>	2 . 1 . 0					2 . 1 . 0
Želva ostruhatá African Spurred Tortoise <i>Centrochelys sulcata</i>	1 . 2 . 0	vejce				1 . 2 . 0
Želva skalní African Pancake Tortoise <i>Malacochersus tornieri</i>	1 . 1 . 0			0 . 1 . 0		1 . 0 . 0
Želva uhlířská Red-footed Tortoise <i>Chelonoidis carbonaria</i>	1 . 1 . 0	0 . 0 . 1				1 . 1 . 1
Želva paprštěná Radiated Tortoise <i>Astrochelys radiata</i>	2 . 2 . 0					2 . 2 . 0

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Želva čtyřprstá Central Asian Tortoise <i>Testudo horsfieldii</i>	0 . 0 . 1				0 . 0 . 1	0 . 0 . 0
Tereka africká Helmeted Turtle <i>Pelomedusa subrufa</i>	1 . 1 . 6					1 . 1 . 6
Krokodýli Crocodilians <i>Crocodylia</i>						
Krokodýl čelnatý Dwaef Crocodile <i>Osteolaemus tetraspis</i>	1 . 2 . 0					1 . 2 . 0
Tomistoma úzkohlavá False Gaviel <i>Tomistoma schlegelii</i>	1 . 1 . 0	vejce				1 . 1 . 0
Šupinatí Squamates <i>Squamata</i>						
Ještěři Lizards <i>Lacertilia</i>						
Chameleon Jacksonův Jackson's Chameleon <i>Triceros jacksonii</i>	1 . 1 . 0		2 . 3 . 0	1 . 1 . 0		2 . 3 . 0
Chameleon Mellerův Meller's Giant Chameleon <i>Triceros melleri</i>	2 . 1 . 0					2 . 1 . 0
Chameleon jemenský Veiled chameleon <i>Chamaeleo calytratus</i>	1 . 1 . 0			0 . 1 . 0		1 . 0 . 0
Leguán zelený Green Iguana <i>Iguana iguana</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Ještěrkovec velký African Plated Lizard <i>Gerrhosaurus major</i>	0 . 0 . 0		0 . 0 . 2			0 . 0 . 2
Blavor žlutý European legless lizard <i>Pseudopus apodus</i>	0 . 1 . 0				0 . 1 . 0	0 . 0 . 0
Agama vousatá Bearded Agama <i>Pogona vitticeps</i>	0 . 0 . 2			0 . 0 . 2		0 . 0 . 0
Trnorep africký Dabb Spiny-tailed Lizard <i>Uromastix acanthinura</i>	2 . 1 . 0			1 . 0 . 0		1 . 1 . 0

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Varan stepní Savanna monitor <i>Varanus exanthematicus</i>	0 . 1 . 0		0 . 0 . 1	0 . 1 . 0		0 . 0 . 1
Varan nilský Nile Monitor <i>Varanus niloticus</i>	1 . 0 . 1					1 . 0 . 1
Hadi Snakes Serpentes						
Hroznýš královský King Boa <i>Boa constrictor</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Hroznýš Dumerilův Dumeril's Ground Boa <i>Acrantophis dumerili</i>	0 . 0 . 0		1 . 1 . 0			1 . 1 . 0
Hroznýš madagaskarský Madagascar Ground Boa <i>Acrantophis madagascariensis</i>	1 . 0 . 0		0 . 1 . 0			1 . 1 . 0
Krajta tmavá Burmese Python <i>Python molurus bivittatus</i>	1 . 1 . 0			0 . 1 . 0		1 . 0 . 0
Krajta královská Royal Python <i>Python regius</i>	1 . 1 . 1					1 . 1 . 1
Krajta písmenkovaná African Rock Python <i>Python sebae</i>	0 . 2 . 0					0 . 2 . 0
Bojga africká Boomslang <i>Dispholidus typus</i>	2 . 0 . 0	vejce				2 . 0 . 0
Užovka červená Corn Snake <i>Elaphe guttata</i>	1 . 0 . 0			1 . 0 . 0		0 . 0 . 0
Užovka mandarínská Mandarin Ratsnake <i>Euprepiophis mandarinus</i>	4 . 1 . 0	vejce				4 . 1 . 0
Korálovka sedláta Sinaloan Milk Snake <i>Lampropeltis triangulum sinaloe</i>	2 . 1 . 5				0 . 0 . 2	2 . 1 . 3

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Langaha madagaskarská Leaf-nosed Snake <i>Langaha madagascariensis</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Lijánovec kapský Twig Snake <i>Thelotornis capensis</i>	1 . 1 . 11				0 . 0 . 6	1 . 1 . 5
Kobřík kapský African Coral Snake <i>Aspidelaps lubricus</i>	1 . 1 . 4	0 . 0 . 3				1 . 1 . 7
Mamba černá Black Mamba <i>Dendroaspis polylepis</i>	0 . 0 . 0		1 . 1 . 0	1 . 0 . 0		0 . 1 . 0
Mamba západoafrická West African Green Mamba <i>Dendroaspis viridis</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Kobra černá Black Forest Cobra <i>Naja melanoleuca</i>	1 . 1 . 0		0 . 1 . 0			1 . 2 . 0
Kobra kapská Cape Cobra <i>Naja nivea</i>	2 . 1 . 0		1 . 1 . 0			3 . 2 . 0
Zmije křovinná Green Bush Viper <i>Atheris chlorechis</i>	0 . 0 . 0		4 . 3 . 0	3 . 2 . 0		1 . 1 . 0
Zmije Nitscheiova Great Lakes Bush Viper <i>Atheris nitschei</i>	2 . 1 . 0					2 . 1 . 0
Zmije stromová African Bush Viper <i>Atheris squamigera</i>	1 . 1 . 0			1 . 1 . 0		0 . 0 . 0
Zmije útočná Puff Adder <i>Bitis arietans</i>	1 . 0 . 0		0 . 1 . 0	0 . 1 . 0		1 . 0 . 0
Zmije gabunská Gaboon Viper <i>Bitis rhinoceros</i>	1 . 1 . 0		1 . 0 . 0	2 . 0 . 0		0 . 1 . 0
Zmije rohatá Desert Horned Sand Viper <i>Cerastes cerastes</i>	0 . 0 . 3					0 . 0 . 3
Celkem 48 druhů <i>Total 48 species</i>	51.42.43	0.0.4	10.13.3	10.10.2	1.1.9	50.44.39

Ryby Fish Pisces

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Mnohoploutví <i>Polypterids Polypteriformes</i>						
Bichir mramorovaný Marbled Bichir <i>Polypterus palmas</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Kostlíni <i>Gars Semionotiformes</i>						
Kostlín obrovský Alligator Gar <i>Lepisosteus spatula</i>	0 . 0 . 2					0 . 0 . 2
Máloostní <i>Cyprinids Cypriniformes</i>						
Karas zlatý Goldfish <i>Carassius auratus</i>	0 . 0 . 20					0 . 0 . 20
Kapr Koi Koi <i>Cyprinus carpio Koi</i>	0 . 0 . 20					0 . 0 . 20
Přisavka thajská Sucking Loach <i>Gyrinocheilus aymonieri</i>	0 . 0 . 6					0 . 0 . 6
Trnobříši <i>Characins Characiformes</i>						
Patetra šestipruhá Sixbarred Distichodus <i>Distichodus sexfasciatus</i>	0 . 0 . 10					0 . 0 . 10
Neonka červená Cardinal Tetra <i>Paracheirodon axelrodi</i>	0 . 0 . 110			0 . 0 . 50		0 . 0 . 60
Tetra kolumbijská Tetra <i>Hyphessobrycon columbianus</i>	0 . 0 . 12			0 . 0 . 12		0 . 0 . 0
Tetra červená Flame Tetra <i>Hyphessobrycon flammeus</i>	0 . 0 . 24			0 . 0 . 9		0 . 0 . 15
Neonka černá Black Neon Tetra <i>Hyphessobrycon herbertaxelrodi</i>	0 . 0 . 24			0 . 0 . 12		0 . 0 . 12
Tetra královská Blue Emperor Tetra <i>Inpaichthys kerri</i>	0 . 0 . 24			0 . 0 . 9		0 . 0 . 15

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Piraña Pacu <i>Colossoma sp.</i>	0 . 0 . 5					0 . 0 . 5
Sumci Catfish Siluriformes						
Sumouš African Catfish <i>Auchenoglanis sp.</i>	0 . 0 . 8					0 . 0 . 8
Anténovec červenoo- casý Red Tail Catfish <i>Phractocephalus hemiliopterus</i>	0 . 0 . 2					0 . 0 . 2
Anténovec tygří Tiger Catfish <i>Pseudoplatystoma fasciatum</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Peřovec velkoploutvý Lizardfish <i>Synodontis velifer</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Sumeček žraločí Shark Catfish <i>Pangasius sa- nitwongsei</i>	0 . 0 . 4					0 . 0 . 4
Keříčkovec červenole- mý Harmouth <i>Clarias gariepinus</i>	0 . 0 . 5					0 . 0 . 5
Krunýřovec mno- hoostný Ancistrus <i>Ancistrus multispinis</i>	0 . 0 . 7					0 . 0 . 7
Krunýřovec čer- nopruhý Black-striped Panaque <i>Panaque nigrolineatus</i>	0 . 0 . 2					0 . 0 . 2
Trnovec Irwinův Irwin's Megalodoras <i>Megalodoras irwini</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Sumec Doradid <i>Doras sp.</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Pancévníček zlatopásý Corydoras Catfish <i>Corydoras schultzei</i>	0 . 0 . 6	0 . 0 . 4				0 . 0 . 1

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Ropušnicotvární <i>Scorpaeniformes</i>						
Perutýn ohnivý Red Lionfish <i>Pterois volitans</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Ostnoploutví Spiny-rayed Fish <i>Perciformes</i>						
Okoun nilský Nile Perch <i>Lates niloticus</i>	0 . 0 . 3					0 . 0 . 3
Klipka Kleinova Klein's Butterfly <i>Chaetodon kleinii</i>	0 . 0 . 1			0 . 0 . 1		0 . 0 . 0
Klipka hrotcová Pennant Butterflyfish <i>Heniochus acuminatus</i>	0 . 0 . 4					0 . 0 . 4
Pomec skvrnitý Yellowbar Angelfish <i>Pomacanthus maculosus</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Tlamovec Lake Malawi Cichlid <i>Copadichromis borleyi</i>	0 . 0 . 15			0 . 0 . 15		0 . 0 . 0
Tlamovec Moor's Cichlid <i>Cyrtocara moorii</i>	0 . 0 . 15					0 . 0 . 15
Cichlida madagaskarská Cichlid <i>Paratilapia polleni</i>	0 . 0 . 12					0 . 0 . 12
Tlamovec Zebra Cichlid <i>Pseudotropheus ornatus</i>	0 . 0 . 15					0 . 0 . 15
Sapín oranžovopruhý Spiny Puller <i>Acanthochromis polyacanthus</i>	0 . 0 . 15			0 . 0 . 15		0 . 0 . 0
Klaun uzdičkatý Tomato Clownfish <i>Amphiprion frenatus</i>	0 . 0 . 3			0 . 0 . 1		0 . 0 . 2
Klaun očkatý Common Clownfish <i>Amphiprion ocellaris</i>	0 . 0 . 2					0 . 0 . 2
Klaun tmavý Black Clownfish <i>Amphiprion polymnus</i>	0 . 0 . 2			0 . 0 . 1		0 . 0 . 1

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Sapín zelený Green Chromis <i>Chromis viridis</i>	0 . 0 . 20			0 . 0 . 10		0 . 0 . 10
Sapín azurový Yellow Tailed Azur Damsel <i>Chrysiptera he-micyanea</i>	0 . 0 . 5			0 . 0 . 4		0 . 0 . 1
Sapín žlutoocasý Yellow Tailed Blue Damsel <i>Chrysiptera parasema</i>	0 . 0 . 3			0 . 0 . 2		0 . 0 . 1
Sapínek South Seas Devil Damsel <i>Chrysiptera taupou</i>	0 . 0 . 1			0 . 0 . 1		0 . 0 . 0
Komorník běloocasý White-tailed Damsel-fish <i>Dascyllus aruanus</i>	0 . 0 . 25			0 . 0 . 15		0 . 0 . 10
Králíčkovec čtyřpruhý Rabbitfish <i>Siganus tetrazona</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Králíčkovec Double Barred Rabbitfish <i>Siganus virgatus</i>	0 . 0 . 1			0 . 0 . 1		0 . 0 . 0
Králíčkovec liščí Fox Face <i>Siganus vulpinus</i>	0 . 0 . 2					0 . 0 . 2
Bodlok běloprsý Powder Blue Tang <i>Acanthurus leucosternon</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Bodlok proužkovaný Lined Surgeonfish <i>Acanthurus lineatus</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Bodlok maskovaný Yellow Mimic Tang <i>Acanthurus pyroferus</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Bodlok Unicornfish <i>Naso sp.</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Bodlok pestrý Palette Surgeon <i>Paracanthurus hepatus</i>	0 . 0 . 3	0 . 0 . 1				0 . 0 . 4

Druh <i>Species</i>	01.01.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Bodlok žlutý Yellow Sailfin Tang <i>Zebrasoma flavescens</i>	0 . 0 . 6			0 . 0 . 2		0 . 0 . 4
Bodlok hnědý Brown Sailfin Tang <i>Zebrasoma scopas</i>	0 . 0 . 4			0 . 0 . 2		0 . 0 . 2
Bodlok plachtonoš Pacific Sailfin Tang <i>Zebrasoma veliferum</i>	0 . 0 . 1	0 . 0 . 1				0 . 0 . 2
Celkem 52 druhů <i>Total 52 species</i>	0.0.461	0.0.6	0.0.0	0.0.162	0.0.0	0.0.305

Bezobratlí Invertebrates *Evertebrata*

Druh <i>Species</i>	1.1.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
Korálnatci <i>Sea Anemones Anthozoa</i>						
<i>Actinodiscus sp.</i>	X					X
<i>Anthelia sp.</i>	X					X
<i>Briareum asbestinum</i>	X			X		0
<i>Cladiella sp.</i>	X					X
<i>Discosoma florida</i>	X					X
<i>Gorgonia sp.</i>	X			X		0
<i>Litophyton arboreum</i>	X					X
<i>Pinnigorgia sp.</i>	X					X
<i>Scleractinia - skupina</i>	X			X		0
<i>Sinularia asterolobata</i>	X					X
<i>Sinularia brassica</i>	X					X
<i>Sinularia mollis</i>	X					X
<i>Sinularia polydactyla</i>	X					X
<i>Xenia sp.</i>	X			X		0
Mlži <i>Bivalves Bivalvia</i>						
<i>Tridacna derasa</i>	2					2
Píži <i>Gastropods Gastropoda</i>						
<i>Neritina gagates</i>	0		4	2		2
<i>Neritina natalensis</i>	0		4	2		2
<i>Neritina semiconica</i>	0		4	1		3
<i>Neritina turrata</i>	0		4	2		2
<i>Tylomelania sp.</i>	0		2			2
Pavoukovci <i>Arachnids Arachnida</i>						
Pavouci <i>Spiders Araneae</i>						
<i>Brachypelma smithi</i>	1					1
<i>Brachypelma vagans</i>	1					1
<i>Heteropoda sp.</i>	X	X		X		X
<i>Psalmopoeus cambridgei</i>	1			1		0

Druh Species	1.1.2018	Narození Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Depart.	31.12.2018
Štíři Scorpions <i>Scorpionidae</i>						
<i>Heterometrus petersi</i>	3			1		2
<i>Damon variegatus</i>	X					X
<i>Damon medius</i>	0		3			3
Koryši Crustaceans <i>Crustacea</i>						
<i>Calcinus elegans</i>	10					10
<i>Cardisoma armatum</i>	1					1
<i>Coenobita clypeatus</i>	4			3		1
<i>Neocaridina heteropoda</i>	X					X
Mnohonožky Millipedes <i>Diplopoda</i>						
<i>Archispirostreptus sp.</i>	X			X		0
<i>Archispirostreptus gigas</i>	0		3			3
Stonožky Centipedes <i>Chilopoda</i>						
<i>Scolopendra subspinipes</i>	1			1		0
<i>Scolopendra sp.</i>	0		1			1
Hmyz Insects <i>Insecta</i>						
Švábi Cockcoaches <i>Blattaria</i>						
<i>Archimandrita tessellata</i>	X	X		X		X
<i>Gromphadorina grandidieri</i>	X	X		X		X
<i>Therea olegrandjeani</i>	X	X		X		X
<i>Therea regularis</i>	X	X		X		X
Brouci Beetles <i>Coleoptera</i>						
<i>Anthia sexmaculata</i>	3		8	3		8
<i>Dicronorrhina derbyana layardi</i>	2					2
<i>Dicronorrhina micans</i>	5			5		0
<i>Eudicella aethiopica</i>	4					4
<i>Eudicella trilineata</i>	12			12		0
<i>Mecynorrhina ugandensis</i>	17		6	23		0
<i>Pachnoda aemula</i>	38			28		10
<i>Stephanorrhina guttata</i>	8					8
<i>Xylotrupes gideon</i>	21			21		0
Polokřídlí Bugs <i>Hemiptera</i>						
<i>Platyeris biguttata</i>	X	X		X		X
<i>Platyeris rhadamanthus</i>	X	X		X		X
<i>Psytalla horrida</i>	0		3			3
Kudlanky Praying mantises <i>Mantodea</i>						
<i>Gonylus gonylodes</i>	2		2	2		2
<i>Sphodromantis lineola</i>	0		2			2
<i>Sphodromantis viridis</i>	1		2	3		0
Rovnokřídlí Grasshoppers/Locusts <i>Orthoptera</i>						
<i>Diestrammena asynamora</i>	X	X		X		X
Strašilky Walkingsticks <i>Phasmatoptera</i>						
<i>Diaperodes gigantea</i>	X			X		0
<i>Eurycantha calcarata</i>	X					X
<i>Extatosoma tiaratum lichen</i>	0		8	8		0
<i>Heteropteryx dilatata</i>	X	X		X		X

Druh <i>Species</i>	1.1.2018	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2018
<i>Parapachymorpha zomproi</i>	X	X		X		X
<i>Peruphasma schultei</i>	X	X		X		X
<i>Phaenopharos khaoyaiensis</i>	X	X		X		X
<i>Pharnacia ponderosa</i>	X	X		X		X
<i>Phyllium giganteum</i>	12		9	12		9
<i>Sungaya inexpectata</i>	X	X		X		X
Ježovky <i>Sea Urchins Echinoidea</i>						
<i>Diadema sp.</i>	9			9		0
Celkem 66 druhů a forem <i>Total 66 species and forms</i>	158 + X	X	65	139 + X		84 + X

Přehled deponovaných zvířat k 31.12.2018

Druh <i>Species</i>	Počet <i>Number</i>	Deponován v <i>On Loan to</i>	Druh <i>Species</i>	Počet <i>Number</i>	Deponován v <i>On Loan to</i>
Savci <i>Mammals Mammalia</i>					
Gorila nížinná <i>Lowland Gorilla</i> <i>Gorilla gorilla gorilla</i>	0.1	Zoo Praha, Česko	Dikobraz jihoafrický <i>African Crested Porcupine</i> <i>Hystrix africaeaustralis</i>	0.1	Zoo Praha, Česko
Orangutan bornejský <i>Bornean Orang-utan</i> <i>Pongo pygmaeus</i>	1.0	Zoo Bělehrad, Srbsko	Dikobraz jihoafrický <i>African Crested Porcupine</i> <i>Hystrix africaeaustralis</i>	0.1	Biotropica, Francie
Levhart perský <i>Persian Leopard</i> <i>Panthera pardus saxicolor</i>	1.0	Zoo Orsa, Švédsko	Dikobraz jihoafrický <i>African Crested Porcupine</i> <i>Hystrix africaeaustralis</i>	1.0	Zoo Magde- burg, Němec- ko
Tygr ussurijský <i>Amur Tiger</i> <i>Panthera tigris altaica</i>	1.0	Zoo Plzeň, Česko	Nosorožec širokohubý severní <i>Northern White Rhino</i> <i>Ceratotherium simum cottoni</i>	0.2	Ol Pejeta, Keňa
Tygr ussurijský <i>Amur Tiger</i> <i>Panthera tigris altaica</i>	1.0	Zoo Ohrada, Hluboká n. Vlt., Česko	Nosorožec indický <i>Indian Rhinoceros</i> <i>Rhinoceros unicornis</i>	0.1	Zoo Lisabon, Portugalsko
Medvěd hnědý <i>Brown Bear</i> <i>Ursus arctos</i>	0.0.1	Státní zámek Náchod, Česko	Antilopa losí <i>Eland</i> <i>Taurotragus oryx</i>	0.2	ČZU Praha, Česko
Paka horská <i>Mountain Paca</i> <i>Agouti taczanowski</i>	0.2	Amazon World Park, U.K.			
Ptáci <i>Birds Aves</i>					
Plameňák karibský <i>American Flamingo</i> <i>Phoenicopterus roseus</i>	0.2	Zoo Ostrava, Česko	Hadilov písař <i>Secretary Bird</i> <i>Sagittarius serpentarius</i>	1.0	Zoo Liberec, Česko
Marabu africký <i>Ringed Teal</i> <i>Leptoptilos crumeniferus</i>	1.0	Zoo Antverpy, Belgie	Turako bělokorunkatý <i>White-crested Turaco</i> <i>Tauraco leucolophus</i>	1.0	L. Stránský, Trutnov

Druh <i>Species</i>	Počet <i>Number</i>	Deponován v <i>On Loan to</i>	Druh <i>Species</i>	Počet <i>Number</i>	Deponován v <i>On Loan to</i>
Marabu africký Ringed Teal <i>Leptoptilos crumeniferus</i>	1.0	Parc Merveilleux, Lucembursko	Timálie čínská Red-billed Leiothrix <i>Leiothryx lutea</i>	2.0	Zoo Děčín, Česko
Pelikán kadeřavý Dalmatian Pelican <i>Pelecanus crispus</i>	0.5	Zoo Veldhoven, Nizozemsko			
Plazi Reptiles <i>Reptilia</i>					
Želva obrovská Aldabra Giant Tortoise <i>Dipsoschelys dussumieri</i>	1.1	Zoo Praha, Česko	Gaviál indický Gharial <i>Gavialis gangeticus</i>	0.2	Zoo Berlin, Německo
Dracéna krokodýlovitá Caiman Lizard <i>Dracaena guianensis</i>	1.1	Zoo Brno, Česko			
Celkem k 31. 12. 2018 <i>Total (on 31st Dec. 2018)</i>				35 zvířat v 19 druzích <i>35 animals of 19 species</i>	

Lemuři kata. (sj)

Samec gorily nížinné. (sj)

Myši bodlnaté v kontaktní Darwinově stanici. (sj)

OBSAH

- 3 Úvodní slovo
- 5 Vedení a zaměstnanci

Zoo a veřejnost

- 6 Významné události
- 16 Marketing a PR
- 22 Vzdělávání
- 34 Zahraniční cesty

Služby a provoz zoo

- 38 Návštěvnický servis
- 44 Safari Park Resort
- 54 Gastronomické služby

Finanční zprávy

- 58 Ekonomika safari parku
- 66 Technický provoz a servis & Investiční činnost, opravy a projekce
- 70 Adopce zvířat
- 78 Sponzoring a dary

Zoologické zprávy

- 82 Zoologie
- 84 Šelmy a malí savci
- 88 Kopytníci
- 96 Bezobratlí
- 98 Sloni, damani a hrabáč
- 100 Ptáci
- 120 Primáti
- 122 Obojživelníci, plazi a ryby
- 126 Veterinární zpráva
- 128 Oddělení výměny zvířat
- 132 Výživa

Články

- 138 In situ a další ochranné projekty Safari Parku Dvůr Králové
- 158 Nová expozice Umění pod kůží aneb krása kosti
- 162 Zajímavosti z Galerie Pravěk očima Zdeňka Buriana

170 Stavby zvířat

**GENERÁLNÍ
PARTNER
ZOO DVŮR KRÁLOVÉ**

Generální partner Safari Parku Dvůr Králové

SKUPINA ČEZ

Hlavní partner Safari Parku Dvůr Králové

LESYČR

Partner Lvího safari